

81.63.25

Н 90

Нурмаматова М.Т.,
Толубаева Г.М.,
Абдышова З.А.

КЫРГЫЗ ТИЛИ

Ош, 2015

- 170-00 сем.

81.63.25

Н 9 0

995014

Нурмаматова, М. Т.

Кыргыз тили. - ОшМУ.

[Текст] : учебное пособие. -

172 б. : рис., табл., 2015

81.63.25

Н 90

Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана
илим министрлиги
Ош мамлекеттик университети

Нурмаматова М.Т., Толубаева Г.М., Абдышова З.А.

КЫРГЫЗ ТИЛИ

*(Медицина факультетинин чет элдик студенттери үчүн
окуу куралы)*

5070.

Ош, 2015-ж.

УДК: 811.51

ББК 81.2 Ку

И 90

Окуу курал Ош мамлекеттик университетинин 2015 –жылдын
2-мартында № 4 Окумуштуулар Кеңешинин чечими менен басмага
сунушталган.

Редактор: ф.и.к., доцент Ф.Э. Алиева

Рецензенттер: ф.и.к., доцент К.Нармырзаева
п.и.к., доцент Т.Сыдыкова

И 90

Кыргыз тили (Медицина факультетинин чет элдик студенттери
үчүн). М.Т. Нурмаматова, Г.М. Толубасва, З.А. Абдышова – Ош: 2015 -
172 б.

ISBN 978-9967-18-130-4

«Кыргыз тилинин практикалык курсу» окуу куралы медицина
факультетинин чет элдик студенттерине тил үйрөтүү максатында жазылды.
Кеңейтилген программа түзүлүп, ар бир сабактын грамматикалык,
практикалык жактарын эске алуу менен көнүгүүлөр, сүйлөшүүлөр, суроо-
жооптор, тил жатыктыруу максатындагы дидактикалык материалдар,
тексттер, тест-суроолор, үй тапшырмасы үчүн конкреттүү көрсөтмөлөр
сунушталды. Азыркы билим берүүнүн талабына ылайык учурдагы жана
аралык текшерүүнүн материалдары, экзамендик билеттердин суроо-
тапшырмалары киргизилип, студенттердин өз алдынча иштөөсү жана аны
аткаруунун тартиби, англисче-кыргызча, кыргызча-англисче сөздүк берилди.

И 4602020400-15

УДК: 811.51

ББК 81-2 Ку

ISBN 978-9967-18-130-4

©ОшМУ, 2015

Кыргыз Республикасынын гимни

Сөзү: Ж. Садыковдуку жана Ш.Кулиевдики

Музыкасы: Н. Давлесовдуку жана К. Молдобасановдуку

Ак мөнгүлүү аска-зоолор, талаалар
Элибиздин жаны менен барабар.
Сансыз кылым Ала-Тоосун мекендеп,
Сактап келди биздин ата-бабалар.

Кайырма:

Алгалай бер, кыргыз эл,
Азаттыктын жолунда.
Өркүндөй бер, өсө бер,
Өз тагдырын колунда.

Байыртадан бүткөн мүнөз элиме,
Досторуна даяр дилин берүүгө.
Бул ынтымак эл бирдигин ширетип,
Бейкуттукту берет кыргыз жерине.

Кайырма:

Алгалай бер, кыргыз эл,
Азаттыктын жолунда.
Өркүндөй бер, өсө бер,
Өз тагдырын колунда.

Аткарылып элдин үмүт-тилеги,
Желбиреди эркиндиктин желеги.
Бизге жеткен ата-салтын, мурасын,
Ыйык сактап урпактарга берели.

Баш сөз

«Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили жөнүндөгү» мыйзамына, 2013-2017-жылдарда Кыргыз Республикасын туруктуу өнүктүрүүнүн Улуттук стратегиясына жана Кыргыз Республикасында элдин биримдигин жана этностор аралык мамилелерди чыңдоо концепциясына, ошондой эле Кыргыз Республикасында көп маданияттуу жана көп тилдүү билим берүү концепциясына ылайык иштеп чыккан 2014-2020-жылдарда Кыргыз Республикасында мамлекеттик тилди өнүктүрүүнүн жана тил саясатын өркүндөтүүнүн Улуттук программасына ылайык тилдерди колдонуудагы жана өнүктүрүүдөгү өзөктүү маселелерди чечүүнүн жана мамлекеттик тилди коомдук турмуштун бардык чөйрөсүндө кеңири колдонууну камсыз кылууну мезгил талап кылып жатат.

«Кыргыз тили» окуу куралы медицина факультетинин чет элдик студенттерине тил үйрөтүү максатында бир топ жылдан бери эмгектенген окутуучулардын тажрыйбасынын негизинде жазылды. Бүгүнкү күндө кыргыз тилин чет элдик студенттерге үйрөтүүнүн теориялык жана практикалык мааниси зор экендиги талашсыз. Ошондуктан кыргыз тилин чет элдиктерге окутуунун эффективдүү жактарын эске алып, тийиштүү окуу китептерин, окуу куралдарын, сөздүктөрдү, сүйлөшмөлөрдү, түрдүү колдонмолорду түзүү зарылчылыгы келип чыкты.

Бул окуу куралы эки бөлүмдөн турат. I бөлүм 5 бөлүктөн турат.

1-бөлүктө кеңейтилген программа түзүлүп, 2-синде ар бир сабактын грамматикалык, практикалык жактарын эске алуу менен көнүгүүлөр, суроо-жооптор, тил жатыктыруу максатындагы дидактикалык материалдар, тексттер, тест-суроолор, үй тапшырмасы берилди. Ал эми 3-бөлүктө азыркы билим берүүнүн талабына ылайык учурдагы жана аралык текшерүүнүн материалдары, экзамендик билеттердин суроо-тапшырмалары киргизилип, 4-бөлүктө студенттердин өз алдынча иштөөсү жана аны аткаруунун тартиби, 5-бөлүктө англисче-кыргызча, кыргызча-англисче сөздүк берилди.

II бөлүмдө да ар бир сабакка көнүгүүлөр, дидактикалык материалдар, студенттин өз алдынча иштөөсү үчүн тексттер, тест-суроолор, учурдагы жана аралык текшерүүнүн тапшырмалары берилет.

Бул багытта иштелген алгачкы эмгек болгондуктан, тажрыйбалуу окутуучулардын, илимий кызматкерлердин баалуу кеңештерине жана сунуштарына муктаж. Окуу куралы жөнүндөгү пикириниздерди жана сунушунуздарды Ош МУнун мамлекеттик тил кафедрасына жиберсениздер болот.

І бөлүк

“Кыргыз тили” окуу куралынын түшүндүрмө каты

Кыргыз Республикасындагы жогорку окуу жайларынын улуттук тайпаларында мамлекеттик кыргыз тили 1990-жылдан бери факультет аралык программалык дисциплина катары окутулуп келе жатат. Ал эми медицина факультетинде чет элдик студенттерди окутуу бир топ жылдан бери практикаланууда. Улуттук Программанын Билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү тил саясатында Кыргызстандын билим берүү системасынын бардык баскычтарында мамлекеттик тилди билим берүүнүн тили катары кеңири колдонулушуна жетишүү, этностордун тилдеринде окуткан окуу жайларды көп тилдүү билим берүүнүн бирдиктүү процессине кошуу максатына ылайык жогорку окуу жайлары үчүн мамлекеттик тилдеги окуу-усулдук комплекстерди түзүү (филологиялык эмес багыттар үчүн) жана заманбап окуу китептерин мамлекеттик тилге которуу жана каржылоо милдетин окуу жайлардын жетекчилигине жүктөлгөн. Ошондуктан медицина факультетинин чет элдик студенттери үчүн окуу куралын иштеп чыгууну туура деп таптык.

Максаты:

- чет тилдерден болгон артыкчылыктарын, өзгөчөлүктөрүн, зарылдыгын түшүндүрүү менен анын приоритетин көтөрүү;
- экинчи тилди окутуунун дидактикалык принциптерине таянуу;
- кыргыз тилин үйрөтүүдө өлкө таанып-билүүчүлүгүн калыптандыруу концепциясын жетекчиликке алуу.

Милдеттери:

- пикир алышууну, туура сүйлөөнү камсыз кылуу үчүн оптималдуу коммуникативдик методдор жана окутуунун жаңы технологиясы аркылуу кептик жатыгууларын, кызыгуусун арттыруу;
- тилдик жана создук каталарды классификациялоо жана аларды жоюу ыкмаларын колдонуу;
- кыргыз тилин урматтап, тилдик каражаттарды билгичтик менен колдонууга машыктыруу, шыктандыруу, тарбиялоо жана калыптандыруу.

Окуу куралынын мазмунунун билимдин конкреттүү тармактарындагы заманбап илим жана техниканын жетишкендиктеринин талаптарына дал келет, ошондой эле дисциплинаны окутууга карата интерактивдүү жана инновациялык мамиле көрсөтүлдү.

Окутуунун максаттарына, дисциплинанын мазмунуна ылайык окуу куралыбызда курсту өздөштүрүүсүнүн жыйынтыктарында студенттердин

билимине, билгичтигине, көндүмдөрүнө талаптар коюлду. Максаттар адистик үчүн дисциплина боюнча окуу программасынын талаптарына дал келет.

Дисциплинаны өздөштүрүүнүн жыйынтыгында студент төмөндөгүлөрдү билүүгө тийиш:

- кыргыз тилинде окуй жана жаза билүүгө, маек түзүп, суроолорго жооп берүүнү билүү;
- кыргыз тилинде окуп, жазып түшүнүү менен бирге пикир алышууда кеңири мүнөздө сүйлөшө алуу билгичтигине ээ болуу;
- кыргыз тилин өздөштүрүү менен бирге кыргыз элинин каада-салт, кептик этикет көндүмдөрүнө ээ болуу.

Дисциплина AVN системасы боюнча экзамендик жыйынтык баа компьютердик ведомостко жана зачеттук китепчеге төмөнкү эрежеге ылайык коюлат:

- 61 - 73 упай – «канааттандыраарлык» («3»);
 74 - 86 упай – «жакшы» («4»);
 87 - 100 упай – «эң жакшы» («5»).

Студенттин бир модулда алган упайы

Окутуучунун көзөмөлдөөсү менен студенттин иши	Учурдагы текшерүү	Аралык текшерүү	Студенттердин өз алдынча иштөөсү	Жалпы упайы
6	8	10	6	30

Окутуучунун көзөмөлү менен студенттин ишин баалоонун критерийи

Упайлар	Студенттердин билгичтиктери, көндүмдөрүнө коюлган талаптар
6 упай	Сабакта туура окуй жана жаза алса, көнүгүүлөрдү аткара билүү билгичтигине ээ болсо, маек түзө алуу көндүмдөрүн өнүктүрсө, сөздүк менен иштөө аркылуу тексттерди түшүнүп айтып берсе, дидактикалык материалдарды жаттап, суроолорго жооп бере алса.
5 упай	Сабакта туура окуй жана жаза алса, көнүгүүлөрдү аткара билүү билгичтигине ээ болсо, дидактикалык материалдарды

	жаттап, суроолорго жооп бере алса, маек түзө алуу көндүмдөрүн өнүктүрө албаса, сөздүк менен иштөө аркылуу тексттерди түшүнүп айтып берүүдө кыйналса.
4 упай	Сабакта туура окуй жана жаза алса, көнүгүүлөрдү аткара билүү билгичтигине ээ болбосо, маек түзө алуу көндүмдөрүн өнүктүрө албаса, сөздүк менен иштөө аркылуу тексттерди түшүнүп айтып берүүдө кыйналса, дидактикалык материалдарды жаттап, суроолорго жооп бере алса.
3 упай	Сабакта туура окуй жана жаза алса, көнүгүүлөрдү аткара билүү билгичтигине ээ болбосо, маек түзө алуу көндүмдөрүн өнүктүрө албаса, сөздүк менен иштөө аркылуу тексттерди түшүнүп айтып берүүдө кыйналса, дидактикалык материалдарды жаттап, суроолорго жооп бере албаса.
2 упай	Сабакта туура окуй жана жаза алса, көнүгүүлөрдү аткара билүү билгичтигине ээ болбосо, маек түзө алуу көндүмдөрүн өнүктүрө албаса, сөздүк менен иштөө аркылуу тексттерди түшүнүп айтып берүүдө кыйналса, дидактикалык материалдарды жаттабай, суроолорго жооп бере албаса.
1 упай	Сабакка катышып, бирок туура окуй жана жаза албаса, көнүгүүлөрдү аткара билүү билгичтигине ээ болбосо, маек түзө алуу көндүмдөрүн өнүктүрө албаса, сөздүк менен иштөө аркылуу тексттерди түшүнүп айтып берүүдө кыйналса, дидактикалык материалдарды жаттабай, суроолорго жооп бере албаса.

Билим берүүдө колдонуу үчүн тандоо максатында кыргыз тилине которулган окуу китептеринин жана окуу куралдарынын мазмундук шайкештигин аныктоого көз карандысыз эксперттик кенештерге бул окуу куралыбызды сунуштайбыз.

**Кыргыз тилинин практикалык курсу дисциплинасы боюнча
практикалык сабактардын мазмуну
прак. саат – 45 саат, СӨАИ – 45 саат**

№	Темалардын жана тапшырмалардын аталыштары	Сааты
1.	<p>Сабактын темасы: Алфавит. Үндүү тыбыштар Саламдашуу</p> <p>Негизги маселелер: Алфавитти үйрөтүү, үндүү тыбыштар тууралуу маалымат берүү, көнүгүүлөрдү жаздыруу, саламдашуунун түрлөрүн үйрөтүү .</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Которуу, суроо-жооп, көнүгүүлөр жана сөздүк менен иштөө.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Биздин өлкө</p> <p>Лексикалык минимум: Саламатсызбы, саламатсыздарбы, саламатсыңбы, саламатсыңарбы, жакшысызбы, жакшысыздарбы, саламатчылык, жакшымын, жаман эмес, жакшы, тамга, тыбыш, үндүү, үнсүз.</p>	2
2.	<p>Сабактын темасы: Алфавит. Созулма үндүүлөр Учурашуу адеби</p> <p>Негизги маселелер: Алфавит, созулма үндүүлөрдүн мааниси жана аларды туура окутууга, жазууга үйрөтүү. Саламдашуунун түрлөрүнө маек түзүүгө үйрөтүү.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо-жооп, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Кыргыз даамы.</p> <p>Лексикалык минимум: Ассалому алейкум, алейкум ассалом, арбаңыз, амансызбы, аманчылык. Кутмандуу таңыңыздар менен! Кутмандуу күнүңүздөр менен! Кутмандуу кечиниздер менен! Түнүңүздөр бейпил болсун, кыска, созулма.</p>	2
3.	<p>Сабактын темасы: Суроолуу – бы мүчөсү. Таанышуу</p> <p>Негизги маселелер: Суроолуу – бы мүчөсү аркылуу суроо берүүгө үйрөтүү, таанышуунун ыкмаларына маек түздүрүү, накыл кеп аркылуу тил жатыктыруу.</p>	2

	<p>Текшерүүнүн формалары: Суроо-жооп, которуу, көнүгүүлөр, диалог.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Кыргызстан. Дем алуу органы</p> <p>Лексикалык минимум: Таанышып алалы, атың ким, менин атым, кубанычтамын, мен дагы, бөлмөбү, балабы, тазабы, атың ким, менин атым, канча жаштасыз</p>	
4.	<p>Сабактын темасы: Сурама ат атоочтор. Коштошуу</p> <p>Негизги маселелер: Сурама ат атоочтор менен тааныштыруу, коштошуу анын түрлөрү жөнүндө үйрөтүү, ыр аркылуу тил жатыктыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо-жооп, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Ош шаары. Угуу органы</p> <p>Лексикалык минимум: Саламата баргыла, жакшы турууз, жакшы бар, эсен болууз, көрүшкөнчө, кош бол, жолукканча, канча, нече, ким, эмне, кандай, кайсы, кайда.</p>	2
5	<p>Сабактын темасы: Үндөштүк мыйзамы.</p> <p>Күн, ай аталыштары</p> <p>Негизги маселелер: Үндөшүү мыйзамы жөнүндө маалымат берүү, күн, ай аталыштарын үйрөтүү, ыр аркылуу тил жатыктыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо-жооп, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Жыл мезгилдери</p> <p>Лексикалык минимум: Үндөшүү, тилге карай, эринге карай, дүйшөмбү, шейшемби, шаршемби, бейшемби, жума, ишемби, жекшемби, жалган куран, чын куран, бугу, кулжа, теке, аяк оона, баш оона, тогуздун айы, жетинин айы ж.б.</p>	2
	№1 учурдагы текшерүү	10
6	<p>Сабактын темасы: Жактама ат атоочтор. Үй-бүлө</p> <p>Негизги маселелер: Жактама ат атоочтордун жекелик (мен, сен, сиз ал), көптүк (биз, силер, сиздер, алар) түрлөрү жөнүндө жана үй-бүлө мүчөлөрү тууралуу үйрөтүү.</p>	2

	<p>Текшерүүнүн формалары: Суроо-жооп, которуу, көнүгүүлөр, диалог.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Өзүм жөнүндө. Комуз</p> <p>Лексикалык минимум: Ата, апа, эже, синди, ини, карындаш, чоң ата, чон эне, тасне, таята, бөлө, жээн, жезде, жене, бир тууган, мен, сен, сиз, ал, биз, силер, сиздер, ал, алар.</p>	
7	<p>Сабактын темасы: Таандык мүчөлөр. Менин үй-бүлөм</p> <p>Негизги маселелер: Таандык мүчөлөр аркылуу таандык маанинин берилиши жана үй-бүлөсү тууралуу айтууну үйрөтүү, бир аркылуу тил жатыктыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо-жооп, которуу, көнүгүүлөр, диалог.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Менин үй-бүлөм.</p> <p>Лексикалык минимум: менин, сенин, сиздин, үйүм, досум, ишим, баланыкы.</p>	2
8	<p>Сабактын темасы: Эсептик жана иреттик сан атоочтор. Өтүнүү, сураныч</p> <p>Негизги маселелер: Сандардын кыргызча аталыштарын айтууга, иреттик сан атоочтун –ынчы (-нчы) мүчөсү жөнүндө маалымат берүү. Өтүнүчтү билдирүүчү –чы мүчөсү аркылуу өтүнүү, сурануу айтымдарын үйрөтүү. Бир аркылуу тил жатыктыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо-жооп, которуу, көнүгүүлөр, диалог.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Улуттук китепкана. Сөзүү органы.</p> <p>Лексикалык минимум: Бир, биринчи, эки, экинчи, үч, үчүнчү, төрт, төртүнчү, айтып коюнузчу, жардам бериңизчи, берип турунузчу, мени караңызчы, сүйлөнүзчү, жолду көрсөтчү, алып жиберчи, телефон чалчы, саатты карачы, үйгө барчы.</p>	2
9	<p>Сабактын темасы: Жондомо мүчөлөр. Убакыт.</p> <p>Негизги маселелер: Убакытты айтууда жондомо</p>	2

	<p>мүчөлөрдүн мааниси жана саатгы кыргызча айтууга үйрөтүү. Макалдар аркылуу тил жатыктырууга машыктыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, которуу, көнүгүүлөр, диалог.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Менин жумушчу күнүм.</p> <p>Лексикалык минимум: Убакыт, саат, мезгил, өттү, калды, жарым, түн, күн, барыш, табыш, жатыш, чыгыш жөндөмөсү.</p>	
10	<p>Сабактын темасы: Көптүк маанинин берилиши.</p> <p>Ден соолук</p> <p>Негизги маселелер: -лар мүчөсү аркылуу көптүктүн берилиши жана дене мүчөлөрүнүн аталыштары тууралуу үйрөтүү.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, которуу, көнүгүүлөр, диалог.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Дары өсүмдүктөрү. Ош МУ</p> <p>Лексикалык минимум: Баш, кулак, чач, моюн, бөйрөк, өлкө, каш, кирпич, көз, мурун ж.б.</p>	2
	№2 учурдагы текшерүү	
	1-аралык текшерүү	12
11	<p>Сабактын темасы: Этиш. Ар бир кесип ардактуу</p> <p>Негизги маселелер: Кыймыл-аракетти билдирген сөздөр жана кесиптин түрлөрү менен тааныштыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Ар бир кесип ардактуу. Жыт билүү органы</p> <p>Лексикалык минимум: Изилдейт, сугарат, окутат, учат, бийлейт, дарылайт, сүйлөйт; дарыгер, котормочу, ишкер, жазуучу, сүрөтчү, саякатчы, кароолчу, айдоочу, дыйкан, жардамчы, изилдөөчү ж.б.</p>	2
12	<p>Сабактын темасы: Кесипти уюштуруучу – чы мүчөсү.</p> <p>Кесиптер</p> <p>Негизги маселелер: -чы мүчөсү аркылуу кесипти</p>	2

	<p>билдирген сөздөрдүн жасалышы жана кесиптин өзгөчөлүктөрү менен тааныштыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Мен тандаган кесип.</p> <p>Лексикалык минимум: Койчу, малчы, кабарчы, китепканачы, ишкер, жазуучу, сүрөтчү, саякатчы, кароолчу ж.б.</p>	
13	<p>Сабактын темасы: Айкын өткөн чак. Эс алуу</p> <p>Негизги маселелер: -ды мүчөсүнүн этиш сөздөргө уланышы менен өткөн чактын уюштурулушун жана «Эс алуу» деген теманын негизинде маек түзүүгө үйрөтүү. Дидактикалык материалдар аркылуу тил жатыктыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Ашканада. Даам билүү органы</p> <p>Лексикалык минимум: Жагат, киного, театрлар, тоолорго, кызыктуу, көбүрөөк, жакты, эс алды, терди, жазды, баштады, барды, келди, тазалады, жаттады ж.б.</p>	2
14	<p>Сабактын темасы: Мезгил тактоочтор. Дасторкон үстүндөгү этикет</p> <p>Негизги маселелер: Мезгилге байланышкан тактооч сөздөрдү өздөштүрүү жана кыргыз элинин дасторкон үстүндөгү этикети жөнүндө үйрөтүү.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Бишкек. Кан айлануу</p> <p>Лексикалык минимум: Кечинде, жыл сайын, күндө, эрте менен, түштө, дасторкон, бата, улуу, кичүү, ортого, кашык, айры, табак, эт, шириндик, мөмө-жемиш ж.б.</p>	2
15	<p>Сабактын темасы: Орун тактоочтор. Менин үйүм</p> <p>Негизги маселелер: Алдында, артында, жанында сыяктуу</p>	2

	<p>орун тактоочторду туура колдонууга үйрөнүү, үйдүн ичиндеги буюмдардын жайгашуу ордун үйрөтүү.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Биздин үй. С.Каралаев</p> <p>Лексикалык минимум: Алдында, үстүндө, жанында, ортосунда, капталында, артында, он жагында, сол жагында, мандайында, керебет, диван, бурч, килем, шып ж.б.</p>	
16	<p>Сабактын темасы: Сын атооч.</p> <p>Адамдын келбети жана мүнөзү</p> <p>Негизги маселелер: Сын атооч жөнүндө түшүнүк берүү, адамдын мүнөзү жана келбетин сүрөттөгөн сөздөрдү үйрөтүү.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Ч.Айтматов. Жүрөк</p> <p>Лексикалык минимум: Курбум, мүнөз, назик, сымбаттуу, жылдыздуу, сулуу, ак жүздүү, орто бойлуу, кара каш, шайыр, ачык кыз ж.б.</p>	2
	№3 учурдагы текшерүү	10
17	<p>Сабактын темасы: Сын атоочтун даражалары.</p> <p>Түстөр. Мөмө-жемиштер</p> <p>Негизги маселелер: Сын атоочтун даражалары жөнүндө түшүнүк берүү. Негизги түстөр менен бирге мөмө-жемиштер жана аларды түрлөрү жөнүндө үйрөтүү.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Ысык-Көл. Курманжан датка</p> <p>Лексикалык минимум: Жай, салыштырма, күчөтмө, басаңдатма, кызыл, кара, жашыл, сары, көк, күрөң; алма, лимон, банан, кулпунай, кызылча, дарбыз, коон, өрүк, апельсин, картошка, карагат, бадыран, помидор, сабиз, малина, чай, шабдалы, шокалад, эт ж.б.</p>	2
18	Сабактын темасы: Жардамчы этиштер. Базарда	2

	<p>Негизги маселелер: Жат, сал, жибер, кыл деген сыяктуу жардамчы этиштерди колдонууга үйрөтүү. «Базарда» деген тексттин жардамы менен сүйлөм түзүүгө көнүктүрүү. Дидактикалык материалдар аркылуу тил жатыктыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Базарда. Дарыгер</p> <p>Лексикалык минимум: Жардамчы этиш, жат, сал жибер, кийим-кече, кымбат, арзан, килограмм, метр, даана, соодагер, базар, дүкөн, азык-түлүк, нан ж.б.</p>	
19	<p>Сабактын темасы: Жандоочтор. Унаалар</p> <p>Негизги маселелер: жандоочтор жөнүндө маалымат берүү, унаалардын кыргызча аталыштарын үйрөтүү.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Саат качан пайда болгон?</p> <p>Лексикалык минимум: Автобус, маршрутка, унаа, такси, ат, самолет, вертолет, кеме, корабль, женил машине, аба, суу, деңиз, көл, тоо, жайлоо, айыл, шаар ж.б.</p>	2
20	<p>Сабактын темасы: Модалдык сөздөр. Спорт</p> <p>Негизги маселелер: Модалдык сөздөр жөнүндө түшүнүк берүү. (балким, адегенде, баса, албетте, ырас, ооба) спорттун түрлөрүн окутуу, үйрөтүү, жаздыруу.</p> <p>Текшерүүнүн формалары: Суроо–жооп, диалог, которуу, көнүгүүлөр иштөө, текст.</p> <p>СӨАИ үчүн тапшырмалар: Жөө жүрүү. И.Ахунбаев</p> <p>Лексикалык минимум: Балким, албетте, сыягы, баса, ооба, ырас, көчө, канал, имарат, окуу жайлар, оорукана, поликлиника, тиш догдур, күрөш, жүгүрүү, жөө басуу, көнүгүү ж.б.</p>	2
	№4 учурдагы текшерүү	
	2-аралык текшерүү	12
	Жалпы	45 с

II бөлүк

1-сабак

Саламдашуу. Алфавит. Үндүү тыбыштар

Welcome. Alphabet. Vowels

Азыркы кыргыз тилинин алфавити орус алфавитине Ө, Ү, Ң тамгаларын киргизүү менен түзүлгөн. Кыргыз алфавитинде 36 тамга бар. Анда 14 үндүү тыбыш, 25 үнсүз тыбыш бар.

Тыбышты белгилөө үчүн кабыл алынган шарттуу белги тамга деп аталат. Кээде тамгалар эки тыбышты: е, е, ю, я ал эми тыбышты билдирбеген: Ъ, Ы тамгалары да бар.

The modern Kyrgyz alphabet is based on Russian with addition of the letters Ө, Ү, Ң. Kyrgyz alphabet consists of 36 letters. There are 14 vowels.

The letter sounds of speech are represented by means of letters. The letters have a graphical representation of sounds, sometimes they correspond to the sound, sometimes used to refer to not one, but two sounds (for example: the letters я, ю, ё, е), some of the letters do not stand for sounds (for example: ъ, ы).

In Kyrgyz language, there are 14 vowels of them (short): а, э, ы, и, о, о, у, ү; (long): аа, оо, уу, үү, ээ, өө.

1. Аа [a]	19. П [p]
2. Бб [b]	20. Рр [r]
3. Вв [v]	21. Сс [s]
4. Гг [g]	22. Тт [t]
5. Дд [d]	23. Уу [u]
6. Ее [e]	24. Үү [u:]
7. Ёё [yo]	25. Ф [f]
8. Жж [j]	26. Хх [h]
9. Зз [z]	27. Цц [ts]
10. Ии [i:]	28. Чч [ch]
11. Йй [(o)i]	29. Шш [sh]
12. Кк [k]	30. Щщ [shch]
13. Лл [l]	31. Ъъ no sound
14. Мм [m]	32. Ыы [iy]
15. Нн [n]	33. Ьь no sound
16. Ңң [ng]	34. Ээ [e]
17. Оо [o]	35. Юю [yu]
18. Өө [o]	36. Яя [ya]

1- көнүгүү. А) Үндүү тыбыштарды окугула. Айтылышына көнүккүлө.
Read the vowels. Practice the pronunciation.

1 2 3 4 5 6 7 8
а э о о у ү ы и

Б) Үнсүз тыбыштар менен үндүүлөрдү уккула, окугула, кайталагыла жана көнүккүлө. *Read consonants with vowels. Listen, read, repeat and practice*

№	Үнсүз Тыбыштар	Сөздөр
1	Бб	Бала, белек, балга
2	Вв	Вагон, вилка
3	Гг	Гүл, гвоздика
4	Дд	Дары, дарыгер, дарг.
5	Жж	Жибек, жол, жүрөк.
6	Зз	Зире, Зарина, зирек
7	Йй	Йод, той, кой.
8	Кк	Кара, кызыл, китеп
9	Лл	Лилия, Лейлек
10	Мм	Мен, мугалим, мектеп
11	Нн	Нан, найза, назик
12	Ц	Таң, ан, чан
13	Пп	Пахта, пицца
14	Рр	Рахмат, роза, рамашка
15	Сс	Самын, саман, сүт
16	Тт	Тарак, телефон, тиш
17	Чч	Чач, чыны, чана
18	Шш	Шам, шашке, Шамбет
19	Щщ	Щетка, плащ.
20	Фф	Фермер, фирма, фитнес
21	Хх	Халат, пахта
22	Цц	Цирк, циркуль

2-көнүгүү. Сөздөрдү окуп транскрипциясын жазгыла. *Read the words and write transcription.*

Үлгү: ак[ak] Sample: ак[ak]

Бир муундуу	эки муундуу		
Ак ...	кала ...	Ат ...	чара ...
Ай ...	тара ...	Ал ...	жаса ...
Ач ...	сана ...	Эс ...	тебе ...
Эл ...	келе ...	Эт ...	жебе ...
Эр ...	жене ...	Эч ...	десе ...
От ...	торо ...	Ок ...	чоро ...
Ош ...	коло ...	Он ...	жобо ...
Ой ...	тобо ...	Өт ...	бөлө ...
Өз ...	көчө ...	Өр ...	төрө ...
Өч ...	мөмө ...	Өс ...	жөнө ...
Ут ...	урук ...	Ук ...	куру ...
Ун ...	муну ...	Ур ...	туру ...
Уз ...	чуку ...	Үн ...	үзүр ...
Үч ...	гүлү ...	Ык ...	чыны ...
Ый ...	сыны ...	Ит ...	тили ...

3-көнүгүү. *Тиешелүү үндүү тыбыштарды коюп жазгыла. Choose and write correct words*

Үлгү: М..н – Мен.

1. М...н. 2. С...н 3. Г...л. 4. Жар...к. 5. Б...лек. 6. ...й.
7. Ж...л. 8. Б...з. 9. ...л 10. Ж...к. 11. Б...р. 12. Ж...к.

4-көнүгүү. *Саламдашуунун түрлөрүнө коңул бургула. Сөздүк менен иштегиле.*

Саламатсыңбы?

Саламатчылык

Саламатсызбы?

Аманчылык

Саламатсыңарбы?

Аман-эсен

Саламатсыздарбы?

Жаман эмес

Кандай турасыз?

Кудайга шүгүр

Иштер кандай?

Жакшы

Ден соолугуң кандай?

Дурус

Сөздүк менен иштөө

Саламатсызбы? – How do you do? (singular and polite)
Саламатсыздарбы? – How do you do? (plural and polite)
Саламатсыңбы? – How do you do? (singular and informal)
Саламатсыңарбы? – How do you do? (plural and informal)
Саламатчылык – I am fine!
Жакшы – good
Түзүк – fine
Жаман эмес – not bad

Үйгө тапшырма. Homework.

1. Саламдашууга маек түзгүлө. Жогорудагы жаңы сөздөрдү жаттагыла. Make a dialogue of a greeting. To learn new words.

2-сабак Созулма үндүүлөр. Учурашуу адеби

Long vowels. Culture of a greeting

Кыргыз тилинде созулма үндүүлөр бар. Алар кыска үндүүлөргө караганда созулун айтылат.

Созулма үндүүлөр: аа, оо, уу, үү, өө, ээ.

Long vowels in the Kyrgyz language are phonematic. For example, words that differ from each other or brevity vowel, have different meanings.

Long vowels: аа, оо, уу, үү, өө, ээ.

1-көнүгүү. *Маекти окугула. Созулма үндүүлөрдү белгилегиле. Read the dialogue. Underline the long vowels.*

- Саламатсыңбы, Салтанат?
- Саламатчылык, Чынара.
- Кандай турасың? Ден соолугуң жакшыбы?
- Ракмат, жакшы.
- Окууң кандай?
- Окуум да жакшы. Өзүңдүн иштериң кандай?
- Иштерим жаман эмес.

2-көнүгүү. Саламдашуунун түрлөрүн үйрөнгүлө. Learn the kinds of greetings

- Кутмандуу таңыңыздар менен!
- Кутмандуу күнүңүздөр менен!
- Кутмандуу кечиниздер менен!
- Түнүңүздөр бейпил болсун.

Сөздүк менен иштөө

Кутмандуу таңыңыздар менен! – Good morning
Кутмандуу күнүңүздөр менен! – Good afternoon
Кутмандуу кечиниздер менен! – Good evening
Түнүңүздөр бейпил болсун. – Good night

3-көнүгүү. *Сөздөрдү окугула, маанисине көңүл бургула. Read the words. Pay attention to the meanings*

- «аа»: сат (sale) – саат (o'clock), калаа (city) – каала (to wish).
«оо»: ток (bellyfull) – тоок (hen), бор (chalk) – боор (liver).
«уу»: оку (read)- окуу (learning), уулу (son)- улуу (great).
«ээ»: эр (husband) –ээр (saddle), эк (sow) – ээк (chin).
«өө»: өгөө-өгө, өн (develop)-өөн,
«үү»: үкү (owl)-күү (melody), сүт (milk)-сүттүү (milky).

4-көнүгүү. *Сөздөрдү туура окууга көңүлүңүз. Read the words.*

Араа – saw	ээр - saddle	оор - difficult, heavy
Аары - bee	жээк - shore	тоо – mountain
Төө - camel	уул - son	күү - melody
Мөөр- stamp	уруу - tribe	тирүү - alive

5-көнүгүү. *Көп чекиттин ордуна туура келген үндүүлөрдү коюп жазгыла жана которгула. Write double or single vowels and translate*

1. Т...к	(о-оо)	9. Б...р	(о-оо)
2. Ж...к	(о-оо)	10. К...р	(а-аа)
3. К...р	(у-уу)	11. Ж...н	(е-ээ)

4. Ж...н	(а-аа)	12. М...н	(е-ээ)
5. Б...к	(а-аа)	13. К...	(ө-өө)
6.к	(у-уу)	14.р	(е-ээ)
7. К...	(ү-үү)	15. С...к	(ө-өө)
8. С...р	(у-уу)	16. Ж...к	(а-аа)

6-көнүгүү. *Томонку сөздөрдүн катарынан үндүүлөр боюнча өзгөчөлөнгөн сөздөрдү бөлүп жазгыла. Find a word in the vowels that does not match the category in each line.*

2. Суу, бул, туу, куу, жуу, буу	М: 1.бул, 2., 3., 4.5
3. Коон, жоон, боо, коо, кооз	6 ... , 7... , 8 ...
4. Көр, көл, көөр, төр, бөл, төл	
5. Төө, төлө, бөлө, жөлө, жөжө	
6. Жээк, жээн, желе, тээк, бээ	
7. Барак, тарак, жарак, дарак, тала	
8. Саат, жаан, саан, аары, жан, таан	
9. Борук, корук, жорук, жоолук, доктур	

Үй тапшырма. Жаттагыла. Homework. Learn the words

Сабак, барак, кагаз, калемсап, тамга, тапшырма, тыбыш, сызгыч, бор, дубал, мугалим, китеп, дептер, сөздүк, сөз.

(lesson, leaf, paper, pen, letter, setting, sound, ruler, chalk, wall, teacher, book, copybook, dictionary, word)

3-сабак Суроолуу –бы мүчөсү. Таанышуу

Interrogative ending –бы. Acquaintance

Суроолуу –бы мүчөсү:

Interrogative ending -бы

-бы, -би, -бу, бү: кагазбы, сенби, борбу, сөзбү

-пы, -пи, -пу, -пү: сабакпы, китеппи, топпу, сүтпү

1-көнүгүү. *Маекти окугула. Read the dialogue*

- Таанышын албайлыбы?

- Мейли.
- Сиздин атыңыз ким?
- Аксанем.
- Менин атым - Бактыбек. Иштейсизби же окуйсузбу?
- Окуйм.
- Кайда окуйсуз?
- Ош мамлекеттик университетинде.
- Канчанчы курста?
- Биринчи курста. Сизчи?
- Мен иштейм. Кесибим - инженер.
- Жакшы кесип экен.
- Рахмат.
- Жакшы калыңыз.
- Жакшы бар.

2-көнүгүү. Окугула жана которгула. Read and translate.

Менин атым - Бурул. Мен кыргызмын. Мен Кыргызстанда жашайм. Кыргызча, орусча, англисче сүйлөйм. Менин досумдун аты - Моника. Ал Америкадан келди. Ал англисче, немисче, орусча сүйлөйт.

3-көнүгүү. Сүйлөмдөрдү толуктагыла. Complete the sentences.

Менин атым Мен Мен ... жашайм. Мен ... , ... , ... сүйлөйм. Менин досумдун аты - Ал ... келди. Ал ... , ... , ... сүйлөйт.

4-көнүгүү. Үлгүдөгүдөй кылып, суроо-жооп түзгүлө Make a dialogue

Sample: Үлгү: - Бул китепти?

- Бул китеп.
- Ооба, бул китеп.
- Жок, бул китеп эмес.

5-көнүгүү. Көнүгүүнү жазгыла жана которгула. Write exercise and translate

Бул биздин окуу бөлмөбүз. Окуу бөлмө чоң, таза жана жарык. Бөлмөдө студенттер көп. Алар кыргыз тилин окушат. Аларда китеп, дептер, калемсап бар.

6-көнүгүү. Суроолорго жооп бергиле. Answer the questions

1. Бул окуу бөлмөбү?
2. Окуу бөлмө чоңбу?
3. Бөлмө тазабы?
4. Бөлмө жарыкпы?
5. Бөлмөдө студенттер азбы?
6. Аларда эмнелер бар?

7-көнүгүү. Маек түзүлө. Make a dialogue

- Саламатсызбы, агай? Ден соолугунуз жакшыбы?

- Ассалоому алейкум, Самат.

- Иштерин кандай?

♪ 8-көнүгүү. Тил жатыктыруу. Жаттагыла. Exercise pronunciations. Learn

Накыл кеп

Ааламдын көркү күндө бар,

Адамдын көркү тилде бар.

Акындын көркү үндө бар,

Ашыктын жайы дилде бар. (М.К.)

▲ Сөздүк менен иштөө

Таанышып алалы – Let's get acquainted
 Менин атым ... – My name is ...
 Таанышканыма кубанычтамын! – Pleased to meet you!
 Жакшы кал – stay well
 Бөлмө – room
 Таза – clean
 Чоң – large
 Жарык – light
 Кыргызча – in Kyrgyz
 Англисче – in English
 Орусча – in Russian

Үй тапшырма. Жаттагыла. Homework. Learn the words

Ден соолук, маек, иштер, бөлмө, чоң, таза, жана, жарык, кыргызча, орусча, англисче, кесибим, ооба, жок.

(Health, dialogue, works, room, large, clean, and, light, in Kyrgyz, in Russian, in English, my profession, yes, not)

4-сабак

Сурама ат атоочтор. Коштошуу

Farewell. Interrogative pronoun

Сурама ат атоочтор:

Ким?	Who?	Эмне?	What?
Кайда?	Where?	Качан?	When?
Кандай?	What?	Канча?	How many?
Кантип?	How?	Канчанчы?	What?

1-көнүгүү. *Кайда?* деген суроонун берилишине көңүл бургула. Өзүңдүн мисалыңарды жазгыла. Pay attention to the question *Where?* Write your example.

Асан
 жатаканада
 китепканада
 ашканада
 мейманканада

дарыканада
бала бакчада
бейтапканада

М: - Айша кайда?

- Ашканада.

Досуң кайда? Апаң кайда? Кумар кайда? ж.б.

2-көнүгүү. Окугула. Read

- Сенин атын ким?

- Менин атым Чынара.

- Сен кайда жашайсың?

- Мен Ош шаарында жашайм.

- Сен кайда окуйсуң?

- Мен Ош мамлекеттик университетинде окуйм.

- Канчанчы курста окуйсуң?

- Мен биринчи курста окуйм.

3-көнүгүү. Ырды окуп, которгула. Ырдагыла. Read the song and translate. Sing the song

Жат, эс ал, укта. Ойгон, жуун, тамактан.

Ичпей, жебей, тойбосоң, Күчтү аласың каяктан?

Тур, бас, отур, оку, иште, жаз.

Ойно, бийле, ырда, үлгүр, өмүр аз.

Чурка, жүгүр, шаш, жалкоолуктан кач.

Кыйындыкты жең, билим кенин ач. (КТҮ)

4-көнүгүү. Окуп, оң жактагы жоопторду пайдалануу менен суроолорго жооп бергиле. Read, use the words on the right and answer the questions

1. Айтып коюнузчу, анын аты ким?	А. Мен ширетүүчүмүн, заводдо иштейм.
2. Кандай турасыз?	Б. Чоң эмес, төрт кишиден турат.
3. Кайда иштейсиз?	В. Анын аты – Турсун.

4. Сиз кайдан келдиниз? Г. Ошто, Анар кичирайонунда.
 5. Сиздин үй-бүлөнүз чоңбу? Д. Рахмат, жаман эмес, өзүнүзчү?
 6. Кечиресиз, сиз кайда жашайсыз? Е. Бишкектен.

Жооптор: 1В, 2Д, 3А, 4Е, 5Б, 6Г.

5-көнүгүү. Сүйлөшүүнү окуп, жаңы сөздөрдү жаттагыла. Read the dialogue. Learn the new words.

- Саламатсынбы, Айгүл?
- Салам, Канат! Көрүшпөгөнүбүзгө канча болду? Кандай жаңылыктар бар?
- Жаңылыктар көп.
- Үйлөндүңбү?
- Ооба, үйлөндүм.
- Келинчегиндин аты ким? Иштейби?
- Аты – Жыпаргүл. Азырынча үйдө. Балалуу болгонбуз.
- Уулбу же кызбы?
- Уул. Аты – Бакыт. Өзүң кандайсың?
- Жакшы.
- Айгүл, жолдошун кайда иштейт?
- Ош мамлекеттик университетинде мугалим болуп иштейт.
- Өзүң кайда иштейсиң?
- Өзүм Илимдер Академиясында иштейм.
- Саламатта кал, Айгүл.
- Саламатта барыңыз, Канат.

Үй тапшырма. Homework. Ырды жаттагыла. Маскети ролдоштуруп айтып бергиле. Learn the song. Say the dialogue on roles.

▲ Жаңы сөздөрдү жаттагыла. Learn the new words.

Туугандар, кесиптештер, жерлештер, тентуштар, классташтар, курбулар, курдаштар, конок, карындаш, агай, айым, мырза, бил, айтып коюнуз, кечиресиз, кечинде, мүмкүнбү, кат, оюнчук, жат, эс ал, укта, ойгон, жуун, тамактан, ичпей, жебей, тур, бас, отур, оку, иште, жаз, ойно, бийле, ырда, үлгүр, өмүр аз, чурка, шаш, жалкоолуктан кач, кыйындыкты жең, билим кенин ач.

(relatives, colleagues, fellow countrymen, peers, classmates, friends, friends, guests, sister, teacher, lady, sir, know say sorry, in the evening, it is possible, letter, toy, lie down, relax, sleep, wake up, wash, eat, drink, eat, stand, walk, sit, read, work, write, walk, dance, sing, in time, life is short, run, rush, avoid laziness, to overcome the difficulty, open the treasure of knowledge)

5-сабак Үндөштүк мыйзамы. Жыл мезгилдери

Law of vowel harmony. Seasons

И Кыргыз тилинде бир сөз ичинде үндүүлөр бири-бирине таасир этип, бир кылка ыргакка ээ болушу үндөшүү мыйзамы деп аталат. Сөздүн акыркы үндүү тыбышына карай мүчөлөр да бир ыргакта үндөшөт.

In the Kyrgyz language word may consist of sounds that are similar in sound, and they are divided into certain groups, while maintaining the pronunciation of its position until the end. This phenomenon is called phonetic vowel harmony, the law of vowels accordance.

1-көнүгүү. Окуп которгула жана айтып бергиле. Read and translate. Retell

Жыл төрт мезгилге бөлүнөт. Алар -- жаз, жай, күз, кыш. Жылдын бул мезгилдеринин ар бири өзүнчө кооз.

Жаз келгенде, жаратылыш өзгөрөт. Жер көгөрүп, алма бактар гүлдөйт. Келгин куштар учуп келишет. Жер айдалып, эгин, жашылчалар эгилет.

Жайында күн аябай ысып, талаада эмгек кайнайт. Эрте бышкан эгиндер, мөмө-чөмөлөр, жер-жемиштер жыйналат. Эс алуулар да башталат.

Күз келгенде, жер-эне берекесин төгөт. Жер-жемиштер бышып жетилет. Дүйнө түрлүү түскө боелуп, кооз көрүнөт.

Андан кийин кыш келип, аба ырайы бузулуп, кар жаайт. Бак-дарактар жыланачтанып, жалбырактар түшөт. Суулар тонуп, жер бети тайгак болот. (КТҮ)

▲ Сөздүк менен иштөө

- Өзгөрүү - change
- Жаратылыш - nature
- Келгин куштар - migratory birds
- Эгин - crops
- Эмгек - work
- Кайнайт - boils
- Береке - grace
- Түс, өң - color
- Аба ырайы - weather
- Кар - snow
- Жылуу - warm
- Суук - cold
- Кар киши - snow men

2-көнүгүү. *Төмөнкү сөздөрдү пайдаланып, сүйлөмдөрдү толуктап жазгыла. Use the following words and complete the sentences*

Күз айларынан кийин ... келет. Кыштын биринчи күндөрүнөн эле күн ... тарта баштайт. Кар жаап айлана чөйрө аппак ... оронот. Кыш мезгили табиятты кооздойт. Тоолордун баары ак кар жымынат, карагайлар гана ... бойдон калат. Адамдар ... кийим кийишет. Жаш балдар ..., ..., ... тебишет. Кардан ... жасашат.

Сөздөр: *Кыш, карга, кар киши, жылуу, лыжа, коньки, чана, жашыл, суук.*

3-көнүгүү. *Жыл мезгилдерин, ай аттарын, жума күндөрүн жаттагыла. Learn seasons, the name of the months, week*

Жыл мезгилдери: жаз – spring, жай – summer, күз – autumn, кыш – winter.

Ай аттары:

1. Үчтүн айы – January
2. Бирдин айы – February
3. Жалган куран – March
4. Чын куран – April
5. Бугу – May
6. Кулжа – June
7. Теке – July
8. Баш оона – August
9. Аяк оона – September
10. Тогуздун айы – October
11. Жетинин айы – November
12. Бештин айы – December

Жума күндөрү:

- Дүйшөмбү – Monday
Шейшемби – Tuesday
Шаршемби – Wednesday
Бейшемби – Thursday
Жума – Friday
Ишемби – Saturday
Жекшемби – Sunday

4-көнүгүү. *Суроолорго жооп жазгыла. Answer the questions*

Үлгү: Сен кайсы жылы туулгансың?

Мен 1981-жылы Кулжа айынын он экисинде туулганмын.

1. Азыр жылдын кайсы мезгили?

2. Азыр кайсы ай?
Бүгүн кайсы күн?
Бир жылда канча ай бар?
Бир айда канча күн бар?
Жуманын күндөрүн ата?
Апаңдын туулган күнү качан?
Сага кайсыл мезгил жагат?
Жылдын эң кыска айы?

 5-көнүгүү. *Тил жатыктыруу. Жаттагыла. Exercises pronunciations. Learning*

Ай нурунда кышкы түн,
Айран төгүп койгондой.
Жаңырыксыз токой чер,
Уктап жатат ойгонбой. (А. Токомбаев)

6-көнүгүү. *Текстти кыргызчага которгула. Translate the text into Kyrgyz*

The year is divided into four seasons: spring, summer, autumn, and winter. In spring nature awakens from her long winter sleep. The trees are filled with new life, the earth is warmed by the rays of the sun, and the weather gets gradually milder. The fields and meadows are covered with fresh green grass. The sky is blue and cloudless. At night millions of stars shine in the darkness.

When summer comes the weather gets warmer still and sometimes it's very hot. It's the farmer's busy season: - he works in his field from morning till night. The grass must be cut and the hay must be made, while the dry weather lasts. Sometimes the skies are overcast with heavy clouds. There are storms with thunder, lightning and hail.

Үй тапшырма. Жума күндөрүн, ай аттарын жаттагыла. Homework. Learn the week days, name of the month

Жактама ат атоочтор		Илик жөндөмдө	
Ким?	Who?	Кимдин?	Whose?
Мен	I	менин	my
Сен	you	сенин	your
Сиз	we	сиздин	your
Ал	he, she	анын	his, her, its
Биз	we	биздин	our
Силер	you	силердин	your
Сиздер	you	сиздердин	your
Алар	they	алардын	their

1-көчүгүү. *Ролдоштуруп окугула. Roles play*

- Ассалоому алейкум. Менин атым – Бакыт. Ишке орношкону келдим.
- **Олтуруңуз.** Мен сиздин документтериңизди карап чыктым. Качан туулгансыз?
- 1970-жылы 10-апрелде Өзгөндө **туулганмын.**
- **Үй-бүлөңүз жөнүндө** айтып бериниз. Аялыңыз кыргызбы?
- Ооба, кыргыз. 1974-жылы Кызыл-Кыя шаарында **туулган.** *Кесиби - котормочу.*
- **Балдарыңыз барбы?**
- Ооба, эки уул, бир кызым бар.
- **Ата-энеңиз сиздер менен жашайбы?**
- Жок. Атам менен энем иним жана келиним менен жашайт.
- Рахмат, жакшы барыңыз.
- Жакшы калгыла.

Сөздүк менен иштөө

Жаңы сөздөрдү жаттагыла: олтуруңуз, качан туулгансыз, үй-бүлөнүз жөнүндө, кесиби, котормочу, балдарыңыз барбы, эки уул, бир кыз, ата-эне, жашайбы, атам, энем, иним, келиним.

Learn new words: sit down, with some of the year, the family, was born, the profession, the translator, have children, two sons and daughter, parents, live, father, mother, brother, daughter in law.

2-көнүгүү. *Суроолорго жооп бергиле. Answer the questions*

1. Бакыт Кубатовдун үй-бүлөсүндө канча киши бар?
2. Аялынын улуту ким? Кайсы жерде төрөлгөн?
3. Аялы ким болуп иштейт?
4. Алардын балдары барбы?

3-көнүгүү. *Сүйлөмдөрдү толуктагыла. Complete the sentences*

Менин атым - Менин үй-бүлөмдө ... киши бар. Атамдын аты - ... , энемдин аты- Атам ... болуп иштейт. Энем -
Карындашымдын аты- Агамдын аты- Иним ... жашта. Эжем ... окуйт.

4-көнүгүү. *Туугандык катыштагы төмөнкү сөздөрдү окугула жана жаттагыла. Learn related words*

Чоң ата, чоң эне, ата, эне, аба, аке, эже-синди, таята, таене, таеже, жээн, карындаш, синди, ага, ини, кыз, бала, уул, небере, чөбөрө, жезде, жеңе, балдыз, куда, кудагый, келин, күйөө бала, күйөө, аял, бөлө, кайын ата, кайын эне, кайни, кайнага.

(Grandfather, grandmother, father, mother, uncle, brother, sister, maternal grandfather, maternal grandmother, mothers sister, nephew, sister, brothers sister, sister, older brother, younger brother, daughter, son, boy, grandson, grandson about, son-in-law, sister, wife, friend, matchmaker, bride, groom, wife, sisters children, father in law, mother in law, the younger brother of the husband or wife, elder brother of the husband or wife)

5-көнүгүү. *Аңгемени окуп, үй-бүлөлөрдүн схемасын түзүп, аттарын жазгыла. Read a story, build a family tree*

Марат – Калиянын күйөөсү. Калия – Мараттын аялы. Элвира – Назиранын эжеси. Назира – Элвиранын синдиси. Элназар – Назиранын жана Элвиранын иниси. Марат жана Калия – Элвиранын ата-энеси. Элвиранын күйөөсү - Канат. Ал Элвиранын ата-энесине күйөө бала болот. Канат – Назиранын жана Элназардын жездеси. Назира – Канаттын балдызы. Элназар – Канаттын кайниси. Канаттын агасы бар. Аты – Жолдош. Ал Элвирага кайнага болот. Анын аялы - Канат менен Элвирага жене болот. Элвира – алардын келини. Канаттын атасы Биримкул – Элвиранын кайын атасы. Канаттын энеси Сайра -- Элвиранын кайын энеси. Канаттын жана Элвиранын бир уулу бар. Аты – Эрмек. Эрмек Канаттын ата-энесине – небере, Элвиранын ата-энесине – жээн-небере болот. (КТҮ)

Мараттын үй-бүлөсү Канаттын үй-бүлөсү Биримкулдун үй-бүлөсү

6-көнүгүү. Сураолорго жооп бергиле. Answer the questions

1. Бул кимдин үй-бүлөсү жөнүндө?
2. Марат менен Калия кимдин ата-энеси?
3. Биримкул менен Сайра кимдин ата-энеси?
4. Назира менен Элназарга Канат ким болот?
5. Жолдош ким? Элвирага ага ким болот?
6. Эрмек кимдин баласы, кимдин небереси?

Үй тапшырмасы: Канат менен Элвиранын үй-бүлөсүнүн схемасын түзүп, айтып бергиле. Үй-бүлөнөр жөнүндө «Менин үй-бүлөм» деген темада текст түзүп, айтып бергиле.

Homework make up scheme family Kanat and Elvira family tree and tell. Make up text «My family» and retell

7-сабак Таандык мүчө. Менин үй-бүлөм

Possessive pronoun ending. My family

I Жекелик түрү

Менин кызым	иним	My daughter	little brother
Сенин кызың	иниң	Your daughter	little brother
Сиздин кызыңыз	иниңиз	Your daughter	little brother
Анын кызы	иниси	Your daughter	little brother

Көптүк түрү

Биздин кызыбыз	инибиз	Our daughter	little brother
Силердин кызынар	иниңер	Your daughter	little brother
Сиздердин кызыңыздар	иниңиздер	Your daughter	little brother
Алардын кызы	иниси	Their daughter	little brother

Кимдин? Эмненин? -нын (-ниң, -нун, -нүн);
 -дын (-диң, -дун, -дун);
 -тын (-тин, -тун, -түн).

1-көнүгүү. *Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell*

Менин атым – Жоомарт. Мен он жети жаштамын. Азыр мен Ош мамлекеттик университетинин медицина факультетинде окуймун. Биздин үй-бүлө чоң. Биз Ош шаарынын Исанов көчөсүндө турабыз. Биздин үй-бүлөдө жети киши бар: атам, апам, эжем, агам, карындашым, иним жана мен. Атамдын аты – Жеңишбек. Ал мектепте мугалим болуп иштейт. Апам китепканада иштейт. Агам аскерде. Эжем – дарыгер. Карындашым орто мектепте 6-класста окуйт. Иним бала бакчага барат. Менин чоң агам жана чоң энем эс алууда. Алар абдан мээримдүү. Таанем жана таятам биздикине конокко келишет. (КТҮ)

Жоомартын үй-бүлөсү

Жаңы сөздөрдү жаттагыла: чоң, көчөсүндө, аскерде, врач, орто мектепте, бала бакча, эс алууда, мээримдүү, конок

Learn the new words: big, on the street, in the army, a doctor, at the school, childhood, retired, tender, quest

2-көнүгүү. Суроолорго жооп бергиле. Answer the questions

1. Жоомартын үй-бүлөсү кандай?
2. Анын үй-бүлөсү канча кишиден турат?
3. Алар кайсы жерде турушат?
4. Жоомартын бир туугандарын жаз.
5. Конокко кимдер келишет?

Мисалы: баланын, эненин, уулунун, күйөөсүнүн, балдыздын, келиндин, Канаттын.

3-көнүгүү. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell

Бул – Жениш. Жениш 45 жашта. Бул – Жеништин аялы. Анын аты Айша. Айша 42 жашта. Жеништин байкеси жана карындашы бар. Ал үйдүн ортончусу. Айшанын бир синдиси жана иниси бар. Ал үйдүн улуусу. Жениш менен Айшанын эки кызы жана үч уулу бар.

4-көнүгүү. Суроолорго жооп бергиле. Answer the questions

1. Жеништин аялынын аты ким?
2. Жеништин агасы барбы?
3. Жеништин карындашы Айшага ким болот?

4. Айшанын жашы канчада?
5. Айшанын синдиси Жеңишке ким болот?
6. Айша менен Жеништин канча баласы бар?

5-көнүгүү. Көп чекиттин ордуна тиешелүү ат атоочторду койгула.
Complete the sentences with pronouns

1. канча бир тууганын бар?
2. канча калемсап бар?
3. эки карындашым бар.
4. балабыз жок.
5. ...кызын барбы?
6. ...синдиси окуйбу?
7. телефонунарды өчүргүлө.
8. эки кызы, бир уулу бар.

 6-көнүгүү. Ырды жаттагыла. Суроолорго жооп бергиле. Learn the song. Answer the question

Сага болот чоң ата, өз атаңдын атасы.
 Эмне болот айтып бер апакеңдин атасы?
 Эмне дейсин энесин, эмне дейсин агасын?
 Байке десең кокустан чоң уятка каласың.
 Эмне дейсин эжесин, ини, синди, женесин?
 Эске алгын муну да, улуулук бир кенешим.
 Эгер болсо, апаңдын эжесинин баласы,
 Эмне болот ал сага, кана туура атачы? бөлө
 Баарын тактап тааныгын, билип алгын аныгын. (КТҮ)

Үй ташырмасы: ырды жаттагыла, үй-бүлө мүчөлөрүн катыштырган маек түзгүлө. Homework: Learn the song, make up dialogue about family.

8-сабак Эсептик, иреттик сан атоочтор. Өтүнүү
Quantitative and ordinal numerals. Request

Сан атооч заттын санын, иретин билдирип, канча? нече? канчанчы? неченчи? деген суроолорго жооп берет.

Эсептик сан атооч кандайдыр бир заттын санын билдирип канча? нече? деген суроолого жооп берет. М: беш китеп, 15 студент.

Иреттик сан атооч заттардын сан жагынан болгон катарын, иретин билдирип канчанчы? неченчи? деген суроого жооп берет. М: жетинчи кабат, экинчи күн, бешинчи үй.

1- көнүгүү. Сан атоочторду жаттагыла. Learn the numerals

1-бир,	20-жыйырма
2-эки,	30-отуз
3-үч	40-кырк
4-төрг,	50-элүү
5-беш,	60-алтымыш
6-алты	70-жетимиш
7-жети	80-сексен
8-сегиз	90-токсон
9-тогуз	100-жүз
10-он	1000- миң
11-он бир	
12-он эки	

2-көнүгүү. Белгиленген сөздөргө суроо бергиле. Ask a question on highlighted words.

Үлгү: Sample: Биз канча бир тууганбыз?

Биз алты бир тууганбыз, үч кыз, үч уул. Апам алтымыш беш жашка, атам жетимиш эки жашка чыгышкан. Азыр он тогуз небереси, төрт чебереси бар. Эң кичүү небереси он сегизге чыкты. Ал Ош МУнун медицина факультетинде биринчи курста окуйт. Жатакананын төртүнчү кабатындагы отуз алтынчы бөлмөдө жашайт.

3-көнүгүү. –ынчы мүчөсүнүн берилишине көңүл бургула. Өзүңөрдүн мисалыңарды жазгыла. Pay attention to the ending –ынчы. Write your examples

Канчанчы? Неченчи?

-нчы, -нчи, -нчу, -нчү: алтынчы, элүүнчү ... , ... , ... ,

-ынчы, -инчи, -унчу, -үнчү: кыркынчы, сегизинчи ... , ... , ... ,

I Өтүнүчтү билдирүүчү -чы мүчөсү: -чы, -чи, -чу, -чү.

Айтып коюнузчу , жардам беринизчи, берип турунузчу , мени каранызчы, беринизчи, сүйлөнүзчү, жолду көрсөтчү, алып жиберчи, телефон чалчы, саатты карачы, үйгө барчы.

end -чы forming request: -чы, -чи, -чу, -чү.

please tell me, please help, lend please, look at me please, please give, say please, show the way please, call please, look at the time please .please go home.

4-көнүгүү. Окугула жана которгула. Read and translate

Кош келиниздер! Кымбатуу мырзалар! Сизге мүмкүн бекен?

Кулагым сизде. Кечиресиз, саатыңыз канча болду? Кичипейилдикке

айтып коюнузчу! Урматтуу дарыгерлер, көңүл бурунuzдар!

Сөздүк менен иштөө

айтып коюнузчу – please tell
жардам беринизчи – please help
берип турунузчу – give me please
мени каранызчы-, look at me please
беринизчи – please give
сүйлөнүзчү - please speak
жолду көрсөтчү - show me the way please
телефон чалчы- call please
саатты карачы – look at the time please
үйгө барчы – please go home
небере – grandson, granddaughter
кабат - floor

5-көнүгүү. Тил жатыктыруу. Exercises pronunciations

Биринчи күнү сабакка неге келбей калдың?

Башым кургур ооруп, ошондуктан калдым.

Экинчи күнү сабакка неге келбей калдың?

Эки эчким эгиз тууп, ошондуктан калдым..

Үчүнчү күнү сабакка неге келбей калдын?
Үй шыпырган эч ким жок, ошондуктан калдым.
Төртүнчү күнү сабакка неге келбей калдын?
Төбөм ооруп төмпөйүп, ошондуктан калдым.
Бешинчи күнү сабакка неге келбей калдын?
Белим ооруп бекчейип, ошондуктан калдым.
Алтынчы күнү сабакка неге келбей калдын?
Апам тойго кетип, ошондуктан калдым. (Элдик ыр)

6-көнүгүү. –ынчы мүчөсүн улап жазгыла. Continue with ending –ынчы

Үлгү: Sample: Биз биринчи курста, отуз экинчи тайпада окуйбуз.

Биз бир... курста, отуз эки... тайпада окуйбуз. Бүгүн он тогуз...
октябрь. Үйгө тапшырма жыйырма үч... көнүгүү берилди. Сабак он
алты... каанада болуп жатат. Алманбет бир миң тогуз жүз жетимиш
төрт... жылы туулган. Замир сегиз... кабатта жашайт. Китептин элүү...
бетин карагыла.

7-көнүгүү. Телефон номерин окугула, сөз түрүндө жазгыла. Read the phone numbers. Write in words

0777 - 48-75-54, 0556 - 04-98-73, 0773 - 27-04-95, 0779 - 59-66-99,
0552 - 88-33-11, 0707 - 94-86-42.

8-көнүгүү. Сураолорго жооп бергиле. Answer the questions

1. Канчанчы курста окуйсуң?
2. Үйгө тапшырма канчанчы көнүгүү берилди?
3. Алманбет канчанчы жылы туулган?
4. Замир канчанчы кабатта жашайт?
5. Сабак канчанчы каанада болуп жатат?

Үй тапшырмасы. 5-көнүгүүдөгү ырды жана жаңы сөздөрдү жаттагыла. Homework. Learn the song and new words

Ending the case. Time

Мүчөлөрдүн берилишине көңүл бургула

Pay attention to the endings

- Барыш жөндөмөсүнүн **-га** мүчөсү: -га, -го, -ге, -ка, -кө, -ке,
 Жатыш жөндөмөсүнүн **-да** мүчөсү: -да, -до, -де, -та, -тө, -те,
 Чыгыш жөндөмөсүнүн **-дан** мүчөсү: -дан, -дон, -ден, -төн, -тен,

1-көнүгүү. Окугула. Read

- Саламатсыңбы, Айчүрөк?
- Саламатчылык, Роза.
- Бүгүн сабакка барасыңбы?
- Албетте.
- Саат канча болду?
- Саат жети (7:00) болду.
- Сабагың саат канчада башталат?
- Менин сабагым саат жети жарымда (7:30) башталып, он экиде (12:00) бүтөт.
- Сени менен саат экиден он беш өткөндө (14:15) жолугушсам болобу?
- Макул, жолугушалы.
- Жакшы бар.
- Көрүшкөнчө.

2-көнүгүү. *Өттү, калды, болду, жарым создөрүнүн берилишине жана -га, -да, -дан көңүл бургула, өзүңөрдүн мисалыңарды жазгыла. Pay attentive to the endings -га, -да, -дан and words өттү, калды, болду, жарым. Make your examples*

Саат канча болду?	Саат сегиз (8:00) болду.	
	Саат сегизге он беш мүнөт (7:45) калды.	
	Сегизге беш мүнөт (7:55) калды	
	Сегизден он мүнөт (8:10) өттү	
	Сегизден жыйырма мүнөт (8:20) өттү	
	Саат сегиз жарым (8:30) болду.	

Убакытты айтканды үйрөнгүлө.

-Саат канча болду?

- А) { Саат жети болду. (7.00)
- Саат жети жарым болду. (7.30)

- Б) - Саат жетиден он мүнөт өттү.
[] саат + [] дан мүнөт өттү

3-көнүгүү. *Коп чекиттин ордуна -га, -да -дан мүчөлөрүн улап жазгыла. Complete the sentences with the endings -га, -да -дан*

Үлгү: Sample: Саат ондо жыйналыш башталат.

- Саат он... жыйналыш башталат.
- Мен эртен менен саат алты жарым... турам.
- Бүгүн кечки саат сегиз... жыйырма өткөндө кино көрөм.
- Алманбет дайыма жети... он беш мүнөт калганда ойгонот.
- Ал дайыма жети... тогуз... чейин машыгат.
- Мен он эки... жыйырма өткөндө эс алууга чыгам жана түштөнөм.
- Сабак жети... башталып, бир... бүтөт.

4-көнүгүү. *Убакытты сөз түрүндө жазгыла. Write in words the time*

Үлгү: Sample: 10:00 Саат он болду
10:10, 10:25, 10:30, 10:40, 10:55, 15:05, 15:30

5-көнүгүү. Тил жатыктыруу. Макалдарды жаттагыла. Exercises pronunciations. Learn the proverbs

- Убакыт алтындан кымбат.
- Ар нерсенин өз убагы бар.
- Өткөн өмүр - өчкөн от.
- Текке кеткен бир саатты,
Жыл бою кууп жетпейсин.

6-көнүгүү. Окугула. -га, -да, -дан мүчөлөрүнүн берилишине көңүл бургула. Read. Pay attention to the endings -га, -да, -дан

Мен эртең менен саат алтыда турам. Саат алты жарымда бети-колумду жууп, дене көнүгүүлөрүн жасайм. Саат жетиде эртең мененки тамагымды ичип, университетке жөнөйм. Сабак саат сегизде башталып, түшкү бирде бүтөт. Түштө үйгө келип, түшкү тамакты ичип, саат эки жарымга чейин эс алам. Андан кийин бир аз апама жардам берип, үй тапшырмаларын аткарам. Кечки саат алтыдан жетиге чейин кыргыз тилин үйрөнүү курсуна барам. Андан соң кечки тамакты тамактанып, саат он бирде уктайм.

Сөздүк менен иштөө

бети-колумду жууп – wash
дене тарбиялык көнүгүү - physical exercise
эрте мененки тамак – breakfast
түшкү тамак – lunch
кечки тамак – dinner
жардам берүү - help
уктайм – sleep
бет – face
кол – hand
тиш – teeth
бош убакыт - free time

Үй тапшырмасы. Сүйлөмдөрдү иретке келтирип «Менин күнүм» деген текст түзүлө. Homework. Make up the text «My day» using the following sentences.

- Иштейм.
- Мен эрте менен эрте турам.
- Досторум менен жолугушуп, эс алууга да убакыт бөлөм.
- Дене тарбиялык көнүгүүлөрдү жасагандан кийин бети-колумду, тишимди жууп, душка түшөм.
- Түшкө чейин университетте болом.
- Андан кийин эртен мененки тамагымды ичем.
- Үйгө келип тамактангандан кийин кичине эс алып, спорттук машыгууга жөнөйм.
- Анан окууга жөнөйм.
- Кээде убакыт өткөнүн байкабай, түнү бою китеп окуйм.

Бош убактымда ата-энеме жардам берем, телевизор корөм

10-сабак Зат атоочтун көптүк саны. Ден соолук Plural nouns. Health

Зат атоочтун көптүк санын уюштуруучу –лар мүчөсүнө көңүл бургула. Pay attention to the plural nouns with ending –лар

- лар –лер, -лор, -лөр; аталар, энелер, тоолор, үйлөр;
- лар, -лер, -лор, -лөр; кыздар, коондор, дүкөндөр;
- тар, -тер, -тор, -төр, дарактар, кетиптер, достор, өрүктөр.

1-көнүгүү. Диалогду маанисине карай иретке келтиргиле. Put dialogue in the correct order.

- Саламатсыңбы, Кутман! Ден соолугуң жакшыбы?
 - Баралбайм го. Шалардын дүкөндөрүнө барам.
 - Бүгүн сабактан кийин китепканага барасыңбы?
 - Кийим сатып аласыңбы?
 - Саламатчылык! Өзүң кандай, Нурбек?
 - Ооба, жылуу көйнөк, шым жана ички кийимдерди сатып алам.
- Анткени күн суук боло баштады, суук тийип ооруп калбайын.

-Рахмат. Көрүшкөнчө!

- Ооба, жакында экзамен тапшырганы жатам. Китептерди окуп чыгышым керек.

- А сен китепканага барасыңбы?

-Азаматсың. Китептерди окуп, экзамендеринди жакшы тапшыр. Жылуу кийин, үшүп калба.

-Жакшы бар, көрүшкөнчө!

2-көнүгүү. –лар мүчөсүн улап жазгыла. Continue with ending –лар

Үлгү: Sample: Окуучулар

Окуучу... , студент..., дарыгер..., дарыкана..., бейтап..., оорукана..., дары..., бөлмө..., халат..., карыя..., ийне..., пахта..., шейшеп....

3-көнүгүү. Төмөнкү сөздөрдү катыштырып сүйлөмдөрдү түзгүлө.

Make up the sentences with the following words

Үлгү: Sample: Менин тиштерим оорубайт.

Тиштер, дары чөптөр, убакыт, көчөлөр, адамдар, дарылануучулар, балдар, сүрөтчүлөр, жаштар, энелер.

4-көнүгүү. Маанисине карай кашаадагы сөздөрдү коюп жазгыла.

Expand the brackets within the meaning

Үлгү: Sample: Башым айланып, көзүм карангылайт.

Башым айланып, (көзүм, колум, кашым) карангылайт. Түнү менен тишим ооруп, (көз, тиш, ич) дарыгерине бардым. Оозуңузду чон ачыңыз, жогорку (тилиңизге, тишиңизге, эриниңизге) карнес түшүп, нерв системалар ачылып калган. Тамактан кийин (оозуңузду, көзүңүздү, колунузду) туз менен чайкап, дары коюп алыңыз. Ден соолук үчүн күрөшүү (өлкө, келечек) үчүн күрөшүү. Ден соолугу чың (адам, өлкө) акылы тунук болот. Биринчи байлык - (ден соолук, үй-жай, билим).

5-көнүгүү. Келки сөздөрдөн сүйлөм түзгүлө. Make up the sentences of these phrases. Sample:

Үлгү: Кабатыр болбоңуз,

жүрөгүңүз жакшы экен,

терең дем алыңыз,

жүрөгүңүздү тыншайын,

белиңизге чейин чечиниңиз.

Белиңизге чейин чечиниңиз. жүрөгүңүздү тыншайын, терең дем алыңыз, жүрөгүңүз жакшы экен кабатыр болбонуз.

1. Тамактан кийин

дары жазып берейин,

үч маал ичиңиз

эми бутуңузга,

2. Өзүмдү жакшы сеземин

убакыптан бери

эки жумадан ашык

3. Көңүл буруу керек,

эс алуусуна,

спорт менен машыгуусуна

элдин өз убагында тамактануусуна.

4. башым ооруп,

алдым окшойт, мен суук тийгизип,

жөтөлүп калыптырмын.

Үй тапшырмасы. Homework. Жаттагыла. Learn

Сөздүк менен иштөө

Адамдын дене мүчөлөрү - body

Кулак – ears, чач – hair, моюн – neck, бойрок – kidney, өпкө – lungs,
каш- eyebrows, кирпик – eyelashes, көз – eyes, мурун- nose,
баш – head, эрин – lips, тиш – tooth, тил- tongue, бет- face, кол – hand,
бут – legs, маңжа – fingers, тырмак- nails, алакан - palm

11-сабак **Этиш. Ар бир кесип ардактуу**
Verb. Each profession is honorable

1-көнүгүү. *Сүйлөшүүнү окугула жана которгула. Read the dialogue and translate*

- Ассалоом алейкум, Эсенгул ага.
- Алейкум ассалоом, Нурбек. Кайда шашып бара жатасын?
- Мектепке. Мугалим болуп иштейм.
- Бул – ардактуу кесип. Бирок өтө оор.
- Өзүңүз кайда иштеп жатасыз?
- Тарых музейине илимий кызматкер болуп которулдум.
- Азыр тарых музейи кайда жайгашкан?
- Азыр Сулайман-Тоонун жанында жайгашкан. Окуучуларың менен музейге келип кетпейсинби?
- Рахмат, ошентейин.

2-көнүгүү. *Сураолорго жооп бергиле. Answer the questions*

1. Нурбек ким болуп иштейт?
2. Ардактуу жана оор кесип кайсы?
3. Эсенгул аке кайсы жерде иштейт?
4. Эсенгул аке ким болуп иштейт?
5. Музей кайда жайгашкан?

3-көнүгүү. *Текстти окугула. Read the text*

Ар бир кесип ардактуу

Дүйнөдө ар кандай кесиптер бар. Алар: окутуучу, дарыгер, куруучу, учкуч, мергенчи, өтүкчү жана башкалар. Бул кесиптердин ар бири өзүнчө кызыктуу. Ар биринин коомдо ээлеген өз орду бар. Көптөгөн кесиптин ичинен бир кесипти тандоо оор. Бирок мектепти аяктаган ар бир адам ойлонуп чечиши керек. Менин кесибим - укукчу. Бул кесипти мектепти бүткөндөн кийин гана тандадым. Ата-энем менин

оюма каршы болгон жок. Мен окуумду бүткөндө калыс, адилет укукчу болгум келет.

4-көнүгүү. *Суроолорго жооп бергиле. Answer the questions*

1. Кандай кесиптерди билесиң?
2. Сен кайсы кесипти жактырасың?
3. Ар бир кесип кызыктуубу?
4. Сен бул кесипти качан тандадың?
5. Эмне үчүн дарыгер болом деп чечтин?
6. Дарыгерлик кесип эмнеси менен жагат?
7. Сен келечекте кандай дарыгер болом деп жүрөсүң?

5-көнүгүү. *Ким эмне кылат? деген суроого туура жооп бергиле. Answer the questions: Who does what?*

Үлгү: Sample: Сугатчы сугарат

Сугатчы , окутуучу , бийчи ... , сатуучу ... , дарыгер , котормочу ... , башкарма , ишкер ... , жазуучу ... , сүрөтчү , саякатчы ... , кароолчу , айдоочу ... , дыйкан , жардамчы , изилдөөчү ... , чечен ... , учкуч ... , ойчул ... , ырчы

Кыймыл-аракетти билдирген сөздөр: изилдейт, сугарат, окутат, учат, жардам берет, бийлейт, дарылайт, сүйлөйт, айдайт, талаада иштейт, башкарат, ойлонот, жазат, сүрөт тартат, окуйт, саякаттайт, кайтарат, сатат, которот, ырдайт.

Үй тапшырмасы. Сөздөрдү жаттагыла. Homework. Learn the new words

Сөздүк мене.' иштөө

Кесиптер:

Адвокат
Айдоочу
Ашпоз
Библиотекарь
Бийчи

Occupations

advocate
driver
cook
librarian
dancer

Бухгалтер	accountant
Дарыгер	doctor
Доктур	doctor
Дыйкан	farmer
Жазуучу	writer
Жардамчы	assistant
Журналист	journalist
Жыгач уста	carpenter
Жылкычы	horses
Зергер	jeweler, goldsmith
Изилдөөчү	investigator
Инженер	engineer
Ишкер	business person
Кабарчы	journalist
Кароолчу	guard
Касапчы	butcher
Китепканачы	librarian
Койчу	shepherd
Комузчу	person <u>who plays national musical instrument komuz</u>
Котормочу	translator (interpreter)
Куруучу	builder
Малчы	person who keeps animals
Менеджер	manager
Милиционер	militia, police
Мугалим (окутуучу)	teacher
Наабайчы	baker
Окутуучу	teacher
Оператор	operator
Официант	waiter (waitress)
Пенсионер	pensioner
Сагуучу	seller (vendor)
Соодагер	seller (vendor)
Сот	court
Сүрөтчү	artist
Тергөөчү	prosecuter
Тигүүчү	tailor
Уста	master
Фермер	farmer
Чабан	person who keeps animals shepherd,
Чачтарач	hairresser
Ырчы	singer
Эсепчи	accountant

12-сабак Кесипти уюштуруучу –чы мүчөсү.

Кесиптер

End –чы which forms the profession. Profession

-чы кесип жасоочу мүчө. End -чы forms profession

Кой		койчу	кой-sheep	койчу-shepherd
Мал		малчы	мал-cattle	малчы-cattleman
Кабар	-чы =	кабарчы	кабар-news	кабарчы-correspondent
Китепкана		китепкана-	library	китепканачы- librarian
Эсеп		эсепчи	эсеп – expense	эсепчи- counter

1-көнүгүү. *Сөздүктү пайдаланып сүйлөм түзгүлө. Make up the sentences using dictionary*

Үлгү: Sample: *Мен доктормун. Менин кесибибим ырчы. Мен айдоочу болуп иштейм. Менин кесибибим китепканачы, бирок мугалим болуп иштейм.*

2-көнүгүү. *Суроолорго жооп бергиле. Answer the questions*

1. Сиздин кесибиңиз эмне?
2. Сиз ким болуп иштейсиз?
3. Сиздин апаңыз ким болуп иштейт?
4. Сиздин атаңыздын кесиби эмне?
5. Сиздин эжеңиз (карындашыңыз) ким болуп иштейт?

3-көнүгүү. *Томонку сүйлөмдөрдү туура келген этиштер менен толуктагыла. Complete the sentences with correct verbs*

Үлгү: Sample: Мен ырчымын. Мен ырдайм.

1. Мен ырчымын. Мен
2. Азамат бийчи. Азамат
3. Биз сүрөтчүбүз. Биз
4. Асан саякатчы. Асан
5. Менин апам мугалим. Ал
6. Сиз айдоочусуз. Сиз машина
7. Сен котормочусун. Сен
8. Алар кароолчулар. Алар

4-көнүгүү. Көп чекиттин ордуна тиешелүү кесиптерди койгула. Complete the sentences with correct profession

Үлгү: Sample: Лектор лекция окуйт.

1. ... лекция окуйт.
2. оорулууларды дарылайт.
3. ... жылкы кайтарат.
4. ... талаада иштейт.
5. ... сахнада бийлейт.
6. ... металл ширетет.
7. ... кийим тигет.
8. ... тамак бышырат.
9. мекемени кайтарат.
10. жаңылыктарды айтат.

5-көнүгүү. Табышмак суроолорго жооп бергиле. Answer the riddle questions

1. Мен окуучуларды окутам. Өтүлгөн теманы сурайм, баа коём, жаны теманы түшүндүрөм. Мен киммин?
2. Мен сүрөт көргөзмөсүнө келдим. Менин кесибим
3. Мен сизден интервью алайын дедим эле. Менин кесибим ...

6-көнүгүү. Сүрөттөгү адамдардын кесиптерин атагыла. Call profession of people in the picture.

Үлгү: Sample: Бул ким? Бул дарыгер

Тапшырма. Сүрөттөгү адамдардын кесиптерин атагыла.

Үлгү: — Бул ким?

— Бул дарыгер.

Үй тапшырмасы. Жаңы сөздөрдү жаттагыла. Кесиптик сөздөрдү катыштырып чакан текст түзгүлө. Homework. Learn the new words. Make up the text with professional words

13-сабак

Айкын өткөн чак. Эс алуу
The Past definite tense. Having a rest

Айкын өткөн чак. The Past definite tense.

Эмне кылды? What did he/she do?

-ды, -ди, -ду, -дү; эс алды, келди, окуду, жөнөдү

-ты, -ти, -ту, -тү; жатты, кетти, жолукту, жөнөштү

1-көнүгүү. Тексттеги –ды мүчөсүнүн берилишине көңүл бургула. Pay attention to the end –ды in the text

Жылдыз мага кат жазды. Ал эс алууга жайлоого барды. Жайлоодон бийик-бийик тоолорду көрдү жана тунук, таза сууларга суктанды. Ал суудан моокуму канганча жутту. Жайлоодо Анара менен уй саганды, курут жасаганды үйрөндү. Ошондой эле ат минди, селкинчек тепти, гүл терди, сууга түштү жакшы эс алды.

2-көнүгүү. Көп чекиттин ордуна –ды мүчөсүн улап жазгыла. Complete the sentences with ending –ды

1. И. Ахунбаев Тору-Айгыр кыштагына барып эс ал... .
2. Ал эс алуу учурунда дары чөптөрдү тер... .
3. Дары чөптөрдөн көп ооруларга тундурма жаса... .
4. Эс алуу ден соолукка пайдалуу экендигин айт... .
5. Иса жайлоонун табиятына суктанып, жагымдуу үн менен ырда... .
6. Тоо булагынын муздак суусун ичип, ичиркенип кет... .
7. Эртең менен таншып сайраган булбулдун үнүн ук... .

3-көнүгүү. Диалогду толуктап, бири-бириңер менен сүйлөшкүлө. Complete the dialogue. Talk to each other

- Чыңгыз, сага кандай эс алуу жагат?

- ...
- Жакшы. Эс алууга кимдер менен барганды жактырасың?
- ...
- А мен болсом Ысык-Көлдө эс алганды жактырам. Сууга түшөм, балык уулайм.
- ...
- Дагы кандай жерлерге баргансың? Кызыктуу окуялардан айтып берчи.
- ...

4-көнүгүү. Ылайыктуу сөздөрдү коюп, сүйлөмдөрдү толуктагыла.
Choose the correct words

Ар ким ар кандай эс алат. Кимдир бирөө ... , кимдир бирөө ... барат. Мага болсо театрга барган Биздин шаарыбызга көп ... бар. Алардын ичинен Ош улуттук драма театрына ... барам. Мен бул театрдан “Үч эже-синди”, “Кичинекейим”, “Кызыл жоолук жалжалым” аттуу ... спектаклдерди көрдүм. Булардагы катышкан каармандар мага аябай

Сөздөр: Words: *жагат, киного, театрлар, тоолорго, кызыктуу, көбүрөөк, жакты.*

 5-көнүгүү. **Тил жактыктыруу. Окууда. Exercise pronunciations. Read**

Маңдайы жазы, башы кууш,
 Бар боюнда турат тууш!
 Кочкор тумшук кош кирпич,
 Көркү калча, көзү тик!
 Жалаяк ооз, жар кабак,
 Жаагы жазы, ээги узун,
 Эрди калың, көзү чункур,
 Эр мүнөзү көрүнөт.
 Кең көкүрөк, жайык төш,
 Аркасы кең, бели түз,
 Айбаты катуу, заары жүз,
 Пил мүчөсү көрүнөт!
 Жолборс моюн, жоон билек,
 Бөрү кулак, жолборс төш,
 Бөлөкчө түрү, бар экен. (“Манас”)

Adverbs of time. Table etiquette

Мезгил тактоочтор.	Adverbs of time.
ай сайын	every month
анда-санда	sometimes
ар дайым (дайыма)	always
жума сайын	every week
жыл сайын	every year
кечинде	in the evening
күн алыс	every other day
күн сайын	everyday
күндө	everyday
кээде	sometime
түштө	in the afternoon
эртең менен	in the morning
эч качан	never

1-көнүгүү. *Мезгил тактоочторду катыштырып этиштердин жардамы менен сүйлөм түзгүлө. Make up the sentences using adverbs of time.*

Бийле (dance), кел (come), же (eat), сүрөт тарт (draw), телефон чал (make a phone)

Үлгү: Sample: Мен ар дайым бийлейм.

2-көнүгүү. *Төмөнкү сүйлөмдөрдү керектүү этиштерди туура келген формада көчүрүп жазгыла. Choose the correct form of the verbs*

Үлгү: Sample: Менин иним жана карындашым ар дайым топ ...

Менин иним жана карындашым ар дайым топ ойношот.

 «+» этиштин оң формасы; «-» этиштин терс формасы; «?» суроолуу формасы

positive

negative

interrogative

Оку

окуба

окуйсунбу?

Жаз

жазба

жазасыңбы?

1. +Менин күйөөм күндө гезит (оку)...

2. +Менин чоң атам менен чоң энем дайыма кечинде чай (ич)...

3. ? Сиздин кызыңыз күндө **кечинде** тамак (жаса) ... ?
4. – Менин эжем жана жездем **эч качан** кино (көр)
5. + Менин таякем **анда-санда** того (бар)
6. + Мен жана карындашым **дайыма** үй (тазала)... .
7. – Сен азыр машина (айда)
8. ? Роза Жаңылга **жума сайын** телефон (чал) ... ?
9. – Биз **эч качан** кат (жаз)

3-көнүгүү. *Төмөнкү сүйлөмдөрдү терс формага келтирип, суроо коюп жазгыла. Change the following sentences into negative form and ask a question*

Үлгү: Sample: Сиз кыргызча сүйлөйсүз. Сиз кыргызча сүйлөбөйсүз. Сиз кыргызча сүйлөйсүзбү?

1. Сен кофе ичесин.
2. Биздин апабыз тамак жасайт
3. Максаттын иниси түштө уктайт
4. Сенин карындашың Кытайда жашайт
5. Кышында кар жаайт
6. Биз сабак окуйбуз
7. Силер ыр үйрөнөсүңөр

4-көнүгүү. *Тиешелүү сөздөрдү коюп, сүйлөмдөрдү толукта. (кечинде, жыл сайын, күндө, эртең менен, түштө) Choose the correct words*

1. Менин ата-энем ... чай ичишет.
2. Менин эжем ... курортко барат.
3. Менин карындашым ... бийлейт.
4. Менин байкем ... кофе ичет.
5. Менин иним ... уктайт.

5-көнүгүү. Төмөнкү этиштерди жакка карата өзгөртүп жазгыла. Тамак жаса, жаз, ойно, үй жыйна, телевизор көр. Replace verbs parties

Үлгү: **Ичүү (to drink)**

Мен ичем. I drink.

Сиз ичесиз. You drink. Сен ичесин. You drink.

Силер ичесинер. You drink. Ал ичет. He (She, it) drinks.

Сиздер ичесиздер. You drink. Алар ичишет. They drinks.

6-көнүгүү. Сүйлөмдөрдү тиешелүү мүчө коюп толуктагыла. Complete the sentences with the correct ending

Үлгү: Sample: Мен кечинде тамак жейм.

1. + Мен кечинде тамак же
2. – Менин атам кымыз ич
3. - Биздин жээнибиз Бишкекте жаша
4. ? Сиздин балдарыңыз англисче жакшы сүйлө ... ?
5. ? Сен күн сайын китеп оку ... ?
6. + Рахат жана Нурлан андан-санда топ ойно
7. ? Сенин ата-энең кээде кино көрө ... ?
8. – Азаматтын карындашы эч качан кино көр

7-көнүгүү. Окугула жана айтып бергиле. Read and retell

Тамактануу этикети

Эң биринчи колду таза жууп анан тамакка отуруу керек. Кыргыз элинин өзгөчө сапаттарынын бири кичүүлөр улуулардан мурун тамакка кол салган эмес. Тамак жеп жатканда башкаларга жолтоо болбой, эгер суюк тамак болсо аны шурулдатпай ичүү керек. Оозго тамак салып алып сүйлөө же күлүү – маданиятсыздык. Тамакты да өлчөмү менен өз убагында жеш керек. Ашыкча жесең ден соолукка зыян. Өтө шашып, же туруп алып жеген тамак аш болбойт. Тамактанып бүткөн соң дасторконго бата тилеп, тургандан кийин колду жууш абзел.

Үй тапшырмасы. Мезгил тактоочторду жаттагыла. Homework.
Learn adverbs of time.

15-сабак

Орун тактооч. Менин үйүм Adverbs of place. My home

Орун тактоочтор.	Adverbs of place
Үстүндө	- on
Астында	- under
Алдында	- before, in front of
Артында	- behind
Ичинде	- in, at, inside, among
Жанында	- nearby, around
Тегерегинде	- around
Маңдайында	- opposite, across the street, road, way
Ортосунда	- in the middle of
Арасында	- among
Сол жагында	- on the left
Оң жагында	- on the right
Ары жагында	- on the other side

1-көнүгүү. *Текстти окугула жана которгула. Read the text and translate*

Мен Ош шаарында жашайм. Биздин үй эки кабаттуу, ал шаардын ортосунда жайгашкан. Үйүбүздүн биринчи кабатында ашкана, кире бериши жана улуттук бөлмө бар. Улуттук бөлмөдө биз үй-бүлөбүз менен эс алабыз, чогуу кино көрөбүз. Экинчи кабатта төрт бөлмө бар: конок үйү, ата-энем жата турган бөлмө, балдардын бөлмөсү жана менин бөлмөм. Конак үйүнүн оң жагында стенка-гарнитур турат. Терезелердин маңдайында диван турат. Дубалдын сол жагында эки кресло жана кичинекей стол турат. Бөлмөнүн ортосунда стол жана алты отургуч турат. Балдар бөлмөсүнүн сол жагында китеп текче бар. Анын үстүнө китептерин, оюңчуктарын коюшат. Мага үйүбүз абдан жагат.

Сөздүк менен иштөө

Эки кабаттуу, ашкана, кире бериши жана улуттук бөлмө, эс алабыз, чогуу кино көрөбүз, конок үйү, ата-энем жата турган бөлмө,
56

балдардын бөлмөсү, стенка-гарнитур, кресло жана кичинекей стол, абдан жагат.

(floors, kitchen, hallway, bathroom national, relax, watch movies together, living room, bedroom, kids room, wall-set, armchair, coffee table, enjoy)

2-көнүгүү. Сураолорго жооп бергиле. Answer the questions

- 1) Кайсы шаарда жашайсың?
- 2) Сенин үйүң каерде жайгашкан?
- 3) Биринчи кабатында эмнелер бар?
- 4) Улуттук бөлмөдө эмне кылышат?
- 5) Конок үйдүн оң жагында эмне турат?
- 6) Эки кресло жана диван каерде турат?

3-көнүгүү. Сүйлөмдөрдү кыргыз тилине которгула. Translate in to Kyrgyz language

1. This is my home.
2. My home nearby market.
3. Azats home behind the school.
4. Are you under the table?
5. We are in front of University.
6. The book is not on the table.
7. Peoples around the school.
8. Is apple on the table?
9. You are not behind the school.
10. Janyls phone under the book.

4-көнүгүү. Көп чекиттин ордуна тиешелүү мүчөлөрдү койгула. Complete the correct end

Үлгү: Sample: Менин байкемдин үйү базардын жанында.

1. Менин байкем... үйү базар... жанында.
2. Менин үйүм кинотеатр.... артында.
3. Медицина факультети мечит.... мандайында.
4. Сулайман-Тоо шаар... ортосунда.
5. Гүл терезе... астында эмес, үстүндө.
6. Мышык короо... ичиндеби?
7. Жатакана китепкана.... мандайында.
8. Сенин мектебин банк..... жанындабы?

Үй тапшырмасы. Орун тактоочторду жаттагыла. Бөлмөнөрдү сүрөттөгүлө. Homework. Learn adverbs of place. Describe your room

16-сабак Сын атооч. Адамдын келбети жана мүнөзү Adjective. Appearance and character

1-көнүгүү. *Текстти окугула жана которгула. Read and translate the text*

Менин курбум

Менин *курбумдун* аты – Жазгүл. Мен Жазгүл менен бирге окуйм. Анын мүнөзү мага жагат. Ал – *назик, сымбаттуу, жылдыздуу* кыз. Биз анын *сулуулугуна* суктанабыз. Жазгүл *ак жүздүү, орто бойлуу*. Анын *кара каштары чийип койгондой. Бакырайган кара көздөрүнүн кирпичтери* упузун. *Кырдач мурду, кызгылтым эрди татынакай.*

Жазгүлдүн жакшы сапаттары көп. Мага анын *адамгерчиликтүүлүгү, айкөлдүгү, мээримдүүлүгү, ак пейилдүүлүгү* абдан жагат. Ал *шайыр, ачык кыз*, ошон үчүн мен аны менен сүйлөшкөндү жакшы көрөм. Дагы ал *ишенимдүү*, мен ага коркпой эле сырымды ачам. Биз аны сыйлайбыз. Ушундай курбу күткөнүмө *сыймыктанам*. (КТҮ)

▲ Сөздүк менен иштөө

курбум, анын мүнөзү, назик, сымбаттуу, жылдыздуу, сулуулугуна суктанабыз, ак жүздүү, орто бойлуу, кара каштары чийип койгондой, кара көздөрүнүн, адамгерчиликтүүлүгү, ак пейилдүүлүгү, шайыр, ачык кыз, ишенимдүү, сыймыктанам.

(girlfriend, her character, sweet, cute, attractive, admire the beauty, fair, medium height, dark eyebrows as drawn, black eyes, humanity, kindness, cheerful, funny girl, reliable, proud)

2-көнүгүү. *Көп чекиттин ордуна тиешелүү сын атоочторду койгула. Complete the sentences with adjectives*

1. Жазгүл ..., ..., ... кыз.
2. Биз анын ... суктанабыз.
3. Жазгүлдүн сапаттары көп.
4. курбу күткөнүмө сыймыктанам.

5. Жазгүлдүн каштары ..., көздөрү ..., кирпичтери
 6. Жазгүлдүн мүнөзү ..., ... кыз.

Сөздүк менен иштөө

Сырткы келбетти мүнөздөөчү сөздөр
 Words that denote appearance

Жаш - young
 Кары - old
 Орто жаш - middle
 Улгайган - elderly
 Улан - boy
 Секелек кыз - girl
 Кыска, жапыз бойлуу - petite
 Узун бойлуу - tall
 Арык - thin
 Семиз - thick
 Толук - full
 Кен далылуу - broad shoulders
 Сакалдуу - bearded
 Муруттуу - moustached
 Мендүү - with a mole
 Коюу чачтуу - thick hair
 Тармал чачтуу - curly
 Ак чачтуу - gray
 Көк көз - blue eyes
 Кара көз - black eyes
 Сепкилдүү - freckle
 Маңдайы жазы - wide frontal
 Чап жаак - Faced narrowly
 Тегерек беттүү - Faced round
 Кабагы салынкы - overcast
 Бүркөө - overcast
 Ойлуу - thoughtful
 Капалуу, кайгылуу - sad
 Келишимдүү, чырайлуу - beautiful

3-көнүгүү. *Төмөнкү тапшырмаларды аткаргыла. Do the exercises*

1. Кыздарга тиешелүү сын атоочторду белгилегиле. Select adjectives with girls

Үлгү: Sample: Секелек кыз, чырайлуу, сулуу,

2. Эркек балдарга тиешелүү сын атоочторду белгилегиле. Select adjectives with boys

Үлгү: Sample: Узун бойлуу, кең далылуу, муруттуу

3. Кызга же балага комплемент айткыла. Say complements to the girls or boys

Үлгү: Сен бүгүн өтө келишимдүүсүн.

4. Төмөнкү сүрөттөрдөн эмоцияны билдирген сын атоочторду туура келгенин коюп жазгыла. Describe the image by choosing the right emotions

Сөздүк менен иштөө

Мүнөздү билдирүүчү сөздөр
Words that mean the character

- Токтоо - serious
- Шашма - hurried
- Көтөрүмдүү - tough
- Жоош - calm
- Жайдары, ачык - cheerful
- Кыялы чукул - quick-tempered
- Жөндөмдүү - capable
- Бат тил табышкан - sociable
- Жароокер - nice
- Эмгекчил - hardworking
- Ачуулуу - angry
- Кекчил - vindictive
- Зээндүү - witty
- Ак көңүл - kind
- Аракетчил - hardworking
- Сылык - polite
- Орой - rude
- Чынчыл - fair
- Ак ниеттүү - good-natured
- Кара ниеттүү - not good-natured
- Таарынчаак - touchy
- Урушчаак - controversial
- Мактанчаак - bouncer
- Кызганчаак - jealous
- Эринчээк - lazy
- Сезгич - sensitive
- Кежир - stubborn
- Элпек, кичипейил - polite
- Куу - cunning,

Үйгө тапшырма: Жакшы тааныган бирөөнү табышмак түрүндө (атын айтпай) сырткы келбетин, мүнөзүн жазып келгиле.

Homework: Describe the appearance and character of the familiar human type puzzles. Sample:

Үлгү: Менин досум ...– кара тору, узун бойлуу, күчтүү жигит. Ал өткүр, кайраттуу, эрки күчтүү. Ал иштен коркпойт. Башкаларга жардам берүүгө аракеттенип турат. Анын мүнөзү ачык, шайыр, тамашакой. Кыздардын көңүлүн өзүнө бурат.

17-сабак Сын атоочтун даражалары. Түстөр Degrees of adjectives. Colors

1-көңүгүү. *Сүйлөшүүгө коңул бургула. Окугула. Pay attention to the dialogue. Read*

- Саламатсыңбы, Гүлзар!
- Саламатчылык Зарипа, кандайсын?
- Жакшы, рахмат.
- Окууларын кандай?
- Ойдогудай.
- Кызыл түстүү көйнөгүң кут болсун!
- Рахмат, сага кандай түстөгү көйнөк жагат?
- Мага агыш, кызгылт түстөгү көйнөк жагат.
- Үйгө баратасыңбы?
- Ооба.
- Саламатта бар.
- Көрүшкөнчө.

Негизги түстөр			
Кандай?	Ак, кара, күрөң, сары, жашыл, кызыл, сыя, боз, көк.		
Сын атоочтун даражалары			
Degrees of adjectives			
Жай даража	Салыштырма даража	Күчөтмө даража	Басандатма даража
	-ыраак	Бөлүкчөлөр: абдан, өтө, аябай.	-ыш, -гылт, -гылтым
Кызыл	Кызылыраак	Абдан кызыл, кыпкызыл.	КЫЗГЫЛТЫМ

2-көнүгүү. Томонку сүйлөмдөрдөн түстү билдирген сөздөрдү тапкыла. Find the word that means color

1.Күз мезгилинде жалбырактар сары, кызыл түстөргө боелуп, кооз көрүнөт. 2.Аселдин сыя, көк, жашыл баштыктары бар. 3. Айлана аппак кар. 4. Ал ала добөттүн артынан кууп баратты. 5. Аман дүкөндөн кара шым сатып алды. 6. Мен апамдын агыш көйнөгүн жакшы көрөм. 7. Кызгылтым түстүү калеминди берип турчу? 8. Сизге кызыл алма алып келдим. 9. Боз бээнин кулуну бир топ чыйралып калды.

3-көнүгүү. Кашаанын ичине туура келген сөздү койгула. Expand the brackets within the meaning

Үлгү: Sample: Айша кызыл, сары, сыя гүлдөрдү өстүрдү.

1.Айша кызыл, сары, сыя (жалбырактарды, гүлдөрдү) өстүрдү. 2. Жаз келээри менен (ак, кара) байчечекейлер гүлдөйт. 3. Лимон, апельсин, банан (күрөң, сары) түстө болот. 4. (Калпактын, жоолуктун) кыюусу кызыл, жашыл, кара менен кыюуланат. 5. Кыргыз Республикасынын Желеги (көк, кызыл, сары) түстө. 6. Жамийланын узун (көк, жашыл, кара) чачы өзүнө жарашыктуу.

4-көнүгүү. Томонку түстөгү азыктарды топтогула. Үлгүнү карагыла. Write products by color.

Үлгү: Sample: Ак – сүт, айран, туз, кум шекер ж.б.

Кызыл -.....

Кара -

Жашыл -

Сары - ...

Көк -

Күрөң - ...

Сөздөр: Words: алма, лимон, банан, кулпунай, кызылча, дарбыз, коон, өрүк, апельсин, картошка, карагат, бадыраң, помидор, сабиз, малина, чай, шабдалы, шоколад, эт ж.б.

Сөздүк менен иштөө

алма – apple, дарбыз – watermelon, лимон – lemon, банан – banana,
кулпунай – strawberries, кызылча – beet, коон – melon, өрүк – apricot,
апельсин – orange, картошка – potatoes, карагат – currant,
бадыран – cucumber, помидор – tomato, сабиз – carrot, сүт – milk,
шабдалы – peach, чай – tea, малина – raspberry, шокалад – chocolate,
туз – salt, эт – meat, кум шекер – sugar

5-көнүгүү. Тил жатыктыруу. Exercise pronunciations

Ак дептер,	Алсак деп,
Көк дептер.	Ак дептер.
Жыкжыйма,	Көрсөк деп,
Көп дептер.	Көк дептер,
Көнүлгө,	Көнүлдөн,
Көп дептер.	Көп легдээр.

Үй тапшырмасы. Жаңылмачты жана жаңы сөздөрдү жаттагыла.

Homework. Learn the song and new words

18-сабак **Жардамчы этиштер. Базарда**

Helping verb. At the bazaar

 Татаал этиштер эки же көп түгөйлөрдөн туруп, кыймыл-аракеттик маани ар дайым биринчисине, **негизги этишке** таандык болот.

Жардамчы этиштер негизги этишти толуктап, тактап грамматикалык маанилерди туюндурууда жардам берет.

Жардамчы этиштер: кал, кет, жат, жүр, тур, көр, кой, сал ж.б.
М: ойноп кет, тура тур, келе жатат, бара кел, сүйлөй бел, келип кал,
уктап кетти, окуп тур, ичип кет ж.б.

Verbs consist of parts in which the verbs which mean moving is first and concerns to the main verb.

Main verb which helps in grammar. Auxiliary verbs: кал, кет, жат, жүр, тур, көр, кой, сал.

1-көнүгүү. Маекти окугула, жардамчы этиштерге коңул бургула. Read the dialogue. Pay attention to the helping verbs

-Саламатсынбы, Элиза!

-Салам, Гулиза! Кайда бара жатасың?

-Кара-Суу базарына.Өзүмө кийим-кече алайын дегем.

- Жакшы болбодубу, мен да ошол жакка бара жаткам.

- Бирге баралы. Мен окуу куралдарын алып келем.

-Ооба, мен дагы дептер, калем, өчүргүч, ручка алып барам.

-Элиза, бул көйнөктү карачы, мага жагып жатат.

- Ии-и, быйыл мектеп форма берилсе керек.

2-көнүгүү. Төмөнкү этиш сөздөрдү англис тилине которгула. Сөздүк менен иштегиле. Translate the following words in English

Суусап кетти, кийип, кел, басып тур, келе кет, жазып кел, жата тур, уктап кел, келе жатат, иштеп жүрөт.

3-көнүгүү. Төмөнкү этиш сөздөргө туура келген жардамчы этиштерди коюп жазгыла. Choose correct helping verbs to the following verbs

Окуу, иштөө, сууса, ойноо, ойлонуу, жасоо, үйрөнүү, аткаруу, келүү, жүрүү, жазуу, учуу, сүзүү, секирүү, тебүү.

4-көнүгүү. Тексттеги кара тамга менен басылган сөздөргө жардамчы этиштерди улап жазгыла. Сүйлөмдөргө суроо койгула. Continue the under line word the helping verbs. Do the questions to the sentences

Биздин райондун борборунда базар бар. Базар “Айчүрөк” ресторанынын жанында жайгашкан. Ал эртең мененки саат сегизде ачыла ... жана кечинде алты-жетилерде жабылат. Базарда азык-түлүк, жер-жемиштер, жашылчалар, кийим-кечелер, чарба буюмдары сатууга Бул базарда жер-жемиштер жана жашылчалар абдан арзан. Анткени, бул райондо дыйкандар көп жашашат. Азык-түлүктөр кымбат, аларды соодагерлер шаардан алып

 Сөздүк менен иштөө

Базар – bazaar
 Азык-түлүк – products
 Кийим-кече – clothes
 Чарба буюмдары – agricultural items
 Арзан – cheap
 Кымбат – expensive
 Соодагер – seller

5-көнүгүү. *Тил жатыктыруу. Жаттагыла. Exercises pronunciations.*
 Learn

Бакай

Жакшылык менен жамандык,
 Алыстан көрүп байкаган.
 Астыга салсаң, ак жолтой,
 Артында жүрсө сан колдой.
 Кыйшайганды оңдогон,
 Кыйшыкты түзөп болжогон.
 Кылт эттирбей Манасты,
 Кыйын жолдо оңдогон. (С.К.)

Үй тапшырмасы. Ырды жана жаңы сөздөрдү жаттагыла.
 Homework. Learn the song and new words

19-сабак

Унааларда. Жандоочтор
Transportation. Postpositions

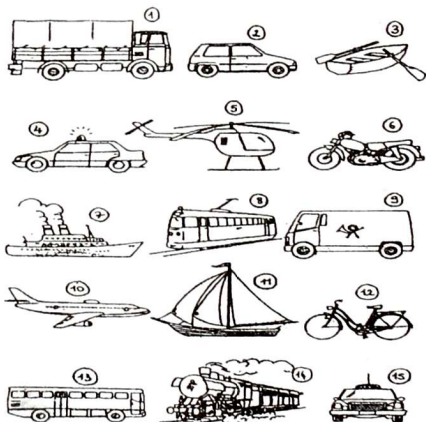
 Сөздүк менен иштөө

		Транспортто	
Автобус- bus		маршрутка	- mini bus
Автобус менен - by bus		машина менен	- by car
Авто жол- auto road		менен - with	-and-by
Азамат- good job		мотоцикл	- motorcycle
Ал жерге - to that place		түз	- straight
Ат- horse		поезд	- train
Бас- walk		самолет	- airplane
Билет- ticket		сатып ал	- buy
Бир нече- several		сейил бак	- park
Велосипед- bicycle		такси	- taxi
Велосипед менен- by bicycle		теп	- kick, ride
Жайлоо - summer pasture		троллейбус менен-	by trolleybus
Жакында- soon		цирк	- circus
Жаңылык- news		корк	- afraid of
Жол- road		чыйрык	- be cold, shiver

Жөө бар	- go by foot, walk	сууса	- be thirsty
Жөө бас	- go by foot, walk	ачка бол	- be hungry
Жоно-	leave	үшү	- be cold
Жет-	arrive, reach	чарча	- be tired
Жылуу-	warm	кыйнал	- have difficulties
Жомок-	fairytale	тажа	- tired of somesing
сүт-	milk	чочу	- be scared
кайык-	boat	чочут	- scare someone
кеме-	ship	эгерде	- if
керек-	need	күнүнө	- in a day

1-көнүгүү. *Суротторду пайдаланып, Эмне менен? деген суроого жооп жазгыла. Use the pictures, answer the question With what?*

1. Мен тоого ... барам. 2. Биз Оштон ... келдик. 3. Сиз Москвага ... барасызбы? 4. Балдар сейил бактан ... келишти. 5. Апам базардан ... келди. 6. Асан факультетке күнүгө ... келет. 7. Кыздар бүтүн университетке ... келишти. 7. Китепканага кайсы ... барат? 8. № 12 ... гүштүк-чыгыш кичирайонуна барабы? 9. Биз жайлоодон бүтүн ... келдик.

2-көнүгүү. Сүйлөмдөрдү окугула жана которгула. Read and translate

1. Мен Бишкекке самолет менен келдим. 2. Элнура Оштон айылга такси менен келди. 3. Биз экскурсияга кеме менен барабыз. 4. Нурлан жайлоого ат менен барат. 5. Эртең саат ондо китепканага барабыз. 6. Таттыбүбү бүгүн сабакка такси менен келди. 7. Жаңыл сабакка күнүгө жөө келет. 8. Айнура Бишкекке самолет менен барат. 9. Бишкектен Москвага чейин поезд менен барса болот. 10. Медицина факультетинин студенттерине велосипед абдан керек. 11. Күнүгө эртең менен жөө басуу ден соолукка пайдалуу. 12. Мен сабактан кийин ачка болгондо үйгө абдан тез жетем.

3-көнүгүү. Тестти аткаргыла. Do the test

1. Сен кайсы университетте окуйсун?

- а) Ош мамлекеттик университетинде;
- б) Ош технологиялык университетте;
- в) Медициналык академияда.

2. Сиз күнүнө канча жөө басасыз?

- а) 0-3 километр; б) жөө баспайм; в) аз басам; г) көп басам

3. Сиз кайсы маршруткада көп жүрөсүз?

- а) №112; б) №142; в) №107; г) №119

4. Сиз таксиге түшөсүзбү?

- а) ооба, көп түшөм; б) жок, такыр түшпөйм; в) шашылганда гана түшөм; г) таксиге түшкөндөн корком.

5. Сиз саякатка эмне менен барганды жакшы көрөсүз?

- а) самолет менен; б) автобус менен; в) кеме менен; г) жөө барганды.

6. Дүйнө жүзү боюнча эң көп автоунаа кайсы өлкөдө деп айтышат?

- а) Кыргызстанда; б) Өзбекстанда; в) Японияда; г) Россияда.

4-көнүгүү. Төмөнкү текстти окугула жана которгула. Read the text and translate

Бизде байыртадан эле саякатка кызыгуу сезими жашайт. Ал кызыгуу – бизге ата-бабаларыбыздан калган мурас. Эң алгачкы алыскы

туристтик поезддеги саякаттар популярдуу болуп, туризмге кызыгуучулардын көңүлүн бурган. Поездде жүрүүдөгү ыңгайлуулук, аз гана убакыптын ичинде көп кызыктуу жайларды көрүү, өлкөнүн тарыхы, маданияты менен таанышуу мүмкүнчүлүктөрү жогору.

Ал эми кемедеги биринчи саякат 1959-жылы уюштурулган. Мындай саякат жаны жерлер менен элдер, ар кандай белгилүү адамдар, адабият жана искусство ишмерлери менен таанышууга, көңүлдүү музыкалык кечелерге, концерттерге катышууга мүмкүнчүлүк түзөт. (КТҮ)

5-көнүгүү. Суроолорго жооп бергиле. Answer the questions

1. Кемедеги биринчи саякат качан уюштурулган?
2. Поезддеги саякат эмнеси менен ыңгайлуу?
3. Эң алгачкы саякат эмне аркылуу уюштурулган?
4. Саякаттын дагы кандай түрлөрүн билесинер?

6-көнүгүү. Текстти окуп которгула. Read the text and translate

Туризм – бул ден соолук

Туризм – дене тарбиянын жана ден соолукту чыңдоонун мыкты каражаттарынын бири. Туристтик саякаттар адамдардын күчүнө күч кошуп, аларды туруктуулукка, чечкиндүүлүккө, кайраттуулукка, өз эркин башкара билүүгө тарбиялайт. Туристтик жүрүштөр өз алдына кеңири максаттарды коет. Аларга катышкандар, күч жыйноо, машыгуу менен бирге өзү турган жердин кооздугу, байлыгы, эли жана турмушу, тарыхы жана экономикасы менен таанышат.

Туристтик саякаттар узактыгы жана жүрүү каражаттары жагынан ар түрдүү болушу мүмкүн. Туристтик жүрүштү бир күндүк же бир нече күндүк кылып уюштурууга жана ал жүрүштөрдү жөө, кайыкта сүзүп, велосипед минип, лыжачан жүрүп өткөрүүгө болот. Ден соолукка туризмдин таасири өзгөчө чоң. Туристтик жүрүштөрдүн таза абада, аба ырайынын өзгөрүлүп турган шартында өткөрүлүшү адамдардын организмин чыңайт, такшалтат. Жөө басуулар, лыжачан, велосипед менен жүрүү жүргүнчүлөрдү күчтүүлүккө, чыдамкайлыкка жана башка сапаттарга тарбиялайт.

Саякатта жүргөндө көрүп, башынан өткөргөн окуялар

жүргүнчүлөрдүн сезиминде көп элестерди калтырат. Ошондуктан туристтердин саны жыл сайын көбөйүп бараткандыгы таң каларлык иш эмес. (КТҮ)

 Сөздүк менен иштөө

каражат – expense, туруктуулук – constancy, жүрүш – hike,
кайык- boat, такшал- grow strong, чыдамкайлык- endurance,
элестер - recollections

 Үй тапшырмасы. «Туризм – бул ден соолук» деген текстти айтып берүү. Homework. Retell the text «Tourism – is the health»

20-сабак

Модалдык сөздөр. Спорт

Modal words. Sport

 Модалдуулук категориясы – сүйлөөчүнүн айтылган ойдун мазмунуна карата болгон мамилесин жардамчы этиш жана модалдык сөздөр аркылуу берилет. Мисалы: Сөзсүз, албетте, чынында, ырас, балким, тийиш, керек.

Category possibilities and opportunities in the Kyrgyz language expressed by means of auxiliary verbs and modal words. By the modal words are necessary – сөзсүз, of course - албетте, really - чынында, just possibly - ырас, probably - балким, should - тийиш, must - керек.

1-көнүгүү. Томөнкү сүйлөмдөрдөн модалдуулукту билдирген сөздөрдү белгилегиле. Determine modal words in the following sentences

Үлгү: Sample: керек

1. Бардыгын таап берүү керек. 2. Элдин турмуш деңгээлинин жогорулашына жетишүүгө тийишпиз. 3. Мен муну талап кылууга

тийишмин. 4. Ал бир жерде жашынып жаткан чыгар. 5. Мага, албетте, финансылык менеджер кызматы жагат. 6. Балким, силердин уюмунардан жакшы тажрыйба алабыз. 7. Чындыгында, сиздин жакшы жана терс сапатарыңыз жөнүндө сөз болду. 8. Ырас, сизде жаман сапаттар жок. 9. Маекке келгениңиз үчүн чоң рахмат, жыйынтыгын бир жумадан кийин айтабыз. 10. Баса, сиз кайсы университетти бүткөнсүз?

2-көнүгүү. Текстти окугула жана англис тилине которгула. Read the text and translate

Олимпиадалык оюндар

Биринчи белгилүү олимпиаданын оюндары биздин заманга чейинки жылы 776-жылы өткөрүлгөн. Бул датаны, албетте, тарыхчылар жана археологдор далилдешкен. Чындыгынды, олимпиадалык оюндар жүрүп жаткан кезде бүткүл Грецияда согуш-уруштар токтотулуп, олимпиадалык ыйык тынчтык жарыяланган. Кимде-ким курал алып Грециянын жерине келсе, ал сөзсүз жазаланган. XIX кылымдын аяк ченинде эл аралык спорт уюмдары түзүлүп, 1896-жылы олимпиадалык оюндар өткөрүлө баштаган.

Азыркы убакта олимпиадалык оюндардын мааниси өтө зор. Алар жаштарды гуманизм духунда тарбиялайт. Тынчтыкты жана элдердин достугун бекемдейт. (КТҮ)

3-көнүгүү. Текстти кыргыз тилине которгула. Translate in to Kyrgyz language

Olympic Games

Olympic Games - it's a big sporting event. Once in four years in some countries raised the white Olympic flag. It encourages athletes to meet only in the stadiums and never meet in the war.

In the city, where the Olympic Games come to a thousand people. Everyone is waiting for the holiday. People gather at the largest stadium. Athletes from Greece Olympic flame is lit and open sport holiday. Fire delivered from Greece, because that's where the first Olympic Games were born. Competitions are held for several days and always in these competitions involved a lot athletes. The last Olympic Winter Games were in 2014 in Sochi.

4-көнүгүү. Ырды окугула. Read the poem

Ойногун спорт оюнун

Ойногун спорт оюнун, көбөйтөм десен өмүрдү.
Шамдагай, сергек, чын болуп, өстүрөм десен көңүлдү.
Ойногун спорт оюнун, жек көрсөн ажал-өлүмдү,
Ойногун спорт оюнун, күч кошом десен күчүнө,
Булчунуң таштай чыналып, бырыштар түшпөйт жүзүнө
Ойногун спорт оюнун, чыгасың жаштын жүзүнө.

(Б.С.)

Үй тапшырмасы. Ырды жана жаңы сөздөрдү жаттагыла.

Homework. Learn the poem and new words

Сөздүк менен иштөө

Чебер, машыгуу, женил атлетика, оор атлетика, күрөш, эркин күрөш, сүзүү, атуу, чуркоо, ат спорту, секирүү, мушташ, эреже, таймаш, кадам, күйөрман, ут, уттур

(master, training, athletics, weightlifting, wrestling, freestyle wrestling, swimming, shooting, running, horseback riding, jump, fight, rules, competition, step, fan, win, lose)

III бөлүк

УЧУРДАГЫ ТЕКШЕРҮҮНҮН МАТЕРИАЛДАРЫ

№1 учурдагы текшерүү

1-вариант

1-тапшырма. Төмөнкү сөздөрдү окугула. Read the following words

Суу, бул, туу, куу, жуу, буу, коон, жоон, боо, коо, кооз, көр, көл, коор, тор, бөл, төл, төө, төлө, бөлө, жөлө, жөжө, жээк, жээн, желе, тээк, бээ, барак, тарак, жарак, дарак, талаа, саат, жаан, саан, аары, жан, таан.

2-тапшырма. Төмөнкү сөздөргө суроолуу –бы мүчөсүн коюп жазгыла. Continue the following words with ending -бы

Кагаз, калемсап, тамга, тапшырма, тыбыш, сызгыч, бор, дубал, мугалим, китеп, дептер, сөздүк, соз, мен, сен, сиз, ал, биз, силер, сиздер, алар, бул, тигил, топ.

Үлгү: Sample: кагаз –бы – кагазбы?

3-тапшырма. Текстти окуп, айтып бергиле. Read the text and retell

Өзүм жөнүндө

Мен студентмин. Менин атым - Асан, фамилиям - Акматов. Мен 18 жаштамын. Ата-энем айылда жашашат. Медицина факультетинин биринчи курсунда окуйм. Окуум жакшы. Менин группамда 12 студент бар. Алардын тогузу - бала, үчөө - кыз. Баары жакшы окушат. Биз ынтымактуубуз. Биздин старостанын аты - Болот. Ал жыйырма жашта, бизден улуу. Биз күнүгө төрт жуп сабак окуйбуз. Мугалимдер сабакты жакшы окутушат. Биз факультетибиздин мугалимдери менен сыймыктанабыз.

2-вариант

1-тапшырма. Төмөнкү сөздөрдү окугула. Read the following words

Туугандар, кесиптештер, жердештер, тентуштар, классташтар, курбулар, курдаштар, конок, аксакал, карындаш, мейман, агай, айым, мырза, бил, айтып коюңуз, кечиресиз, кечинде, мүмкүнбү, кат, оюнчук, жат, эс ал, укта, ойгон.

2-тапшырма. Төмөнкү сөздөргө –бы мүчөсүн улап жазгыла. Continue the following words with ending -бы

Үлгү: Sample: үй-бы-үйбү

Үй, бөлмө, эшик, тапшырма, көнүгүү, окуучу, студент, дүкөн, жатакана, бала, эже, кыз, шаар, айыл, музей.

3-тапшырма. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Биздин үй

Бул - биздин үй. Үй үч бөлмөдөн турат. Тигил - менин бөлмөм. Бөлмөм анча чоң эмес. Эшиктин оң жагында күзгү бар. Китептерибиз абдан көп. Терезеси чоң, бөлмө жарык жана таза. Бул бөлмөдө досум экөөбүз сабак даярдайбыз.

3-вариант

1-тапшырма. Төмөнкү сөздөрдү окугула. Read the following words

Жуун, тамактан, ичпей, жебей, тойбосон, күч аласың каяктан, тур, бас, отур, оку, иште, жаз, ойно, бийле, ырда, үлгүр, өмүр аз, чурка, жүгүр, шаш, жалкоолуктан кач, кыйындыкты жең, билим кенин ач.

2-тапшырма. Төмөнкү сөздөргө суроолуу –бы мүчөсүн коюп жазгыла. Continue the following words with ending -бы

Саат, алма, дарак, тарак, желек, туу, аары, көл, шаар, айыл, Ош, Бишкек, Мээрим, туз, тамак, жаан, кыш, жаз, жай, ыр, белек ж.б.

3-тапшырма. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Менин үй-бүлөм

Биздин үй бүлөбүз чоң. Атам, апам, чоң энем, эркек бир туугандарым, карындашым жана мен. Эки бир тууганым – Султан жана Мурат менден улуу. Эмил иним менден алты жаш кичүү. Карындашымдын аты - Бермет. Ал беш жашта. Аны биз бардыгыз жакшы көрөбүз. Ал эми мен студентмин. Ош мамлекеттик университетинин медицина факультетинде биринчи курста окуйм. Мага менин кесибим жагат.

№2 учурдагы текшерүү

1-вариант

1-тапшырма. Убакытты айтып бергиле. What is the time?

8:15, 9:50, 12:30, 10:10, 23:40

2-ташырма. «Менин үй-бүлөм» деген темада сүйлөп бергиле. Talk about your family

3-тапшырма. Текстти окуп, айтып бергиле. Read the text and retell.

Ош шаары

Ош – Борбордук Азиянын эң байыркы шаары болуп саналат. Ал - азыр Кыргызстандын Бишкектен кийинки экинчи борбору. Ош шаарынын ажырагыс символикасы – бул Сулайман тоосу. Шаар тоонун этегинде жайгашкан. Сулайман тоонун үстүндө Бабурдун күмбөзү, музей бар. Туристтер барчу жайга айланган.

2-вариант

1-тапшырма. Убакытты айтып бергиле. What is the time?

7:15, 10:50, 11:30, 13:40, 20:25, 11:45

2-ташырма. «Менин жумуш күнүм» деген темада сүйлөп бергиле. Talk about your work day

3-тапшырма. Текстти оку, айтып бергиле. Read the text and retell.

Кыргызстан

Кыргызстан – тоолуу өлкө. Кыргызстанда түрдүү өсүмдүктөр өсөт. Тоонун кызыл-тазыл гүлдөрү жыгттуу. Токойлуу жерлери көп. Суулуу өзөндөрү да бар. Жайлоосунун чобу күчтүү, малга жагымдуу.

Кыргызстанда казактар, өзбектер, тажиктер, орустар, татарлар, украиндер, дунгандар, немистер, түрктөр да жашашат. Кыргызстан - көп улуттуу өлкөлөрдүн бири.

3-вариант

1-тапшырма. Убакытты айтып бергиле. What is the time?

7:10, 8:45, 9:30, 11:20, 21:50, 22:25

2-тапшырма. «Дарыгерге кайрылуу» деген темада сүйлөп бер. Talk

about visit to the doctor

3-тапшырма. Текстти окуп, айтып бергиле. Read the text and retell.

Ош мамлекеттик университети

Кыргызстандагы эң ири окуу жайларынын бири - Ош мамлекеттик университети. Ал шаарыбыздын борборунан орун алган. Анда кыргыз филологиясы жана журналистика, математика, физика, чет тилдер, юридикалык, медицина, табият таануу, бизнес жана менежмент жана башка факультеттер бар.

Университетте миңдеген студенттер билим алышат. Алар күндүзү гана эмес, кечкисин жана сырттан да окушат.

Студенттер күнүнө үч-төрт жуп сабак окушат. Лекцияларды, практикалык сабактарды тажрыйбалуу окутуучулар, окумуштуулар өткөрүшөт. Алар студенттерге терең билим беришет.

№ 3 учурдагы текшерүү

1-вариант

1-тапшырма. Төмөнкү мезгил тактоочторду катыштырып сүйлөм түзгүлө. Make up the sentences with the following adverbs of time

Кечинде, күн алыс, күн сайын, күндө, кээде, түштө, эртең менен, эч качан

2-тапшырма. Айкын өткөн чактын -ды мүчөсүн улап жазгыла.

Continue with the past ending -ды

1. Темиркул үй тапшырмасын аткар... . 2. Сайрагүл китепканадан кел... . 3. Бүгүн кубанычтуу күн бол... . 4. Гүлзина балдарды ойнотуп жат... . 5. Күз келип, жалбырактар түшө башта... . 6. Жисан Кан кыргыз тилинде мыкты сүйлө... .

3-тапшырма. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Кыргыз даамы

Кыргыз элиндеги сыйлуу тамактардын бири – беш бармак. Беш бармактын көп түрү бар. Алардын айрымдарын өлкөбүздө ресторандарда, ашканаларда жасап жүрүшөт. Беш бармактын 15 түрү белгилүү. Алардын ичинен эң кенири таралган «алашак бешбармак», ал койдун этинен болот. Жакшы бышкан койдун этин

майда туурайт. Шорпосуна кесмени бышырып алат. Андан соң тууралган этке кошуп, чык куюп аралаштырат. Мурдатан майда тууралган куйрук, боорду үстүнө салып дасторконго коет.

2-вариант

1-тапшырма. Көп чекиттин ордуна туура келген этиш сөздөрдү коюп жазгыла. Fill the correct form of verb.

1. Менин апам даамдуу тамак 2. Биз жайында Ысык-Көлгө 3. Бешбармак – койдун, жылкынын, куштун этинен 4. Кыргыз эли ат оюндарын мыкты 5. Алар боорсок, куурдак 6. Дарыгер бейтап менен

Сөздөр: Words: *сүйлөйтү, жасашты, ойнойт, жасайт, жасалат, бардык.*

2-тапшырма. Орун тактоочторду катыштырып сүйлөм түзгүлө. Make up the sentences with the following adverbs of place

Жанында, артында, үстүндө, ортосунда, сол жагында, маңдайында.

3-тапшырма. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Саякбай Каралаев

Саякбай Каралаев өмүрүнүн 60 жылын «Манаска» арнап, «Манас» үчилтигинин үч бөлүмүн толук жаздырууда тоодой эмгек кылган. Алп манасчы Саякбай Каралаев «XX кылымдын Гомери» деп аталган. Манасчылык кесипте бүгүнкү күнгө чейин илимде так жооп алына элек сырлардын бири - Манас айтууну үйрөнүүдөгү биринчи кадамды түш көрүүдөн баштоо. Башка манасчылар сыяктуу эле белгилүү манасчы Саякбай Каралаев да өзүнүн кесибин «Манас» эпосундагы каармандарды түш көрүү менен баштайт.

3-вариант

1-тапшырма. Төмөнкү сүйлөмдөрдү терс формага келтирип жазгыла.
Write the following sentences to the negative form

1. Алар окутуучунун тапшырмасын дайыма аткарат. 2. Кышында суук болуп, адамдар жылуу кийинишет. 3. Индиянын студенттери кыргыз тилинде эркин сүйлөшөт. 4. Ош шаарында кытайлар көп жашайт. 5. Менин досум эрте менен чай ичет. 6. Ал дайыма телевизор көрөт.

Үлгү: Sample: Менин иним эрте уктайт. Менин иним эрте уктабайт.

2-тапшырма. Төмөнкү сын атоочторго сүйлөм түзгүлө. Make up the sentences with the following adjectives

Шайыр, сулуу, чынчыл, күчтүү, адамгерчиликтүү, ак жүздүү, узун бойлуу, арык.

3-тапшырма. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Ысык-Көл

Кыргызстандагы эң чоң көлдөрдүн бири - Ысык-Көл. Ысык-Көлгө 80 дөн ашык суу куят, ирилери: Түп, Жыргалаң, Чоң-Кызыл-Суу, Жууку, Барскоон. Ысык-Көлдүн батыш жээгинен Чүй суусу агып өтөт.

Көлдүн жээктеринде булундар көп. Алар көлдүн чыгыш тарабында: Жыргалаң жана Түп. Калган булундар бир кыйла кичине.

Ысык-Көл - Кыргызстандын бермети. Көлдүн суусу жылуу, тунук. Ысык-Көл – көлдөрдүн сулуусу. Жээги кумдуу. Ысык-Көл эс алуучу жай. Жайында көлгө көп туристтер келишет. Алар сууга түшүшөт, күнгө күйүшөт.

№4 учурдагы текшерүү

1-вариант

1-тапшырма. Жашылча базарда соодагер менен болгон диалог түзгүлө. Make up dialogue about conversation with the seller in the vegetable market.

2-тапшырма. Төмөнкү сөздөрдү катыштырып текст түзгүлө. Make a text with following words.

Автобус	- bus	маршрутка	- minibus
Автобус менен	- by bus	машина менен	- by car
Автожол-	auto road	менен	- with -and-by
Азамат-	good job	мотоцикл	- motorcycle
Ал жерге	- to that place	түз	- straight

3-тапшырма. Текстти окуп, айтып бергиле. Read the text and retell.

Сулайман тоосу

Ак-Буура суусунун сол жээгинде, шаардын ортосунда Сулайман тоосу жайгашкан. Ал Өзгөн хандыгынын вазири Султан Мази-Сулаймандын ысмынан аталган. Анын бийиктиги – 160 метр. Чокусунда Бабурдун кичинекей ак үйү турган. Ал азыр кайра тургузулду.

Бул тоодон Сулайман пайгамбардын тактысы табылгандыктан, бул жер ыйык деп жарыяланган.

Азыр Сулайман тоосу - шаардыктардын эс алуучу жана сыйынуучу жайы. Тоонун чокусунда шаарга көз чаптыруучу атайын жай курулду. Ал жерден шаар даана көрүнөт. Тоого атайын салынган тепкичтер менен чыгат. Түштүк капталындагы үнкүрдө Ош тарых музейинин бөлүмү бар.

2-варинат

1-тапшырма. Транспорт тууралуу диалог түзгүлө. Make a dialogue about transport

2-тапшырма. Төмөнкү сөздөрдү катыштырып текст түзгүлө. Make a text with following words.

Карагат – currant, бадыраң – cucumber, помидор – tomato, сабиз – carrot, сүт – milk, шабдалы – peach, чай – tea, малина – raspberry, шоколад – chocolate, туз – salt.

3-тапшырма. Текстти окуп, айтып бергиле. Read the text and retell.

Жоо жүрүү - узак өмүр сүрүү

«Жоо жүрүү - бул узак өмүр сүрүү»-, дешет. Ушул сөздө терең сыр, маани бар сыяктанат. Анткени басуу активдүү кыймыл-аракетти күчөтүүчү каражат болуп эсептелинет. Жоо басуу – ар бир адамдын

колуна келет. Организмдин жашоосуна оң таасирин тийгизет. Мисалы, басканда жүрөктүн иштешин жакшырат. Кандын айлануусу ылдамдайт. Ошол үчүн басуу - ден соолукту чындоонун бир түрү деп айтылган.

Ошондой эле кечинде жатардан мурда же жумасына бир жолу 10-15 чакырымча сейилдеп бассаныз, ден соолугуңуз чын болот. Канчалык тез бассаныз, ошончолук жүрөктүн согушу тездейт.

3-вариант

1-тапшырма. Спорттун түрлөрү боюнча диалог түзгүлө. Make a dialogue about kinds of sport

2-тапшырма. Төмөнкү сөздөрдү катыштырып текст түзгүлө. Make a text with following words.

Алма - apple, дарбыз - watermelon, лимон - lemon, банан - banana, кулпунай - strawberries, кызылча - beet, коон - melon, өрүк - apricot, апельсин - orange, картошка - potatoes

3-тапшырма. Текстти окуп, айтып бергиле. Read the text and retell.

Базар

Базарлар - дүкөндөн тышкаркы шартта соода жүргүзүлүүчү соода тармагынын бири. Кийим-кечектер, бут кийим, дүр-дүнүйөлөр, тамакаш, кондитердик азыктар, жашылча-жемиштер жана башкалар өтө кеңири болуп, эл-журтубуздун керектөөсүн канааттандырат.

Ош шаарынын ортосунда базар бар. Базардын сол жагында эт бөлүмү, оң жагында жашылча-жемиштер орун алган. Жашылча-жемиштерден өрүк, алма, шабдаалы, мейиз, алча, кара өрүк, андан берээкте помидор, бадыраң, сабиз, пияз, шалгамдар жайгашкан. Күн батыш тарабында бал, каймак, айран, сүт сатылат. Базардын ичинде бир канча ашканалар жайгашкан. Ашканага кирген адам улуттук тамактардан: кесме, күрүч, сорпо, бешбармак, лагман, манты, паллоо, куймак, кымыз менен тамактана алышат. Базардын сыртында жашылча-жемиштерден башка дагы кийим-кечек, кездемелер сатылуучу жайлар бар. Бул базар күндүн ысык-суугуна карабай жыл бою миңдеген адамдарды тейлейт.

АРАЛЫК ТЕКШЕРҮҮНҮН ТЕСТ-СУРООЛОРУ

I АРАЛЫК ТЕКШЕРҮҮ

I-вариант

1. Кыргыз тилинде канча тамга бар?

А) 33; б) 36; в) 26; г) 25.

2. Созулма үндүү катышпаган сөздү белгиле.

А) тоо; б) баа; в) бет; г) бээ.

3. Сегизден он беш мүнөт өтгү. Белгиле.

А) 8:15; б) 8:45; в) 7:15; г) 7:35

4. Таанышууга тиешелүү сөздөрдү белгиле.

А) кечиресиз; б) атыңыз ким болот; в) айтып коесузбу; г) рахмат

5. Сиз ... турасыз? Сүйлөмдү толукта.

А) кайда; б) кайсы; в) кимди; г) ким

6. Жылдын суук мезгили кайсы?

А) жаз; б) кыш; в) жай; г) күз

7. Окуу жылы кайсы мезгилден башталат?

А) жаз; б) кыш; в) жай; г) күз

8. Аптанын үчүнчү күнү кандай аталат?

А) дүйшөмбү; б) шейшемби; в) шаршемби; г) бейшемби.

9. Өзүндөн улуу эркек бир тууганды ким дейсиң?

А) ага; б) ата; в) ини; г) аба.

10. Атаңдын атасын ким дейсиң?

А) ата; б) чоң ата; в) чоң эне; г) агай

2-вариант

1. Кыргыз тилинде үндүү тыбыштардын катарын көрсөт.

А) а,б,в, г; б) а, о, у, ы; в) д,е,ж,з; г) ь,ө, , ч,с

2. Суроо маанисиндеги сөздү тап.

А) барат; б) болот в) барбы г) жаздым.

3. Убакытты туура белгиле. Он жарым

А) 10:15; б) 10:35; в) 10:30; г) 9:30

4. Ким деген суроого жооп берген сөздү тап.

а) ата; б) күчүк; в) мышык; г) китеп.

5. Сиз канча ...? Сүйлөмдү толукта.

А) жаштасыз; б) үйдөсүз; в) университетте; г) жазда

6. Жылдын ысык мезгили кайсы?

А) жаз; б) кыш; в) жай; г) күз

7. Аптанын биринчи күнү кандай аталат?

А) дүйшөмбү; б) шейшемби; в) шаршемби; г) бейшемби.

8. Аптанын экинчи күнү кандай аталат?

А) дүйшөмбү; б) шейшемби; в) шаршемби; г) бейшемби.

9. Өзүңдөн кичүү эркек бир тууганды ким дейсиң?

А) ага; б) ата; в) ини; г) аба.

10. Өзүңдөн улуу аял кишини ким дейсиң?

А) эже; б) ага; в) карындаш; г) ини.

3-вариант

1. Созулма үндүү катышкан сөздү белгиле.

А) топ; б) баш; в) кол; г) суу.

2. Атаңдын энесин ким дейсиң?

А) чоң эне; б) чоң ата; в) таята; г) таене.

3. Созулма үндүүлөрдөн турган сөздөрдүн катарын тап.

А) бул, суу, туу; б) гүл, күү, кол; в) тоо, баа, суу; г) жаз, жай, күз

4. Эмне деген суроого жооп берген сөздү белгиле.

а) дарыгер; б) студент; в) дептер; г) эжеке.

5. Мен... жашайм. Сүйлөмдү толукта.

А) айылда; б) мектепте; в) театрда; г) китепканада.

6. Сиздин ... ким? Сүйлөмдү толукта.

А) фамилияңыз; б) дептериңиз; в) жазгыла; г) окугула.

7. Жылдын жаратылыш жанданган мезгили кайсы?

А) жаз; б) кыш; в) жай; г) күз

8. Аптанын төртүнчү күнү кайсы?

А) дүйшөмбү; б) шейшемби; в) шаршемби; г) бейшемби.

9. Дем алын күнү кайсы?

А) дүйшөмбү; б) жекшемби; в) шаршемби; г) бейшемби.

10. Өзүңдөн кичүү кыз баланы ким дейсиң?

А) эже; б) эжеке; в) эне; г) карындаш.

II АРАЛЫК ТЕКШЕРҮҮ

I-вариант

1. Чоң ата менен чоң энеге сен ким болосуң?

А) Чебере; б) небере; в) бала; г) жээн

2. 30, 40, 50, 90 сандарын белгиле.

А) отуз, жыйырма, элүү, токсон; б) отуз, кырк, алтымыш, токсон;

в) отуз, кырк, элүү, токсон; г) отуз, кырк, жетимиш, сексен.

3. Дүйнөдө ар кандай кесиптер бар. Алар:

А) ачкыч, тараза, акыл; б) Акылай, Алтынбек, Асел;

в) котормочу, аргист, мугалим; г) уста, чебер, дептер.

4. Илимге байланыштуу кесиптин түрлөрүн белгиле.

- А) адвокат, айдоочу, ашпоз, бийчи, бухгалтер;
- Б) китепканачы, директор, дыйкан, жазуучу, жыгач уста;
- В) изилдөөчү, инженер, дарыгер, окутуучу, илимпоз;
- Г) жылкычы, зергер, ишкер, кабарчы, комузчу.

5. Мен сизден интервью алайын дедим эле. Кесибим ...

- А) мугалим; б) дарыгер; в) журналист; г) артист.

6. Туура эмес түзүлгөн сүйлөмдү белгиле.

- А) Сиздин балдарыңыз англисче жакшы сүйлөйбү?
- Б) Сен күн сайын китеп окуйсунбу?
- В) Рахат жана Нурлан андан-санда топ ойношот.
- Г) Сенин ата-энен кээде кино көрөт?

7. Медицина факультети мечиттин маңдайында. Орун тактоочту белгиле.

- А) маңдайында; б) мечиттин; в) факультеттин; г) медицина.

8. Адамдын жаш өзгөчөлүгүнө тиешелүү сөздөрдүн катарын тап.

- А) узун, кең далылуу, арык, толук; б) семиз, сакалдуу, сепкилдүү, арык;
- в) жаш, улгайган, орто жашта, кары; г) жакшы, адамгерчиликтүү, мээнеткеч, акылдуу.

9. Терс санаттагы мүнөздү билдирген сөздөрдүн катарын белгиле.

- А) бат тил табышкан, зээндүү, ак көңүл, аракетчил, сылык;
- Б) чынчыл, ак ниеттүү, элпек, сылык, кичипейил;
- В) кара ниеттүү, урушчаак, мактанчаак, кызганчаак;
- Г) сезгич, кежир, элпек, айлакер, акылман.

10. Жашылчалардын катарын белгиле.

- А) өрүк, алма, шабдаалы, мейиз, алча, кара өрүк;

Б) помидор, бадыран, сабиз, пияз, шалгам, кызылча;

В) алча, кара өрүк, кайналы, анар, карагат;

Г) кесме, күрүч, сорпо, бешбармак, лагман, манты.

2-вариант

1. Менин атым – Жоомарт. Ош шаарынын Исанов ... жашайм.

А) шаарында; б) айылында; в) көчөсүндө; г) мектебинде

2. Сандарды ирети менен жайгаштыр. Он, тогуз, жети, бир, үч, беш, төрт, алты, эки, сегиз.

А) бир, эки, үч, төрт, беш, алты, жети, сегиз, тогуз, он;

Б) бир, эки, үч, төрт, алты, тогуз, жети, сегиз, беш, он;

В) бир, эки, үч, беш, алты, төрт, жети, тогуз, сегиз, он;

Г) бир, эки, үч, төрт, беш, алты, жети, тогуз, сегиз, он.

3. Кесиптин түрлөрүн белгиле.

А) Сугатчы, соодагер, балык;

б) спорт, ден соолук, агроном;

в) учкуч, айдоочу, сүрөтчү;

г) дарыгер, оорулуу, китепкана.

4. Төмөнкү сүйлөмдөрдөн деңиз саякатына тиешелүүсүн тапкыла.

А) Мен Бишкекке самолет менен келдим. Б) Элнура Оштон айылга такси менен кетти. В) Биз экскурсияга кеме менен барабыз. Г) Нурлан жайлоого ат менен барат.

5. ... жылкы кайтарат, ... талаада иштейт, ... сахнада бийлейт, ... кийим тигет., ... тамак бышырат, ... жаңылыктарды айтат.

А) жылкычы, дыйкан, бийчи, тигүүчү, ашпоз, кабарчы;

Б) дыйкан, жылкычы, бийчи, тигүүчү, ашпоз, кабарчы;

В) жылкычы, дыйкан, тигүүчү, ашпоз, бийчи, кабарчы;

Г) жылкычы, кабарчы, дыйкан, бийчи, тигүүчү, ашпоз.

6. Төмөнкү сүйлөмдөрдөн айкын өткөн чактын мүчөсү уланбаганын тап.

А) И. Ахунбаев Тору-Айгыр кыштагына барып эс алды.

Б) Ал эс алуу учурунда дары чөптөрдү терди.

В) Дары чөптөрдөн көп ооруларга тундурма жасады.

Г) Эс алуу ден соолукка пайдалуу экендигин айткан.

7. Тиешелүү сөздөрдү коюп, сүйлөмдөрдү толукта.

1. Менин эжем ... курортко барат.
2. Менин карындашым ... бийлейт.
3. Менин байкем ... кофе ичет.
4. Менин иним ... уктайт.

А) кечеде; Б) жыл сайын; В) эртен менен; Г) түштө

А) 1Б,2А,3В,4Г; б) 1В,2А,3Г,4В; в) 1А,2Б,3В,4Г;
г) 1А,2Б,3Г, 4В.

8. Менин үйүм кинотеатрдын артында. Орун тактоочту белгиле.

А) үйүм; б) кинотеатрдын; в) артында; г) менин

9. Адамдын сырткы келбетине мүнөздүү эмес сөздөрдүн катарын тап.

А) узун, кен далылуу, арык, толук;

б) семиз, сакалдуу, сепкилдүү, арык;

в) муруттуу, мендүү, сары, коюу чачтуу ;

г) жакшы, адамгерчиликтүү, мээнеткеч, акылдуу.

10. Төмөнкү сүйлөмдөрдөн түстү билдирбеген сөздөр катышкан сүйлөмдү тапкыла.

А) Күз мезгилинде жалбырактар сары, кызыл түстөргө бослуп, кооз көрүнөт.

Б) Аселдин сыя, көк, жашыл баштыктары бар.

В) Жамийланын мүнөзү жумшак, токтоо.

Г) Айлана аппак кар, Аппак карда алтын бар.

3-вариант

1. Менин кызым, сенин ..., сиздин ..., анын ...

А) кызыбыз, кызыңар, кызы; б) кызың, кызыңыз, кызы; в)
кыздарың, кыздарыбыз; г) кызыбыз, кызыңыз.

2. Өтүнүч иретинде айтылган сөздөрдүн катарын тап.

А) бер, айт, аткар; б) берчи, айтчы, аткарчы; в) бербе, айтпа, аткарба; г) баары туура эмес.

3. Дарыгердин кабылдоосундагы эмес сүйлөмдү көрсөт.

А) үч маал, эки чай кашыктан ичиниз; б) эрте менен турганда көнүгүү жасаңыз; в) театрга билет алып келдим; г) дарыгерге кайрылыңыз.

4. Сугатчы ... , илимпоз ... , окутуучу ... , ырчы ... , бийчи

А) сугарат, изилдейт, окутат, ырдайт, бийлейт;

Б) бийлейт сугарат, изилдейт, окутат, ырдайт,;

В) окутат сугарат, изилдейт, , ырдайт, бийлейт;

Г) сугарат, изилдейт, окутат, бийлейт, ырдайт.

5. Мен окуучуларды окутам. Өтүлгөн теманы сураيم, баа коем, жаңы теманы түшүндүрөм. Бул кайсы кесиптин ээси?

А) мугалим; б) дарыгер; в) журналист; г) артист.

6. Мен эртеден кечке кассанын жанында турам. Алардын каалоосу боюнча нерселерди берем жана ошого жараша акчасын алам. Бул кайсы кесиптин ээси?

А) бухгалтер; б) сатуучу; в) адвокат; г) тергөөчү.

7. Төмөнкү сүйлөмдөрдөн мезгил тактооч катышпаган сүйлөмдү белгиле.

А) Менин күйөөм күндө гезит окуйт.

Б) Менин чоң атам менен чоң энем дайыма кечинде чай ичишет.

В) Сиздин кызыңыз күндө кечинде тамак жасайбы?

Г) Менин эжем жана жездем кино көрүшпөйт.

8. Менин байкемдин үйү базардын жанында. Орун тактоочту белгиле.

а) байкемдин; б) үйү; в) базардын; г) жанында

9. Сулайман тоо шаардын ортосунда. Орун тактоочту белгиле.

А) Сулайман тоо; б) шаардын; в) тоо; г) ортосунда

10. Он сапаттагы мүнөздү билдирген сөздөрдүн катарын белгиле.

А) ак чачтуу, көк көз, кара көз, маңдайы жазы;

Б) чап жаак, кабагы салыңкы, ойлуу, капалуу;

В) токтоо, жайдары, жөндөмдүү, жароокер, эмгекчил;

Г) кыялы чукул, шашма, ачуулуу, кекчил, орой.

Тест-суроолордун туура жооптору

Суроо К-№	1-аралык текшерүү			2-аралык текшерүү		
	1-вариант	2-вариант	3-вариант	1-вариант	2-вариант	3-вариант
1	Б	Б	Г	Б	В	Б
2	В	В	А	В	А	Б
3	А	В	В	В	В	В
4	Б	А	В	В	В	А
5	А	А	А	В	А	А
6	Б	В	А	Г	Г	Б
7	Г	А	А	А	А	Г
8	В	Б	Г	В	В	Г
9	А	В	Б	В	Г	Г
10	Б	А	Г	Б	В	В

ЭКЗАМЕНДИК БИЛЕТТЕР

№1 билет

1. *Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.*

Биздин өлкө

Кыргызстан – тоолуу өлкө. Алардын бийик чокуларында дайыма аппак кар жатат. Тоолордо аркар, аюу, илбирс, түлкү, карышкыр, бугулар мекендешет. Биздин өлкөдө Ысык-Көл, Соң-Көл, Сары-Челек деген көлдөр бар. Алардын суусу абдан тунук жана таза. Көптөгөн адамдар жайкысын Ысык-Көлгө барып эс алышат. Кыргызстанда Нарын, Түп, Чүй, Талас сыяктуу дарыялар бар. Дарыялардын эң чоңу - Нарын дарыясы. Ошондой эле Кыргызстан жети облуска бөлүнөт. Алар: Ош, Жалал-Абад, Баткен, Нарын, Талас, Чүй, Ысык-Көл.

2. *Томонку суроолорго жооп бергиле. Answer to the following questions*

1. Кыргызстан кандай өлкө?
2. Тоолордо кандай жаныбарлар жашайт?
3. Кыргызстанда кандай көл жана дарыя бар, аларды ата?
4. Кыргызстанда канча область бар?

3. *Мекениңерде кандай жаныбарлар бар? Алар жөнүндө жазгыла. Do you have any animals in your country? Write about it.*

№2 билет

1. *Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.*

Кыргызстандагы окуу жайлар

Кыргызстанда ондогон жогорку окуу жайлар бар. Алар: Кыргыз улуттук университети, Кыргыз мамлекеттик техникалык университети, Кыргыз архитектура жана курулуш институту, Бишкек гуманитардык университети, Айыл чарба академиясы, Ош мамлекеттик университети, Ош технологиялык университети жана башкалар.

Мындан тышкары гимназиялар, коллеждер, кесиптик-техникалык орто окуу жайлары бар.

2. *Суроолорго жооп бергиле. Answer to the questions.*

1. Кыргызстандын жогорку окуу жайларын ата?
2. Сен кайсы окуу жайда окуйсүң?
3. Ош шаарындагы окуу жайлардын атын ата.
4. Дагы кандай окуу жайларын билесинер?

3.Өз мекениңердеги окуу жайлар жөнүндө жазгыла. Write about educational institution in your country.

№3 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Дары

Эгерде ооруп калсаң, анда дарылануу керек. Кээде мындай учурда дары ичүүгө туура келет. Адатта дары даамдуу болбойт. Чыдоого туура келет.

Апаңар менен чоң энеңер кээде дарыны дары өсүмдүктөрүнөн жасалган шире же чай менен аралаштырып беришет. Мындай өсүмдүктөр өтө көп. Ооруп калган учурда пайдаланышат. Ар бир үй-бүлөдө сөзсүз болууга тийиш. Дары өсүмдүктөрү - жаратылыштын бизге берген эң сонун белектеринин бири.

2. Сураолорго жооп бер. Answer the following questions.

1. Эгер ооруп калсаң дарылануу керекпи?
2. Кайсы учурда дары ичебиз?
3. Дары эмнеден жасалат?

3. Дары жөнүндө билгендериңди жазгыла. Write everything you know about drugs.

№4 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Улуттук китепкана

Бишкек шаарындагы эң чоң китепканалардын бири – Кыргыз улуттук китепканасы. Ал чоң, кенен жана жарык. Китепкананын имараты мрамордон салынган. Китепканадан илимдин бардык тармактары боюнча керектүү маалыматтарды тапса болот. Анда кыргыз, орус, англис, немец, француз тилдеринде жазылган китептер бар. Эгерде издеген китебин жок болуп калса, аны атайын өтүнүч боюнча башка китепканалардан алса болот.

2. Сураолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Эң чоң китепкана кайсыл жерде жайгашкан?
2. Китепкананын имараты эмнеден салынган?
3. Китепканада кайсы тилдерде жазылган китептерди тапса болот?
4. Китепканада кандай залдар бар?

3. Оштогу китепканалар жөнүндө жазгыла.

№5 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Ош мамлекеттик университети

Кыргызстандагы эң ири окуу жайларынын бири - Ош мамлекеттик университети. Ал шаарыбыздын борборунан орун алган. Анда кыргыз филологиясы жана журналистика, математика, физика, чет тилдер, юридикалык, медицина, бизнес жана менежмент жана башка факультеттер бар.

Университетте миндеген студенттер билим алышат. Алар күндүзү гана эмес, кечкисин жана сырттан да окушат.

Студенттер күнүнө үч-төрт жуп сабак окушат. Лекцияларды, практикалык сабактарды тажрыйбалуу окутуучулар, окумуштуулар өткөрүшөт. Алар студенттерге терең билим беришет.

2. Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Кыргызстанда эң ири окуу жайынын бири кайсы?
2. Ал шаардын кайсы жеринен орун алган?
3. Анда канча факультет бар?
4. Университетте канча студент билим алат?
3. *Өзүңөр окуган медицина факультети жөнүндө айтып бергиле.*

№6 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Чынгыз Айтматов

Чынгыз Айтматов Талас облусунун Кара-Буура районуна караштуу Шекер айылында 1928- жылы туулган. Чынгыз Айтматов – Кыргыз Эл жазуучусу, Мамлекеттик сыйлыктардын лауреаты, Искусство жана адабият Академиясынын анык мүчөсү. Кыргыз Улуттук Илимдер Академиясынын академиги, кыргыз элинин таланттуу жазуучусу. Анын чыгармалары дүйнөнүн жүздөгөн тилдерине которулган.

Ч.Айтматаовдун «Ак кеме», «Кыямат», «Эрте келген турналар», «Кылым карыткан бир күн» жана ири чыгармаларынын бири «Тоолор кулаганда» чыгармасы жазуучунун акыркы чыгармасы болуп калды. 2008-жылы дүйнөдөн өттү.

2. Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Ч.Айтматов кайсы жерде жана качан төрөлгөн?
2. Анын акыркы чыгармасы кайсы?

3. Анын чыгармалары канча тилге которулган?

4. Ч. Айтматов канчанчы жылы дүйнөдөн кайткан?

3. *Жазуучу жөнүндө өз өлкөңүрдө кандай маалыматтарды билесиңер. Write everything you know about the writer in your contry.*

№7 билет

1. *Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.*

Сулайман тоосу

Ак-Буура суусунун сол жээгинде, шаардын ортосунда Сулайман тоосу жайгашкан. Ал Өзгөн хандыгынын вазири Султан Мази – Сулаймандын ысмынан аталган. Анын бийиктиги – 160 метр. Чокусунда Бабурдун кичинекей ак үйү турган. Ал азыр кайра тургузулду.

Бул тоодон Сулайман пайгамбардын тактысы табылгандыктан, бул жер ыйык деп жарыяланган.

Азыр Сулайман тоосу - шаарлыктардын эс алуучу жана сыйынуучу жайы. Тоонун чокусунда шаарга көз чаптыруучу атайын жай курулду. Ал жерден шаар даана көрүнөт. Тоого атайын салынган тепкичтер менен чыгат. Түштүк капталындагы үнкүрдө Ош тарых музейинин бөлүмү бар

2. *Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.*

1. Сулайман тоо кимдин ысымына аталган?
2. Анын бийиктиги канча?
3. Сулайман тоонун чокусунда кимдин үйү жайгашкан?
4. Эмне үчүн Сулайман тоону ыйык деп аташат?
5. Сулайман тоонун түштүгүндө кандай музей бар?

3. *Сулайман тоого чыктыңарбы? Кандай сезимде калдыңар жазгыла.*

№8 билет

1. *Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.*

Жыл мезгилдери

Жыл мезгили төрткө бөлүнөт: кыш, жаз, жай, күз.

Кыш айлары: декабрь, январь, февраль. Кышында күн суук болот. Калың кар жаайт. Адамдар жылуу кийим кийишет. Балдар кар менен ойношот, кардан киши жасашат. Алар чана, лыжа, коньки тебишет.

Жаз айлары: март, апрель, май. Жазында күн узарат, түн кыскарат. Аба жылуу, асман ачык, булутсуз болот. Чөп чыгат, гүлдөр гүлдөйт. Келгин куштар учуп келишет.

Жай айлары: июнь, июль, август. Жайында күн абдан ысык болот. Студенттердин окуулары бүтүп, эс алуу башталат. Адамдар эс алышат.

Күз айлары: сентябрь, октябрь, ноябрь. Күздө окуу башталат. Күн салкын болот жана жаан жаайт, шамал согот. Жалбырактар саргайт, жерге түшөт. Күн кыскарат, түн узарат. Келгин куштар жылуу жактарга учуп кетишет.

2. Сураолорго жооп бергиле. Answer the following questions

1. Жыл мезгилдери канчага бөлүнөт?
2. Кыш мезгилине кайсыл айлар кирет?
3. Кыш мезгили жөнүндө айтып бергиле?
4. Жаз мезгилине кайсы айлар кирет?
5. Жаз айы жөнүндө айтып бергиле?
6. Жаз жана күз мезгилине кайсы айлар кирет?

3. Сенин өлкөңдө да ушул төрт мезгил туура келеби? Өз өлкөңдүң климаты жөнүндө жазгыла. Write about climate your country.

№9 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

КЫМЫЗ

Кымыз – кыргыздардын байыркы суусундуктарынын бири. Ал бээнин сүтүнөн жасалат. Кымыздын зор дарылык касиети бар. Ал тамак сиңирүүнүн жакшыртып, кандын көбөйүшүнө көмөктөшөт. Организмдин зат алмашуу процессин оңдойт. Кымыз ичкендердин көңүлү көтөрүлүп, ден соолугу чыңалат. Ошондуктан аны дарыгерлер ар кыл ооруларга колдонууга сунуш кылышат. Республикабызда кийинки кездерде кымыз менен дарылоо жүрүп жатат.

Жайкысын Бишкек шаарынын соода тармактарында кымыз сүтү уюштурулат.

2. Сураолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Кымыз эмнеден жасалат?
2. Кымыздын касиети кандай?
3. Дарыгерлер кымызды эмнеге сунушташат?

3. Кымыздын организмге болгон дарылык касиети жөнүндө жазгыла. Write about useful things of Kymyz.

№10 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Ысык-Көл

Кыргызстандагы эң чоң көлдөрдүн бири - Ысык-Көл. Ысык-Көлгө 80 ден ашык суу куят, ирилери: Түп, Жыргалан, Чоң-Кызыл-Суу, Жууку, Барскоон. Ысык-Көлдүн батыш жээгинен Чүй суусу агып өтөт.

Көлдүн жээктеринде булуңдар көп. Алар көлдүн чыгыш тарабында: Жыргалан жана Түп. Калган булуңдар бир кыйла кичине.

Ысык-Көл - Кыргызстандын бермети. Көлдүн суусу жылуу, тунук. Ысык-Көл - көлдөрдүн сулуусу. Жээги кумдуу. Ысык-Көл эс алуучу жай. Жайында көлгө көп туристтер келишет. Алар сууга түшүшөт, күнгө күйүшөт.

Ысык көлдүн жаратылышы кооз. Абасы таза, климаты жагымдуу. Кышында жылуу, жайында салкын. Мен дайыма досум менен Ысык-Көлдө чогуу эс аламын.

2. Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Көлдүн суусу кандай?
2. Жайында көлгө кимдер келишет?
3. Көлдүн климаты, жаратылышы жөнүндө айтып бер.
4. Сен көлгө барганыңбы?

3. Өз мекениңердеги көл жөнүндө жазгыла. Write about lake in your country.

№11 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Кыргыз даамы

Кыргыз элиндеги сыйлуу тамактардын бири – бешбармак. Беш бармактын көп түрү бар. Алардын айрымдарын өлкөбүздө ресторандарда, ашканаларда жасап жүрүшөт. Беш бармактын бири болгондо 15 түрү белгилүү. Алардын ичинен эң кеңири таралган «алашак бешбармак», ал койдун этинен болот. Жакшы бышкан койдун этин майда туурайт. Шорпосуна кесмени бышырып алат. Андан соң тууралган этке кошуп, чык куюп аралаштырат. Мурдатан майда тууралган куйрукту, боорду үстүнө салып дасторконго коет.

2. Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Бешбармак кандай тамак?
2. Бешбармактын канча түрү бар?
3. Кесмени эмнеге бышырышат?

3.Жакшы коргон тамактарыңар жөнүндө жазгыла. Write every thing you know about dishes.

№12 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Менин жумуш күнүм

Мен күнүгө эртең менен саат 6 да турамын. Төшөгүмдү жыйнайм, жуунам, кийинем, көнүгүү жасаймын. Саат 6.30дан -7.00гө чейин эртен мененки тамакты ичем.

Саат 7де жумушка жөнөйм. Менин жумушум саат 8де башталат. Көбүнчө жумушка 10-15 мүнөт эрте келем. Иш ордумду иреттейм.

Мен дарыгермин. Бош убактымда китеп окуйм. Күндөлүк почтаны карайм. Гезит – журналдарды окуйм.

Саат 9дан баштап менин оорунууларым келишет. Мен аларга керектүү кенештеримди беремин.

Саат 12ден 13кө чейин түшкү тыныгуу. Бир саат ичинде мен тамактанам, бир аз эс алам.

Менин жумушум саат 17де аяктайт. Үйгө келип, кечки тамак жасайм. Биз саат 19-20да кечки тамакты ичebиз. Андан кийин телевизор көрөм. Балдарымдын үй тапшырмасын текшерем. Аларга жардам берем. Кечинде алар менен аңгемелешем. Кээде таза абага чыгып сейилдейбиз.

Саат 22де уктайбыз.

2.Сураолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Эртен менен саат канчада турасың?
2. Эртен менен гурганда кандай жумуштарды аткарасың?
3. Сенин жумуш күнүң канчада башталат?
4. Бош убактыңды эмне менен алектенесиң?
5. Сенин жумуш убактың качан бүтөт?

3.Өзүңдүн жумуш күнүң жөнүндө жаз. Write about your working day.

№13 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Биздин үй

Бул - биздин үй. Үй үч бөлмөдөн турат. Тигил - менин бөлмөм. Болмөм анча чоң эмес. Эшиктин оң жагында күзгү бар. Китептерибиз абдан көп. Терезеси чоң. Болмө жарык жана таза. Бул бөлмөдө досум экөөбүз сабак даярдайбыз.

2. Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Үй канча бөлмөдөн турат?
2. Күзгү эшиктин кайсы жагында?
3. Бөлмөнүн ичи кандай?
4. Сен ким менен сабак даярдайсың?

3. Өзүңдүн бөлмөңөр жөнүндө жазгыла. Write about your room.

№14 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Ош шаары

Ош – Борбордук Азиянын эң байыркы шаары болуп саналат. Ал азыр Кыргызстандын Бишкектен кийинки экинчи борбору. Ош шаарынын ажырагыс символикасы – бул Сулайман тоосу. Шаар тоонун этегинде жайгашкан. Сулайман тоонун үстүндө Бабурдун күмбөзү, музей бар. Туристтер барчу жайга айланган.

2. Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Ош Кыргызстандын канчанчы борбору болуп саналат?
2. Ош шаарынын ажырагыс символикасы эмне?
3. Шаар тоонун кайсыл жеринде жайгашкан?
4. Тоодо эмнелер бар?

3. Өзүң билген тоолор жөнүндө жаз. Write everything you know about mountains.

№15 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Менин үй-бүлөм

Биздин үй-бүлөбүз чоң. Атам, апам, чоң энем, эркек бир туугандарым, карындашым жана мен. Эки бир тууганым – Султан жана Мурат менден улуу. Эмил иним менден алты жаш кичүү. Карындашымдын аты - Бермет. Ал беш жашта. Аны биз бардыгыз жакшы көрөбүз. Ал эми мен студентмин. Ош мамлекеттик университетинин медицина факультетинде биринчи курста окуйм. Мага менин кесибим жагат.

2. Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Сенин үй-бүлөң чоңбу?
2. Үй бүлөдө канча жансыңар?

3. Өзүң жөнүндө жаз. Write about yourself.

№16 билет

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.

Өзүм жөнүндө

Мен студентмин. Менин атым - Асан, фамилиям - Акматов. Мен 18 жаштамын. Ата-энем айылда жашашат. Медицина факультетинин биринчи курсунда окуйм. Окуум жакшы. Менин группамда 12 студент бар. Алардын тогузу - бала, үчөө - кыз. Баары жакшы окушат. Биз ынтымактуубуз. Биздин старостанын аты - Болот. Ал жыйырма жашта, бизден улуу. Биз күнүгө төрт жуп сабак окуйбуз. Мугалимдер сабакты жакшы окутушат. Биз факультетибиздин окутуучулары менен сыймыктанабыз.

2. Суроолорго жооп бергиле. Answer the following questions.

1. Асан канча жашта?
2. Ал каерде окуйт.
3. Асандын группасында канча кыз бар?

3. Өзүң жөнүндө жаз. Write about yourself.

IV бөлүк

Студенттердин өз алдынча иши үчүн тексттер

1. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.
Learn new words by heart.

Биздин өлкө

Кыргызстан – тоолуу өлкө. Алардын бийик чокуларында дайыма аппак кар жатат. Тоолордо аркар, аюу, илбирс, түлкү, карышкыр, бугулар мекендешет. Биздин өлкөдө Ысык-Көл, Соң-Көл, Сары-Челек деген көлдөр бар. Алардын суусу абдан тунук жана таза. Көптөгөн адамдар жайкысын Ысык-Көлгө барып эс алышат. Кыргызстанда Нарын, Түп, Чүй, Талас аттуу дарыялар бар. Дарыялардын эң чону - Нарын дарыясы. Ошондой эле Кыргызстан жети областка болунот. Алар: Ош, Жалал-Абад, Баткен, Нарын, Талас, Чүй, Ысык-Көл. (ТБ)

2. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.
Learn new words by heart.

Кыргызстандагы окуу жайлар

Кыргызстанда ондогон жогорку окуу жайлар бар. Алар: Кыргыз улуттук университети, Кыргыз мамлекеттик техникалык университети, Кыргыз архитектура жана курулуш институту, Бишкек гуманитардык университети, Айыл чарба академиясы, Ош мамлекеттик университети, Ош технологиялык университети жана башкалар.

Мындан тышкары гимназиялар, коллеждер, кесиптик-техникалык орто окуу жайлары бар. (ТБ)

3. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.
Learn new words by heart.

Дары

Эгерде ооруп калсаң, анда дарылануу керек. Кээде мындай учурда дары ичүүгө туура келет. Адатта дары даамдуу болбойт. Чыдоого туура келет.

Апаңар менен чоң энеңер кээде дарыны дары өсүмдүктөрүнөн жасалган шире же чай менен аралаштырып беришет. Мындай өсүмдүктөр өтө көп. Ооруп калган учурда пайдаланышат. Ар бир үй-бүлөдө сөзсүз болууга тийиш. Дары өсүмдүктөрү - жаратылыштын бизге берген эң сонун белектеринин бири. (ТБ)

4. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Улуттук китепкана

Бишкек шаарындагы эң чоң китепканалардын бири – Кыргыз улуттук китепканасы. Ал чоң, кенен жана жарык. Китепканын имараты мрамордон салынган. Китепканадан илимдин бардык тармактары боюнча керектүү маалыматтарды тапса болот. Анда кыргыз, орус, англис, немец, француз тилдеринде жазылган китептер бар. Эгерде издеген китебин жок болуп калса, аны агайын өтүнүч боюнча башка китепканалардан алса болот.

Бул китепканада илимдин ар тармагы боюнча залдар бар. (ТБ)

5. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Ош мамлекеттик университети

Кыргызстандагы эң ири окуу жайларынын бири – Ош мамлекеттик университети. Ал шаарыбыздын борборунан орун алган. Анда кыргыз филологиясы жана журналистика, математика, физика, чет тилдер, юридикалык, медицина, бизнес жана менежмент жана башка факультеттер.

Университетте миндеген студенттер билим алышат. Алар күндүзү гана эмес, кечкисин жана сырттан да окушат.

Студенттер күнүнө үч – төрт жуп сабак окушат. Лекцияларды, практикалык сабактарды тажрыйбалуу окутуучулар, окумуштуулар өткөрүшөт. Алар студенттерге терең билим беришет.

6. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Чынгыз Айтматов

Чынгыз Айтматов Талас облусунун Кара-Буура районуна караштуу Шекер айылында 1928-жылы туулган.

Чынгыз Айтматов – Кыргыз Эл жазуучусу, мамлекеттик сыйлыктардын лауреаты, Искусство жана адабият Академиясынын анык мүчөсү. Кыргыз Улуттук Илимдер Академиясынын академиги. Кыргыз элинин таланттуу жазуучусу. Анын чыгармалары дүйнөнүн жүздөгөн тилдерине которулган.

Ч.Айтматовдун «Ак кеме», «Кыямат», «Эрте келген турналар», «Кылым карыткан бир күн» жана ири чыгармаларынын бири «Тоолор

кулаганда» чыгармасы жазуучунун акыркы чыгармасы болуп калды. 2010-жылы дүйнөдөн кайты.

7. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Сулайман тоосу

Ак-Буура суусунун сол жээгинде, шаардын ортосунда Сулайман тоосу жайгашкан. Ал Өзгөн хандыгынын вазири Султан Мази – Сулаймандын ысмынан аталган. Анын бийиктиги – 160 метр. Чокусунда Бабурдун кичинекей ак үйү турган. Ал азыр кайра тургузулду.

Бул тоодон Сулайман пайгамбардын тактысы табылгандыктан, бул жер ыйык деп жарыяланган.

Азыр Сулайман тоосу - шаардыктардын эс алуучу жана сыйынуучу жайы. Тоонун чокусунда шаарга көз чаптыруучу атайын жай курулду. Ал жерден шаар даана көрүнөт. Тоого атайын салынган тепкичтер менен чыгат. Түштүк капталындагы үнкүрдө Ош тарых музейинин бөлүмү бар.

8. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Жыл мезгилдери

Жыл мезгили төрткө бөлүнөт: кыш, жаз, жай, күз.

Кыш айлары: декабрь, январь, февраль. Кышында күн суук болот. Калың кар жаайт. Адамдар жылуу кийим кийишет. Балдар кар менен ойношот, кардан киши жасашат. Алар чана, лыжа, коньки тебишет.

Жаз айлары: март, апрель, май. Жазында күн узарат, түн кыскарат. Аба жылуу, асман ачык, булутсуз болот. Чөп чыгат, гүлдөр гүлдөйт. Келгин куштар учуп келишет.

Жай айлары: июнь, июль, август. Жайында күн абдан ысык болот. Студенттердин окуулары бүтөт, эс алуу башталат. Адамдар эс алышат.

Күз айлары: сентябрь, октябрь, ноябрь. Күздө окуу башталат. Күн салкын болот жана жаан жаайт, шамал согот. Жалбырактар саргаят, жерге түшөт. Күн кыскарат, түн узарат. Келгин куштар жылуу жактарга учуп кетишет. (ТБ)

9. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Кымыз

Кымыз - кыргыздардын байыркы суусундуктарынын бири. Ал бээнин сүтүнөн жасалат. Кымыздын зор дарылык касиети бар. Ал тамак сиңирүүнүн жакшыртып, кандын көбөйүшүнө көмөктөшөт. Организмдин зат алмашуусу процессин оңдойт. Кымыз ичкендердин көңүлү көтөрүлүп, ден соолугу чыңалат. Ошондуктан аны дарыгерлер ар кыл ооруларга колдонууга сунуш кылышат. Республикабызда кийинки кездерде кымыз менен дарылоо жүрүп жатат.

Жайкысын Бишкек шаарынын соода тармактарында кымыз сүтү уюштурулат.

10. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Ысык-Көл

Кыргызстандагы эң чоң көлдөрдүн бири - Ысык-Көл.

Ысык-Көл - Кыргызстандын бермети. Көлдүн суусу жылуу, тунук. Ысык-Көл – көлдөрдүн сулуусу. Жээги кумдуу. Ысык-Көл эс алуучу жай. Жайында көлгө көп туристтер келишет. Алар сууга түшүшөт, күнгө күйүшөт.

Ысык көлдүн жаратылышы кооз. Абасы таза, климаты жагымдуу. Кышында жылуу, жайында салкын. Мен дайыма досум менен Ысык-Көлдө чогуу эс аламын.

11. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Кыргыз даамы

Кыргыз элиндеги сыйлуу тамактардын бири – бешбармак. Беш бармактын көп түрү бар. Алардын айрымдарын өлкөбүздө ресторандарда, ашканаларда жасап жүрүшөт. Беш бармактын бири болгондо 15 түрү белгилүү. Алардын ичинен эң кеңири таралган «алашак бешбармак», ал койдун этинен болот. Жакшы бышкан койдун этин майда туурайт. Шорпосуна кесмени бышырып алат. Андан соң тууралган этке кошуп, чык куюп аралаштырат. Мурдатан майда тууралган куйрук, боорду үстүнө салып дасторконго коет.

12. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Менин жумуш күнүм

Мен күнүгө эртең менен саат 6 да турамын. Төшөгүмдү жыйнайм, жуунам, кийинем, көнүгүү жасаймын. Саат 6.30дан -7.00гө чейин эртең мененки тамакты ичем.

Саат 7де жумушка жөнөйм. Менин жумушум саат 8де башталат. Көбүнчө жумушка 10-15 мүнөт эрте келем. Иш ордумду иреттейм.

Мен дарыгермин. Бош убактымда китеп окуйм. Күндөлүк почтаны карайм. Гезит – журналдарды окуйм.

Саат 9дан баштап менин оорулууларым келишет. Мен аларга керектүү кеңештеримди беремин.

Саат 12ден 13гө чейин түшкү тыныгуу. Бир саат ичинде мен тамактанам, бир аз эс алам.

Менин жумушум саат 17де аяктайт. Үйгө келип, кечки тамак жасайм. Биз саат 19-20да кечки тамакты ичебиз. Андан кийин телевизор көрөм. Балдарымдын үй тапшырмасын текшерем. Аларга жардам берем. Кечинде алар менен аңгемелешем. Кээде таза абага чыгып сейилдейбиз.

Саат 22де уктайбыз

13. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart. Ырды жаттагыла . Read and learn.

Бир тамгадан кемитсен

Чачык эмне экенин

Билесинер

Ачык болсо дарбаза

Киресинер

Чык кошулса тамакка,

Сүйөсүнөр

Ык болбосо тартылбайт

Сүрөтүнөр.

Шамал жүрүп термелет

Камыш, бакты

Амал менен табасың

Табышмакты

Мал көбөйөт болсо эгер

Жайыт жакшы

Ал дегениң эл үчүн.

14. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Жоо жүрүү - узак өмүр сүрүү

Эл арасында «Жоо жүрүү - бул узак өмүр сүрүү» дешет. Ушул сөздө терең сыр, маани бар сыяктанат. Анткени басуу активдүү кыймыл-аракетти күчөтүүчү каражат болуп эсептелинет. Басуу – ар бир адамдын колунан келет. Организмдин жашоосуна оң таасирин тийгизет. Мисалы, басканда жүрөктүн иштеши жакшырат. Кандын айлануусу ылдамдайт. Ошол үчүн басуу - ден соолукту чындоонун бир түрү деп айтылган.

Ошондой эле кечинде жатардан мурда же жумасына бир жолу 10 – 15 чакырымча сейилдеп басуу керек. Канчалык тез бассаныз, ошончолук жүрөктүн согушу тездейт. (ТК)

15. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Биздин үй

Бул биздин үй. Үй үч бөлмөдөн турат. Тигил менин бөлмөм. Бөлмөм анча чоң эмес. Эшиктин оң жагында күзгү бар. Китептерибиз абдан көп. Терезеси чоң, бөлмө жарык жана таза. Бул бөлмөдө досум экөөбүз сабак даярдайбыз.

16. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Кыргызстан

Кыргызстан – тоолуу өлкө. Кыргызстанда түрдүү өсүмдүктөр өсөт. Тоонун кызыл- тазыл гүлдөрү жытуу. Токойлуу жерлери көп. Суулуу өзөндөрү да бар. Жайлоосунун чөбү күчтүү, малга жагымдуу.

Кыргызстанда казактар, өзбектер, тажиктер, орустар, татарлар, украиндер, дунгандар, немистер, түрктөр да жашашат. Кыргызстан көп улуттуу өлкөлөрдүн бири.

17. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Ош шаары

Ош – Борбордук Азиянын эң байыркы шаары болуп саналат. Ал - азыр Кыргызстандын Бишкектен кийинки экинчи борбору. Ош шаарынын ажырагыс символикасы – бул Сулайман тоосу. Шаар

тоонун этегинде жайгашкан. Сулайман тоонун үстүндө Бабурдун күмбөзү, музей бар. Туристтер барчу жайга айланган.

18. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Бишкек

Бишкек - Чүй өрөөнүндө жайгашкан, Кыргызстандын борбору. Бак-дарактуу, эн кооз шаар. Бишкек – илим-билимдин жана маданияттын борбору. Кыргыз Улуттук илимдер академиясы жана бир канча илим изилдөө институттары бар. Анда окмуштуулар илимий изилдөөлөрдү жүргүзүшөт.

Дарыгерлерди, мугалимдерди, эсепчилерди, журналисттерди, котормочуларды жана башка жогорку билимдүү адистерди даярдаган жогорку окуу жайлардын көбү Бишкек шаарында жайгашкан. Кыргыз улуттук филармония, драмтеатрлары, опера жана балет театры, цирк да бар.

Бишкекте завод, фабрикалар көп. Алардын ичинен кездеме токуу камбинаты, кийим тигүү фабрикалары, китеп чыгаруучу басмаканалар жана башка ишканалар элибизге кеңири белгилүү.

19. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Менин үй-бүлөм

Биздин үй-бүлөбүз чоң. Атам, апам, чоң энем, эркек бир туугандарым, карындашым жана мен. Эки бир тууганым – Султан жана Мурат менден улуу. Эмил иним менден алты жаш кичүү. Карындашымдын аты - Бермет. Ал беш жашта. Аны биз бардыгыз жакшы көрөбүз. Мен студентмин. Ош мамлекеттик университетинин медицина факультетинде биринчи курста окуйм. Мага менин кесибим жагат.

20. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Өзүм жөнүндө

Мен студентмин. Менин атым - Асан, фамилиям - Акматов. Мен 18 жаштамын. Ата-энем айылда жашашат. Медицина факультетинин биринчи курсунда окуйм. Окуум жакшы. Менин группамда 12 студент бар. Алардын тогузу - бала, үчөө кыз. Баары жакшы окушат. Биз ынтымактуубуз. Биздин старостанын аты - Болот. Ал жыйырма

жашта, бизден улуу. Биз күнүгө төрт жуп сабак окуйбуз. Мугалимдер сабакты жакшы окутушат. Биз факультетибиздин мугалимдери менен сыймыктанабыз.

21. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Рамазан айы - тазалык айы

Мусулман элинде жылына бир жолу рамазан айы болот. Рамазан айы кыргызча «Орозо айы» деп аталат. Орозо айы отуз күнгө созулат. Орозо айында мусулмандар гана орозо кармашат, битир беришет. Дүйнөдөн отун кеткен маркумдарга арналып куран окулат.

Орозодо таң атып келе жатканда ооз бекитилет. Бул «саарлык» тамагы деп айтылат. Мындан кийин кечке чейин эч нерсе ичпеш жана жебеш керек болот. Кечинде күндүн нуру толук баткан убакта ооз ачылат. Бул «иптар» деп аталат. Иптардын убагын билдирүү үчүн жана шам намазына молдолор «азан» айтышат.

Орозо айында «жарамазан» айтылат. Жарамазан айтып келген кишилерге үйдүн ээси бир нерсе берип, аларды ыраазы кылып узатышы керек.

Орозо кармаган киши «Орозоңуз кабыл болсун!» деп айтыш керек. Орозо аяктаган күндүн эргеси «Орозо айт» майрамы болот. Бул күнү бардык мусулмандар бири-бириникине айтташат.(ТК)

22. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Комуз

Комуз – кыргыз элинин музыкалык аспаптарынын ичинен эң керемети. Анын үнү мукам, назик. Бул аспап өрүк, алмурут, карагай, арчадан жасалат. Ал эми кылдары койдун ичегесинен даярдалат. Комуз күүлөрүндө кыргыздардын бүткүл турмушу, элге, жерге болгон сүйүүсү, эрдиги, кубанычы, кайгысы камтылган.

Табышмакты тапкыла: Ичи ичинде, ичегиси тышында.

23. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Эмне үчүн тишибиз түшөт?

Жер шарында жашаган бардык жаныбарлардын тиши бар. Мисалы, адамда, койдон, чычканда, балыкта. Алар тиштери менен тамакты чайнап жейт.

Адам баласы төрөлгөндө тиштери жок төрөлөт. Жарым жылдан кийин алгачкы тиштери чыга баштайт. Бул тиштер сүт тиштер деп аталат.

Алты жаштан баштап сүт тиштери түшүп, алардын ордуна жаны тиштер чыгат. Адам баласынын тиштери өмүрүндө бир жолу жаңырса, акуланын тиштери улам жаңыланып чыга берет. (“Ден соолук” гезити)

24. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Ар бир кесип ардактуу

Дүйнөдө көп кесип бар. Мугалим, дарыгер, саанчы, өтүктү, малчы, сүрөтчү, учкуч жана башкалар. Ар бир кесиптин турмушта өзүнүн орду жана мааниси бар. Бир кесип экинчи кесиптен маанилүүрөөк, же болбосо, керектүүрөөк болбойт, себеби алардын бардыгы адамдар үчүн зарыл. Мисалы, дарыгер адамды оорудан айыктырат. Мугалим бизге билим берет. Малчы, дыйкан бизди тамак-аш менен камсыз кылат. Тигүүчү, өтүкчү биз үчүн кийим-кече тигет. Куруучу биз үчүн жылуу, ыңгайлуу үйлөрдү курат. Дүйнөдө канча кесип болсо, алардын бардыгы керектүү. Ошондуктан, ар бир кесиптеги адамды урматтоо, сыйлоо керек. Ар бир кесип ардактуу болот. (ТБ)

25. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Ашканада

Ашкана бизге жакын. Ашканадан биз эртең менен тамаканабыз, түштөнөбүз, кечки тамакты да ичебиз. Азыр түш. Мен дасторкон үзүрүн карадым.

- Түшкүгө кандай тамактар бар экен? - деди Сыргак.

- Бүгүн биринчисине - сорпо, экинчисине - куурдак, суусундукка - шербет.

Ашканадан Марат менен Алымды көрдүм. Алар үчүнчү столдо отурушуптур.

- Тамагыңар таттуу болсун! - деди Сыргак.

- Ыракмат!

- Отургула.

- Аскар, шорпо ичесинби? - деди Мурат.

- Ооба, ичем.

- Мен шорпону жакшы көрбөйм, - деди Алым.

- А эмнеге?

- Бүгүн менин табитим жок.
- Анда өзүң бил. Дарыгерге кайрылсаң болор эле.
- Кызык, кечкисин эмне тамак болор экен? – деди Сыргак.
- Күрүч болор.
- А балким, манты менен кесме болуп калсачы?
- Анда мантусун жейбиз?
- Биз суусундукка эмне ичербиз?
- Айран, чай жана шербет.
- Түшкү тамак абдан даамдуу болду. Биздин ашканада дайыма тамакты жакшы даярдайт.
- Ырас айгасын, жакшы даярдайт. (АКТ)

26. Текетти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Саатты ким ойлоп тапкан?

Адам баласы илгертеден бери эле убакытты билүү үчүн жаратылыш сааттарын пайдаланышкан. Убакыттын өткөндүгүн кум, күн сааттары аркылуу билишкен.

XII–XIII кылымдарда механикалык сааттар пайда болгон. Аны ойлоп табуучунун ысмы белгисиз. Вестминстер аббатчылыгы 1288 – жылдын баштап бийик нерсеге тагылган тегерек сааттарды пайдалана баштайт.

Орусияда 1404-жылы Спасск мунарасында улуу князь Василий Дмитриевичтин буйругу менен конгуроо кага баштаган.

XV кылымда салмоору бар чоң сааттар ак сарайларды кооздош үчүн колдонулган. Кол сааттар ал убакта сейрек болгон. Аларды жекече өтүнүктөр боюнча даярдашчу. Андагы сааттардын бир гана саат жебеси болгон. Мүнөт жебеси XVII кылымдын аягында гана пайда болгон. (КТУ)

27. Текетти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Манас

Зор «Манас» көлөмүнө жетпес ченем,
 Чарчабай үч ай айтса түгөнбөгөн.
 Кыргызда дагы толгон көп укмуш бар,
 Чынында баары сенин күчүң белем.

(Алыкул Осмонов)

«Манас» эпосу – кыргыз элинин бабалардан калган ата мурасы, улуттук сыймыгы, руханий маданиятынын туу чокусу. Ал – кылымдар бою муундан-муунга оозеки түрүндө өтүп сакталып келген ыр түрүндөгү улуу чыгарма. Адатта аны океан-эпос деп аташкан. Анткени ал - 1000 жылдан ашык убакыт аралыгында эзелки кыргыз тарыхын, коомдук турмушун чагылдырган бабалар баяны.

«Манаска» орус элинин академиги В.В.Радлов мындайча баа берген: «Манас» эпосу – бул Манас баатырдын тегерегине топтолгон кыргыз мифтеринин, жомокторунун, ылакаптарынын энциклопедиялык жыйнагы. Бул чексиз чоң эпопеяда кыргыздардын турмуш салты, географиясы, диний жана медициналык түшүнүгү эл аралык мамилеси орун алган”.

Бул эпостун көлөм жактан дүйнөдө тендеши жок. Ал өзүнүн эбегейсиз зор масштабы боюнча буга чейинки белгилүү элдик эпикалык поэмалардын бардыгынан зорлук кылат. Алсак, «Манастын» Саякбай Каралаевдин жазылган бир гана вариантынын көлөмү - 500553 сап ыр. Бул көлөм «Илиада» менен «Одиссеяны» кошуп эсептегендеги көлөмдөн жыйырма эсе чоң. Ал эми элдик оозеки чыгармачылык жөнүндөгү дүйнөлүк илимде эң көлөмдүү чыгарма катары эсептелген индустардын эпосу «Махабхараттан» 2,5 эсе, фарсы тилиндеги «Шах-Намеден» 5 эсе чоң. Жүздөгөн жылдар бою кыргыздар үчүн бул эпос таалим алуучу, өткөндү эске салуучу тарых китебинин милдетин аткарып келген.

28. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Саякбай Каралаев

Саякбай Каралаев өмүрүнүн 60 жылын «Манаска» арнап, «Манас» үчилтигинин үч бөлүмүн толук жаздырууда тоодой эмгек кылган. Алп манасчы Саякбай Каралаев «XX кылымдын Гомери» деп аталган. Манасчылык кесипте бүгүнкү күнгө чейин илимде так жооп алына элек сырлардын бири - Манас айтуунун үйрөнүүдөгү биринчи кадамды түш көрүүдөн баштоо. Башка манасчылар сыяктуу эле белгилүү манасчы Саякбай Каралаев да өзүнүн кесибин «Манас» эпосундагы каармандарды түш көрүү менен баштайт.

29. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Курманжан датка

Курманжан датка – кыргыз элинин чыккан ханыша. Ал 1811- жылы азыркы Кара-Суу районуна караштуу Мады кыштагында туулган. 1832-жылы Алайды башкарган күйөөсү Алымбек дүйнөдөн өткөндөн кийин, Алайды башкарууну Курманжан өз колуна алган. Ал жерде Курманжан эл ичинде кадыр-баркка жетишип, таасири күчтүү болгондуктан, ага Кокондун ханы Кудаяр «датка» же болбосо «ханыша» деген наамды берген. Россия менен Кокон хандыгынын ортосунда уруш болуп, бул хандык 1976-жылы Россиянын карамагына өткөндө, Курманжан датка кыргыздардын эркиндиги үчүн күрөшкөн. Күрөштө Курманжандын уулу Абдыллабек жеңилгенде, ханыша Лангар айылында генерал Скобелевге жолуккан. Генерал Скобелев ханышадан өзүнүн кадыр-баркына таянып, элди тынчтандырып Россияга баш ийиүүгө чакыруусун суранган. Курманжан датка өз учурунун саясий ишмери катары мындан аркы элдин тагдыры Россия мамлекети менен байланышканын түшүнгөн. Ошондуктан тынчтык жолу менен түштүк Кыргызстан менен Россиянын ортосундагы келишимге кол коюп, түштүк Кыргызстанды Россиянын карамагына өткөргөн.

Курманжан датка 1901-жылы дүйнөдөн кайтып, сөөгү Оштун Сулайман тоосунун этегине коюлган. (ТБ)

30. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Базар

Базарлар дүкөндөн тышкаркы шартта соода жүргүзүлүүчү соода тармагынын бири. Базарларда тигилүү жана тор кийим-кечектер, бут кийим, дүр-дүнүйөлөр, тамак-аш, кондитердик, жашылча-жемиштер жана башкалар өтө кенири болуп, эл-журтубуздун керектөөсүн канааттандырат.

Бишкек шаарынын чыгышында Аламүдүн базары бар. Анын имараты мрамордон салынган. Базардын сол жагында эт бөлүмү, оң жагында жашылча-жемиштер орун алган. Жашылча-жемиштерден өрүк, алма, шабдаалы, мейиз, алча, кара өрүк, анда берээкте помидор, бадыраң, сабиз, пияз, шалгамдар жайгашкан. Күн батыш тарабында бал, каймак, айран, сүт сатылат. Базардын ичинде бир канча ашканалар жайгашкан. Ашканага кирген адам улуттук тамактардан: кесме, күрүч, сорпо, бешбармак, лагман, манты, паллоо, куймак, кымыз менен

тамактана алышат. Базардын сыртында жашылча-жемиштерден башка дагы кийим-кечек, кездемелер сатылуучу жайлар бар. Бул базар күндүн ысык-суугуна карабай жыл бою миндеген адамдарды тейлейт. (КТҮ)

31. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Дем алуу органдары

Адам тамаксыз жана суусуз бир нече күн жашай алат, ал эми абасыз бир нече минут да жашай албайт. Адам иштеп жатканда да, эс алып жүргөндө да, уктап жатканда да дайыма дем алат. Дем алуу дем алуу органдарынын бүтүндөй системасы менен жүрөт.

Биз дем алганда, аба адегенде мурунга келип кирет. Мурунда муздак аба жылыйт жана тазаланат. Тазаланган жана жылынган аба өпкөгө келип кирет.

Дем алганда көкүрөк көтөрүлүп, өпкөлөр кеңейет жана таза аба өпкөнүн исиркектерин толтурат. Кан бул мезгилде өпкөлөрдөн таза абаны алып, аны денеге таратат. Кан өпкөлөргө булчундар, мээ жана башка органдар иштеген кезде бөлүнүп чыккан, иштетилген абаны берет. Дем чыгарганда көөдөн кысылат жана иштетилген аба сыртка түртүлүп чыгат.

Адамдын дем алуу органдары чоң иш аткарат. Алардын ролу эң маанилүү жана ага жардам берүү керек.

Көп адам чогулган жайлардагы абада кычкылтек аз болот. Мындай аба менен дем алуу кыйын. Тамекинин түтүнү да абаны бузуп, дем алуу үчүн жараксыз кылат. Тамеки тарткан адам өзүнө да, айланадагыларга да зыян келтирет, анткени тамекиде уу бар.

Өзүнөрдүн бөлмөнөрдү тез-тез желдетүүнү унутпагыла. (НКТ)

32. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Кан

Кан - кызыл түстөгү суюктук. Кан кишинин организминин ар бир бөлүгүндө бар. Ал кишинин денесинде кан тамырлар боюнча үзгүлтүксүз агып турат. Кан өзү жыла албайт. Аны жүрөк жылдырат. Жүрөк жана кан тамырлар – булар кан айлануу органдары. Кан жүрөктүн тамырлары аркулуу агат. Ири кан тамырлардан майда кан тамырлар тармакталып кетет, ал эми булардан биздин денемиздин бардык бөлүктөрүн жана органдарын аралап өтүүчү эң майда кан тамырлар таралат. Ушул эң майда кан тамырлар биздин денемизди азык

заттар кычкылтек менен камсыз кылат. Азык заттар жана кычкылтек тиричилик үчүн зарыл болот. Кан кетүүдөн адам өлүмгө дуушар болушу мүмкүн. (НКТ)

33. Тексти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Жүрөк

Биздин организмибизде канды жүрөк жылдырып турарын биз билебиз. Адамдын жүрөгү анча чоң эмес. Ал чоңдугу муштумдай болгон катуу булчуңдуу баштыкча. Жүрөктү көөдөн коргоп турат жана ал анын сол бөлүгүндө жайгашкан. Жүрөктөн ири кан тамырлар чыгат.

Жүрөк насос сыяктуу иштейт: кезеги менен жыйрылып жана жазылып, канды кан тамырларга түртүп чыгарат. Кан бүт денени айланып, жүрөккө кайра келет, жүрөк аны таза аба менен каныксын үчүн опкого багыттайт. Опкодон таза кан кайрадан жүрөккө келет да, бардыгы кайрадан башталат.

Чоң кишинин жүрөгү минутасына 60-70 жолу жыйрылат, ал эми балдардыкы бир кыйла көбүрөөк жыйрылат.

Жүрөктүн ар бир жыйырылышынан кийин анын жазылышы болот, башкача айтканда, иштегенден кийин эс алуу болот. Ошондуктан жүрөк адамдын бүт өмүрү боюнча иштей алат. Жүрөк биз уктап жатканда өз аракетин токтотпостон тынымсыз иштейт. Адамдын ден соолугу жүрөктүн иштешине байланыштуу болот. Жүрөк канчалык жакшы иштесе, ар бир орган таза абаны жана азык заттарды ошончолук көп алат. (НКТ)

34. Тексти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Көрүү органы – көз

Биз көздүн жардамы менен нерселерди көрөбүз, алардын формаларын, чоңдугун, түсүн кабыл алабыз. Нерсе кыймылдап жатабы же кыймылсызбы, аны көз аркылуу билебиз. Көз окууга мүмкүндүк берет. Киши көздүн жардамы менен курчап турган дүйнөнүн көпчүлүк бөлүгүн кабыл алат. Кабак менен кирпик көздү өтө жарыктан, чаңдан коргойт. Эгерде көзгө кыпын түшсө, аны жаш жууп кетет. Ал эми каш маңдайдан агын түшкөн тердин тамчыларын көзгө түшүрбөстөн тосууп калат.

Учтуу нерселерди: ийнелерди, калем сапты, калемди этияттык менен урунбаса, ошондой эле коркунучтуу оюндарды ойногон учурда

көздү сайып алуу мүмкүн. Көздөн айрылса, аны эч нерсе менен алмаштырууга болбойт. Көздүн курч болушу бардык адамдарга керек.

Көзүнөрдү эч убакта колунар менен сүртпөгүлө, антсенер көзүнөргө кир жана микробдорду түшүрүп аласынар. Көздү таза сүлгү же бет арчы менен гана аарчуу керек. Көз ооруганда дайыма дарыгерге кайрылуу керек.

Начар көргөн адамдар окуганда жана жазганда милдеттүү түрдө көз айнек тагышы керек. Башка бирөөнүн көз айнегин эч убакта пайдаланбагыла. Сыналгыны көпкө чейин көрбөгүлө. Анткени аны узак көрүү көзгө зыяндуу.

35. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Угуу органы - кулак

Кулактын жардамы менен адамдын сөзүн, жаныбарлардын үнүн, музыканы, үндү, ызы-чууну жана шыбышты ажыратабыз. Угуу органдары майып болгондо адам дүлөй болуп калат. Кулагынарды сактагыла. Кулакты ширенке, төөнөгүч жана башка учтуу жана катуу нерселер менен чукубагыла. Антсенер кулагынарды майып кылып алсынар. Адамдын угуусуна ызы-чуу, катуу чыккан үндөр абдан зыяндуу таасир этет. Студенттер танапис убагында кыйкырышып же катуу сүйлөшсө, алардын угуусу начарлайт. Катуу жана кескин чыккан үндөн сак болгула. Эгерде кулакка кандайдыр бир учтуу нерсе, курт-кумурска кирсе же ооруса тезинен дарыгерге кайрылуу керек.

36. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Жыт билүү органы

Жыт билүү органы – мурун. Биз жыт билүүнүн жардамы менен нерселерди жыты боюнча билебиз. Жыт билүүсү жакшы адам эски тамак-аштын, шахталарды же үйлөрдөгү газ плитасынын чыккан зыяндуу газдардын жытын сезет жана коркунучту өз убагында байкайт. Сасык тумоо менен катуу ооруган адам жытты дээрлик сезбейт.

Эгерде мурунга башка бир нерселер кирип кетсе, дарыгерге кайрылуу зарыл.

37. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.
Learn new words by heart.

Даам билүү органы

Даам билүү органы – тил. Тил былжыр чел кабык менен капталган. Анда даам билүүчү өзгөчө бүдүрлөр бар. Тамакты оозго алганда, ал тилди дүүлүктүрөт да тамактын даамын билебиз. Биз тил менен ачуу, таттуу, кычкыл, туздуу тамактарды ажыратабыз. Тамактын сапатын аныктоого көрүү жана жыт билүү органдары жардам берет. Биз тамакты оозубузга алганда даамын гана сезбестен, жытын да сезип, анын ичүүгө жарамдуулугун билебиз.

38. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.
Learn new words by heart.

Сезүү органы – тери

Биз теринин жардамы менен нерселердин тийишин, жылуулукту, суукту, ооруну сезебиз. Бул өтө маанилүү. Адам чалкандын жалбырагына, же ысык үтүккө тийип көрүп, чалкандын ачыштырарын, ал эми үтүктүн ысык экендигин билет. Теринин дайым тазалыкта күтүү керек. Күн сайын бел курчоого чейин жуунуп, ал эми жумасына бир жолу мончоого же ваннага түшүү зарыл.

39. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.
Learn new words by heart.

Дарыгер

Дарыгер кесиби оор жана жооптуу. Дарыгер А. А. Сулайманов өзүнүн биринчи оорулуулары жөнүндө эскерет. Биринчи оорулуусу жүрөгүнүн катуу соккондугуна даттанган. Ал аябай жабыркап, аны чыдагыс катуу оору кыйнаган. Анын өмүрү коркунучта эле. Бирок Асан ал оорулууну айыктырып алуу жөнүндө үмүтүн үзгөн эмес. Ал оорулуунун жанында көпкө чейин болуп, ар түрлүү дарыларды берди. Ал айыга баштайт, Асан анын айыгарына көзү жетти. Ошол оорулуу айыккандан кийинч Асан кесипти туура тандап алгандыгына ишенди.

40. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell.
Learn new words by heart.

Биздин дарыгер

Эртең менен Урматбек Абдырахманович ооруп калгандыктан дарыгерди чакырды. Анын (У.А) көптөн бери жүрөгү ооруйт. Ошентип,

конгуроо шынгырайт. Дарыгер Айдар Маманович кирет. Ал үй ээси менен учурашат. Оорулуу ага өзүнүн абалын айтып берип: «Менин оорум коркунучтуубу?»- деп сурайт. «Сиздин оорунуз анча коркунучтуу эмес. Бир нече күн төшөккө жата турунуз, сиз оңолуп каласыз»-, дейт дарыгер салмактуу. Оорулуу адамдын ошол замат санаасы тына түшөт. Дарыгер болсо ага керектүү дарыларды жазып берип, аны менен коштошот.

41. Текстти окугула жана айтып бергиле. Read the text and retell. Learn new words by heart.

Ахунбаев Иса

Ахунбаев Иса Коноевич 1908 – жылдын сентябрында Ысык –Көл областына караштуу Тору-Айгыр кыштагында туулган.

И.Ахунбаев - хирург, медицина илимдердин доктору (1948), профессор (1949). СССР Илимдер Академиясынын мүчө корреспонденти (1949), Кыргыз ССР Илимдер Академиясынын академиги (1954) жана тунгуч президенти.

Иса Ахунбаев медициналык кызматкердин үй-бүлөсүнөн чыккан. Ал алгач билимин Балыкчыдагы мектептен алат. Андан кийин Ташкенттеги медициналык техникумду бүтөт. Орто Азия медициналык институтунун дарылоо факультетин аяктайт. Андан соң казак кызы, өзүндөй дарыгер Бибихан Исмаиловна менен баш кошот.

Иса Ахунбаев медициналык институтту бүткөндөн кийин Фрунзе шаардык ооруканада ординатор болуп иштегенден баштап, өмүрүнүн акырына чейин медицина тармагында зор ийгиликтерди жараткан. Кыргызстандын медицина илиминин өнүгүшүнө зор салым кошкон.

1959-жылы 19-майда Фрунзе (азыркы Бишкек) шаарында Орто Азия жана Казакстан элдеринин тарыхында эң алгачкы болуп Иса Ахунбаев тарабынан жүрөккө операция жасалды. Ал ийгиликтүү өттү.

Ал 1975-жылдын 5-ноябрында жарык дүйнөдөн кайткан.

ЫРДАЙЛЫ КЫРГЫЗ ЫРЛАРЫН

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тил Гимни

Сөзү: С. Алтымышовдуку

Музыкасы: Б. Алишеровдуку

Тил жаралып Көкө-Теңир таңынан,
Адамзаттын доолотүнө буйруган.
Адам деген түп сөзүнөн элимдин,
Кыргыз тили ай-ааламга жанырган.

Кайырма:

Кыргыз тили – жүрөгүм,
Манас ата туу туткан.
Кыргыз тили – Мекеним,
Менин өлкөм Кыргызстан!

Мекен тили - Ата Журттун кареги,
Биримдиги, күч-кубаты, тиреги.
Мекен тили куттуу кыргыз элимдин
Көкүрөктө согуп турган жүрөгү.

Кайырма:

Кыргыз тили – жүрөгүм,
Манас ата туу туткан.
Кыргыз тили – Мекеним,
Менин өлкөм Кыргызстан!

Мекен тилин ыйык тутуп сактайлы,
Мекен тили - бак-таалайдын кутманы.
Мекен тили - кан-жаныбыз, туубуз,
Ата Журттун келечеги, ак таны.

Кайырма:

Кыргыз тили – жүрөгүм,
Манас ата туу туткан.
Кыргыз тили – Мекеним,
Менин өлкөм - Кыргызстан!

Кыргыз жери

Сөзү: Т.Байзаковдуку,

Обону: А. Жайнаковдуку.

Ала-Тоо ак калпагын кийген кезде,

Аскасы көк асманга тийген кезде.

Мен дагы жолго чыгам танды тосо,

Кучактайм ой-кырларын нурга кошо.

Улуусун, кыргыз жери, нурдан бүткөн,

Сулуусун кыргыз жери, ырдан бүткөн.

Ысык-Көл – жердин көзү, кырлар – кашы,

Адырлар – көкүрөгү, токой – чачы.

Дайралар – кан тамыры, чоку – таажы,

Седеби, топчулары – ар бир ташы.

Кен түздүү, гүл денелүү - кыргыз жери,

Күн жүздүү, берекелүү - кыргыз жери.

Жылдыздар көк бетинен өчкөн кезде,

Жарык нур жер жамалын өпкөн кезде,

Көл чалкып, тоолор койнун ачкан кезде,

Дил жаркып, таң күлкүсүн чачкан кезде.

Көркүнө көрк кошулар, кыргыз жери!

Сезилет ата мээри, эне мээри.

Сагыныч

Сөзү: К.Урманбековдуку

Обону: Б. Алишеровдуку

Сагынычым тирүүлүк тоодой болду,

Куштар гана табышат, оной жолду.

Өзгө жерде буулугуп, жаным буулугуп,

Узаттым досума мен көп ойлорду.

Кайырма:

Ар-намыска күйүш үчүн,

Ата Журттай тирек керек.

Ала-Тоону сүйүш үчүн,

Ала-Тоодой жүрөк керек.

Сагынычым канатым учарыма,

Сабалаймын тууган жер кучагына,

Эңсеп келем үйүмдү, назик гүлүмдү,
Жерим бар боорума бек кысарыма.

Кайырма:

Ар-намыска күйүш үчүн,
Ата Журттай тирек керек.
Ала-Тоону сүйүш үчүн,
Ала-Тоодой жүрөк керек.

Туулган жер

Сөзү: Н.Кадырбековдуку

Канча жерди араладым,
Теңдештирбейм сага бардым,
Сендей жерим кыргызыма,
Мурас кылган бабаларым.

Өмүр көчү тынбай келет,
Өрдөк учуп желде желет.
Киндик каным тамган жерим,
Качан болсо кубат берет.

Кайырма:

О, туулган жер, нурланат элесин.
Элге күч бересин – Энесин.

Кен байлыгын ашып-ташкан,
Касиеттүү нурун чачкан.
Бир өзүндүн сулуулугуң
Бүтпөс казал, бүтпөс дастан.

Кайырма:

О, туулган жер нуурданат элесин.
Элге күч бересин – Энесин.

Туулган жер

Обону: А.Бөдөшевдики

Уйкумдан серпилгенде алыс жакта,
Айылдын ак тандары эске келет.
Жолунун боз чандары көздөн учуп,
Көңүлүм өскөн жерге имерилет.

Чыгыш жак ак шоокумдан көйнөк кийип,
Бетинде жылдыз өчөт бийик көктүн.
Апалар таңдан туруп уй сааганда,
Жел бойлоп жыты келет жылуу сүттүн.

Туулган жер кудуретин сагындырып,
Элесин көз алдыма мелт-калт этет.
Айылыма өзүм жетпей, оюм жетип,
Үмүтүм закымдарга сиңип кетет.

Дасторкон

Сөзү: Э.Эрматовдуку
Обону: Кадырбаеваныкы

Элибизге мейман келсе, жайылат ак дасторкон,
Дүйүм тамак: шербет, мейиз, анар, алма жык толгон.
Кыргыз пейли тоодой бийик, көлдөй терең, тушпунук,
Колдо барын төгүп-чачып аябастан достордон.

Кайырма:
Дасторконду кенен жайгын,
Күлкү болсун, ыр болсун.
Бабалардан мурас калып,
Келе жатат бул жосун.
Элге жерге келсин бакыт,
Кут төгүлгөн береке,
Умай эне, Теңир ата
Урпактарын колдосун!

Дасторкондун даамын татып, жарык кылып көңүлдү,
Ынтымактын сөзүн сүйлө, болсун элим өмүрлүү.
Намысыңды дасторкондой кирсиз, таза сактагын,
Арам ойлуу адам келсе тебетепте төрүндү.

Алтын апа

Сөзү, обону И.Жунусовдуку

Атыңдан кагыдайын, алтын апа,
Алыста жүргөнүмө санаа тартпа.
Максаты ар бир жаштын билим алуу,
Азыркы гүлдөп турган ушул чакта.

Кайырма:

Алтын апа, болбочу капа,
Уулун үчүн сана тартпа.
Алтын апа, кат жазам сага,
Сен мен үчүн санаа тартпа.

Күнүгө үйдөн чыгып жолду карап,
Келсе деп жүргөндүрөсүн күндү санап,
Максатым адам болуу талабыңдай,
Элимдин керегине турган жарап.

Бишкегим

Сөзү: М.Осмоновдуку

Обону: С.Жумалиевдики

Ала-Тоого кыргыз конгондо,
Айланып сен жалдыз борборго.
Ак жолтойлуу үйдөй ачылды,
Арга барбы сүйбөй койгонго.

Кайырма:

Бишкегим, Бишкегим борборум сен,
Бүтүндөй жүрөккө орнодун сен.
Бактылуу сеземин түшкө кирсең,
Бар болгун, бар болгун Бишкегим сен!

Көргөндүн көзү күйгөн жер,
Көкөлөтүп көбү сүйгөн жер.
Келип сенден бакыт табышат,
Кең дүйнөгө батпай жүргөндөр.

Баатыр эне окшоп элесин,
Баарыбызга мээрим бересин.
Эң ыйыгын эмне дегенде,
Эң биринчи эске келесин.

Жаңы жыл

Сөзү, обону Б.Борбиевдики

Кубанабыз баарыбыз, жаңы жылда жылына
Көнүлүбүз бөлөнүп, өмүрдүн шаң ырына.
Жараткан чачкан кут болсо, баарыбызга тең жетсин,
Жаңы жылым бакыт берсин, бакыт берсин!

Кайырма:

Келсин, жаңы жылым келсин,
Элге бакыт-таалай берсин!
Аруу сезим, тун сезим,
Ыйман, ырыс ала келсин.
Келсин жаңы жылым келсин.
Тынчтык берсин, бакыт берсин.
Кош айтып өткөн жылыбыз,
Кайгы-мунду ала кетсин!

Жаңы жылды тособуз, жакшы тилек-ой менен,
Шаңдуу көңүл, шапар менен, шарап аткан той менен.
Таарыныч, капалык болсо, досту досу кечирсин,
Жаңы жыл бейкут жыл болсун деп, Аксакалдар бата берсин, бата берсин!

V бөлүк

Сөздүк - vocabulary

Англисче-кыргызча

A

A little (adv.) - кичине, аз-маз, бироз, аз

A longtime (ago) - көпубакытбою, көпкөчөйин; (эбак)

a lot - биртоп

abandon - ташта

abdomen - курсак

ability - шык, жөндөмдүүлүк

Ablative - чыгыш (жөндөмө)

about - жөнүндө, тууралуу

above - (Loc.) үстүндө, (Dat.) үстүнө

abroad - чет жак

absent-minded (adj.) - унутчаак

absolutely - бүт бойдон, таптакыр (neg.)

accident - кокустук, кырсык

accidentally - капысынан, кокусунан

accompany (verb) - узат

accordingto - жараша, боюнча

accordingly - жараша, ылайык

account (noun) - эсеп

accurate - так, тыкан

Accusative - табыш жөндөмө

ache - (noun) оору; (verb) оор(y)

achieve (verb) - жет

acquaintance (noun) - тааныш

action - аракет

active - ишкер, кыймылдуу

add (verb) - кош

address - (verb) кайрыл; (noun) дарек,

adhereto (verb) - карман; (arule) жабыш

admire (verb) - суктан

admit - (entry) киргиз

(a mistake) ката, жанылыш

adroit - шамдагай, элпек

advertisement - жарыя

advice (noun) - кеңеш

after - кийин (used with the Ablative)

afternoon - түштөн кийин

afterwards - анан

again - дагы, кайра, кайта

agile - элпек

agree - (verb) макул бол; (adj.) макул

agreement - келишим, макулдашуу

agriculture - айылчарба(сы)

a head - алдыда, алдыга

aid (noun) - жардам

aid (verb) - жардамбер

aim (purpose) - максат

air - аба

airplane - самолет, учак

airport - аэропорт

alert - сергек

alive - тирүү

all - бүт, баары, бардыгы

all year long - жайы-кышы

allow - жолбер

alright: everything is alright -бары жайында

also - да, дагы

always - ар дайым, дайым(a)

American - америкалык

amiable - жагымдуу

amusement - оюн-зоок

analysis - анализ, талдоо

ancient - байыркы

and - ал эми, да, жана, менен

and (in questions) - а

and (for contrast) - болсо

anew - кайрадан

anger (noun) - ачуу, каар

angle (noun) - бурч

animal - айбан, жаныбар

announcement - жарыя, кулактандыруу

annual - жылдык

another - башка

answer - (noun) жооп; (verb) жоопбер

ant - кумурска

antechamber, anteroom - далис, киребериш

anybody - кимдирбирөө

anyhow - эштеп, кандайболсода

apartment - батир, квартира

appeal to (verb) - кайрыл

appear (verb) - көрүн

appearance - көрүнүш, көрк, турпат

apple - алма

appreciate (verb) - баабер, баала

apprentice - шакирт, үйрөнчүк

approach (verb) - жакында

approve (verb) - жарат, жактыр

apricot - өрүк

April - чынкуран, апрель
area - аянт; аймак
apn - кол
arouse (verb) - тургуз
arrangement - чара
art - көркөмөнөр, өнөр
artist - (painter) сүрөтчү
artistic - көркөм
as - болуп, катары
as compared with - караганда
as I see it - менимче
as much (as well) as one can - алынча
as much as possible - болушунча
as usual - адаттагыдай, кадимкидей
as... as possible - мүмкүнболушунча
ask (verb) - сура
ask advice (verb) - кеңеш
ask for permission to leave (verb) - суран
askforsmth. (urgently) - өтүн
assiduously - ынтакоюп
assist (verb) - жардамбер, жардамдаш,
кемектеш
assistance - жардам
assistant - жардамчы, көмөкчү
associate (verb) - катыш, кошул
atnight - түнчинде, түндө, түнкүсүн
atonce - дароо
at - becaat that time - анда, ошондо, ал
(ошол) убактаat the beginning - башында
at the end - аягында
at the moment - азыр
at this moment - азырынча
at times - кээ бирде, кээде
at which place (location) - каерде, каякта
athlete - спортсмен
attention - назар, көңүл
attentively (listen) - кунт коюп, көңүл
коюп
August - баш оона, август
aunt - жене, эже
autumn - (noun) куз; (adj.) күзгү
avenue - проспект
average - ортончу, орто, орточо
awake - (adj) ойго; (verb) ойгон
awaken - ойгот

B

baby (human) - бобок
baby camel - бото, тайлак
baby donkey - кодик, такай
bachelor - бойдок
back - арка, арт, кайра, кайга

bad - жаман, зыяндуу
badly - жаман
bag - баштык, сумка
ball - топ
ban - (noun) тыюу; (verb) тыюу сал
bang into (verb) - сүз, урун
bank (noun) - банк
bar (noun) - бар
barrel - челек
barter (verb) - айырбашта
basic - негизги
basin - чылапчын
basis - негиз
basket - себет, чабыра
basketball - баскетбол
bathe oneself - жуун, сууга түш
bathroom - ванна; (toilet) ажаткана
bazaar - базар
be (at) the head of - башкар
be (verb) - бол, тур
be afraid (verb) - корк
be amazed (verb) - таң кал
be ashamed of (verb) - уял
be bored - зерик, эрик, тажа
be born (verb) - туул, төрөл
be broadcast (by radio) (verb) - берил,
жайылт
be broken (verb) - сын
be called (verb) - атал
becareful - этият бол, этият бол; кылдат
бол
be enough (verb) - жет
be established (verb) - орно, орнотул
be excited (verb) - толкундан
be exhausted (verb) - шайы кет (3rd person)
be filled (verb) - тол
be fitted (verb) - жара
be free (not busy) (verb) - бошо, бош бол
be full (no longer hungry) - той
be glad (verb) - кубан, сүйүү
be ill (verb) - оору
be in a hurry (verb) - шаш
be in need (of smth.) - муктаж бол (Dative)
be in progress (verb) - улан
be in time (for) (verb) - жетиш, үлгүр,
убагында бол
be installed (verb) - орно
be interested (verb) - кызык
be known (verb) - билин
be late (verb) - кечик
be lazy (verb) - эрин, жалкоо бол,
жалкоолон

be like - (verb) окшо, окшош; (adj.) окшош
be locked (verb) - беки(л)
be made (verb) - жасал
be mistaken (verb) - жаңыл
be of use (verb) - жара
be OK (verb) - жара, болот
be opened (verb) - ачыл
be outside - сыртта бол
be over (verb) - аякта, бут
be pleased (verb) - жак, кубан, сүйүн
be published (verb) - чык
be sad (verb) - кайгыр
be sick (verb) - оору
be sorry (for) (verb) - ая
be sorry (verb) - боор оору, өкүн
be suited (verb) - жара
be surprised (verb) - таң кал
be thirsty (verb) - сууса
be tired (verb) - чарча
be valued (verb) - баалан
be very attentive - көңүл кой
be visible (verb) - билин, көрүн
be warmed up (verb) - жылын
beak - тумшук
bear (verb) - (animals) туу; (people) тере;
(plants) түшүм бер
bear (noun) - аюу
beat (verb) - ур; как; сок
beautiful - көркөм, сулуу, татынакай,
чырайлуу; (re: things) кооз
beauty - кооздук, көрк, сулуулук
because - анткени, себеби
become (verb) - жараш, бол
become known (verb) - билин
become like (verb) - окшо, окшош

become visible (verb) - билин, көрүн
bed - керебет
bedsheet - шейшен
bed-clothes, bedding - жууркан
bedroom - ички үй
beet, beetroot - кызылча
before - алдыда, мурда, мурун, чейин
before last - мурдагы
begin (verb) - башта
beginning - баш, башталыш
behind (3rd pers. form) - артында
belief - ишеним, ишенич
believe (verb) - ишен
bell - конгуроо, жылаажын
belong to - таандык бол
belonging to (adj.) - таандык

belongings - эмерек, мал-мүлк
beloved - сүйүктүү
belt - илгич, кур
bend - (noun) бурулуш; (verb) ийил, бурул
bend down (verb) - энкей
beneficial (adj.) - берекелүү, пайдалуу
benefit (noun) - пайда
berry - мөмө
beseech (verb) - жалын
beshbarmak (Kyrgyz national dish) -
бешбармак
beside - жанында
besides (in addition to) - тышкары
beyond - тышкары
bicycle - велосипед
big - чоң, ири
bike (noun) - велосипед
bill (noun) - (bird) тумшук;
(money) эсеп
billion - миллиард
bind (verb) - байла
biography - өмүр баян
bird - куш, канаттуу
birthday - туулган күн
bite (verb) - тиштөө
bitter (adj.) - ачуу
black - кара
blackberry - бүлдүркөн
blacksmith - темир уста
blanket - жууркан
blaze (noun) - жалын, от
bleed - кан агуу, кан төгүү
blend (verb) - аралаштыруу
blessing - береке, ырыс
bliss - рахат, ыракат, ырахат
blood - кан
bloom (verb) - гүлдөө
blossom - (noun) гүлдөө, түлдөө; (verb)
гүлдө
blue - көгүлтүр, көк
board (noun) - такта
boil (to be boiling) (verb) - кайноо
book - китеп
booking-office - касса
boot - өтүк, батинке, ботинка
boots & shoes - бут кийим
border - чет
boss - башчы, чоң
bottle - бутылка, бөтөлкө, шише
bottom - түп
bouillon - сорпо
boulevard - саябак, бульвар

bowl - табак
box office - касса
boy - эркек бала, улан
bracket - кашаа
branch - (tree, vine) бутак
brave man - эр
bread - нан, токоч
break (pause) (noun) - танапис, тыныгуу
break (verb) - сындыруу
breakfast - эртең мененки тамак
breath (noun) - дем
breathe (verb) - дем алуу
breeze - жел, шамал
brew (verb) - демдөө
briefcase - дипломат
bring back (verb) - кайтаруу
bring to a halt (verb) - токтотуу
bring up (s.o.) (verb) - тарбиялоо
bring up (verb) - чонойтуу
broad - кенен
broadcast (verb) - берүү
broken (adj.) - сынык
broom - шыпыргы
brother or sister - бир тууган
brother-in-law (elder) - жезде
brother-in-law (younger) - күйөө бала
brother - (older) ага; (younger) ини
brown - күрөң
brush (verb) - (teeth) тиш жуу; (hair) тара
buck (small deer) - элик
bucket - чака
build (verb) - куруу, салуу, тургузуу
builder - куруучу
building - имарат
building site - курулуш
bundle - түйүн
burden (noun) - жүк
burn (verb) - күйүү
burning (adj.) - ачуу
bus - автобус
bus station - автобекет
bus stop - аял дама
business - бизнес, иш
business trip - командировка
business(w)man - бизнесмен
but - ал эми, бирок
butter - май
button (noun) - топчу
button up (verb) - топчула
buy (verb) - сатып ал, ал
buyer - сатып алуучу
by - аркылуу, боюнча, менен

by the way - баса

C.

cabinet (political) - кабинет
cabinet (storage) - шкаф
cafeteria - ашкана
calamity - табигый кырсык
calculate (verb) - эсепте
calculation - эсеп
calendar - жылнаама, календарь
calf (animal) - торпок, музоо
calico - чыт
call (verb) - ат кой, ата; чал; чакыр
calm (adj.) - токтоо, тынч
camel - төө
can (verb) - жасай алуу, колдон келүү
Canadian - канадалык
candle - шам
candy - момпосуй, конфет
cane - таяк
canyon - капчыгай
capital - борбор
car - машина, машине
card - белет, карта
cardinal number - эсептик сан
caress (verb) - эркелетүү
cargo - кеме жүгү
carpenter - жыгач уста
carpet - килем
carpet-maker - килемчи
cartot - сабиз
carry out (verb) - алып чыгуу;
cash desk - касса
cat - мышык catch (verb) - карма
catch fire (verb) - жандыруу
cattle - мал
cause (noun) - себеп cause to be late (verb) - кечигүү себеби
cause to stop (verb) - токтот
cease (verb) - басылуу
ceiling - шып
celebrate (verb) - белгиле, майрамда, тойло
celebration - салтанат, той
center, centre - борбор, орто
central - борбордук, орто
Central Asia - Орто Азия
cereal(s) - дан
cereals - акшак
ceremonial - салтанаттуу
certain - белгилүү, шексиз, ишенимдүү
certainly - арийне, албетте
certificate - күбөлүк

chalk - бор
change (verb) - алмаш, өзгөр;
алмаштыр, өзгөрт
change one's mind (verb) айны
channel - арык; кысык
charity - кайрымдуулук shear - арзан
check (verb) - текшер cheek - жаак
cheerful - кубанычтуу, шайыр
chemist - дарыканачы; химик
chemist's shop - дарыкана
cherry - (sour) алча, чие; (sweet) гилаз
cherry tree - алча, чие; гилаз
chess - шахмат
chest (box) - сандык
chew - чайна
chewing gum - сагыз
chick - жөжө
chicken - тоок
chief (boss) - жетекчи, башкаруучу
child - бала (plural = балдар)
childhood - бала кез, бала чак, балалык
children (collective) - бала-бакыра, бала-чака
choose (verb) - танда, шайла
chop up (verb) - туура
chronicle - жылнаама
cigarette - тамеки, сигарет
cinema - кино(театр)
circle - айлана, тегерек, чөйрө
circumference - айлана
circus - цирк
citizen - тургун
citizen of Kyrgyzstan - кыргызстандык
citizenship - туулган жери
city - шаар
classroom - класс
claw (noun) - тырмак
clean (adj) - таза, тунук
clean (verb) - тазала
clean up (verb) - жыйна
clear (adj.) - айкын, анык, ачык,
түшүнүктүү
clear soup - сорпо
clearly - айкын
clever - акылдуу
click (verb) - чертүү
client - кардар, клиент
clock - саат
close (verb) - жап
close (adj.) - жакын, жанында, тыгыз
closed (adj.) - жабык
closely - тыгыз

cloth - кездеме
clothes - кийим
coat-hook, coat-rack - илгич
coffee - кофе
cold - (drink) муздак; (weather) суук
collar (noun) - жака
colleague - кесиптеш
collect (verb) - жыйноо, коллекциялоо
collection - жыйнак, коллекция
college - коллеж
colored - түстүү, боелгон
colorful - түрдүү түс
comb - (noun) тарак; (verb) тара
come (verb) - кел
come down (verb) - түш
come here - бери кел
come on (verb) - жүр
come out (verb) - чык
come to an end (verb) - түгөнүү, аяктоо
comfortable - ыңгайлуу
comical - күлкүлүү
coming - келерки, эмдиги
comma - үтүр
command - (verb) буюр; (noun) буйрук
commission - тапшырма; комиссия
common - жалпы, жупуну
compact (adj.) - тыгыз
companion - шериктеш
comparative - салыштырма
compare (with) (verb) - салыштыруу
compared to - караганда (Dative)
comparison - салыштыруу
compile (verb) - түзүү
complete (verb) - аякта, бүтүр
complicated - татаал, чаташкан
compose (verb) - түзүү
composition (art) - чыгарма
compound (adj.) - татаал сөз
comprehend (verb) - түшүнүү
computer - компьютер
conclusion - тыянак
concrete, concretely - айкын
condition - жагдай, шарт
conditional - шарттуу
confectioner's (adj.) - кондитердик
confide (verb) - бөлүштүрүү, тишыруу
confirm (verb) - ыраста
congratulate (verb) - куттукта
connoisseur - билгич, билик
consent (verb) - макул бол
consider (verb) - де, эсепте
consider as fit (verb) - жарат

constantly – тынбай, дайыма
construct (verb) - тургузуу
consult (verb) - кеңеш
contented - ыраазы
continue (verb) - улан, улант
convenient - ыңгайлуу
cook (boil) (verb) - бышыр
cool (adj.) - салкын
coolness - салкын(дык)
copper - жез
cordial(ly) – жылуу кабыл алуу
corn – жүгөрү
corner - бурч
correct - (adj.) туура; (verb) ондо
correspondent - кабарчы
corresponding – ылайык, окшош
cost (verb) – туруу, наркы, баасы
costly - кымбат
cottage cheese – айылдын быштагы
cotton - пахта
cotton print - чыт
cough (noun + verb) - жөтөл
counsel (noun) - кеңеш
count (verb) - сана, эсепте
counting (noun) - санак
country - мамлекет, өлкө
courage - эрдик
course - курс
court(yard) - короо
courteous (adj.) - кичи пейил, сыйкор
courtesy - кичи пейилдик
cousin - бөлө
covenant - келишим
cover (verb) - жабуу
cow – 1.уй, 2. коркутуу
coward, cowardly - коркок
crack, cracked - (noun) жарык, жарака;
(adj.) жарык craftsmanship - чеберчилик
crawl (verb) - жөргөлө; сойло (used for
snakes)
cream (noun) – каймак
create (verb) – жаратуу
creator (also God) - Жараткан
criticism – сын, критика
criticize (verb) - сындоо
crook - (stick) таяк; (thief) ууру
crop – түшүм
cross (over) (verb) – өтүү
crossing – өткөөл
crossroads – кесилиш
crown - таажы
cry (verb) - кыйкыр, ыйла

cry-baby – ыйлаак бала
cup - аяк, чара, чейчек с
cupboard - буфет, шкаф
curd - быштак
cure (verb) – айыктыр
curtains(s) – карагат
currency exchange office - алмаштыруу
жайы
current - (electric) электр ток;
curtain - парда
curve - ийри
custom - адат, урп-адат, салт
customer - аларман, кардар
cut (verb) - кес, туура

D •

dacha - дача
daily (adj.) – күндүзгү
daily (adv.) – күн сайын, күндө
damage (noun) - зыян
damp - ным
dance - (noun) бий; (verb) бийле
dancer - бийчи
danger - коркунуч
dangerous - коркунучтуу
Dative case - барыш жөндөмө
daughter - кыз
daughter-in-law - келин
dawn - (noun) так; it dawns - так атат
day - (noun) күн; (adj.) күндөгү
day after tomorrow (the) – бүрсүгүнү
day before yesterday (the) – мурдагы күнү
daybreak - (noun) таң
day(s) of rest, day(s)
off - дем алыш күн(дөр)ү
dean - декан
dear (in a greeting) – кымбаттуу
dear (expensive) – кымбат
decay (verb) – чирч
decayed - чирчик
December - декабрь, бештин айы
decent - түзүк; сыпаа, сыпайы
decide (verb) – чечүү
deep – терең
deer - буру
define (verb) – аныкта
delay (verb) - кечиктир; кечиктирил
delicacy – сылыктык
delicate - сылык
delicious - даамдуу
delight - рахат, ыракат, ырахат
deliver (verb) – тапшыруу, ыйгаруу

department - бөлүм; (school) факультет
department store - дүрдүкөн (дүр-дүнүйө
дүкөнү), универмаг
descend (verb) - түш, ылдыйла
desert - (noun) чөл; (adj.) ээн;
(verb) ташта
desire (verb) - каала, талап кылуу
desire (noun) - каалоо, тилек
desk - үстөл, парта, стол, стөл
determine (verb) - аныкта
dexterous - эңчил, ыкчам
dialogue - диалог, алым-сабак
dictionary - сөздүк
die (verb) - өл; (people) каза бол
different (not the same) - ар башка
different - ар кандай
different from - өзгө, башка(ча)
difficult - кыйын, оор, татаал
difficulty - убара
diligently - ынтаа коюп
dining-room - ашкана
dinner - түшкү тамак
dinner hour - тыныгуу
diploma - диплом
diplomat - дипломат
direct - (adj.) туура; (verb) жетекте
dirty (adj.) - кир, ыплас
disaster - кырсык
disciple (noun) - окуучу, шакирт
discipline (verb) - тарбияла
discipline (noun) - тартип
disciplined - тартиптүү
discover (verb) - табуу, ачылыш
disease - оору
dish - табак
dislike (verb) - жаман көр
disobedient - ээнбаш, баш ийбеген
disorderly - тартипсиз
dispatch (verb) - жибер, жөнот
disperse (verb) - таратуу, чачуу
dissolve (verb) - эри
distant - (adj.) ыраакы; (adv.) ыраак
distribute (verb) - бөлүштүр
district - район, областтарга бөлүү
diverse - ар кандай, ар түрдүү
divide (verb) - бөл, бөлүштүр
dizziness - баш айлануу
do (verb) - кыл
do laundry - кир жуу
Do not worry - Кабатыр болбо
do one's best (verb) - аракет кыл,
аракеттен

doctor - дарыгер, врач
doctrine - окуу
dog - ит
dollar - доллар
donkey - эшек
door - эшик
dose - өлчөм
dot (noun) - чекит
doubt - шек саноо
dough - камыр
down, downwards - төмөн, ылдый
doze - өлчөм
draw (verb) - тарт, чий draw near (verb) -
жакында
draw up (verb) - түз
drawing-room - төркү үй
dream - (noun) кыял, түш; (verb) кыялдан
dress (oneself) (verb) - кийин
dress - көйнок
dress-hanger - илгич
dressing (noun) - чык
drink (noun) - суу, суусундук
drink (verb) - ич
drive (verb) - айда
driver - айдоочу
drop (verb) - түш, түшүр, ылдыйла
drop in (verb) - кайрыл
druggist - дарыканачы
drugstore - дарыкана
dry (adj.) - кургак
dry up (verb) - түгөн; (plant) солу
duck - өрдөк
duckling - жөжө
dust cloth - чүпүрөк
duster - чаң аарчу чүпүрөк
dwelling (house) - турак жай
dye (noun) - даана, так, түз

E

eagerness - даярдык
eagle-owl - үкү
ear - кулак
earlier - мурда, мурун
early - эрте
earnings - сөйкө
earth - жер
easily - оңой
East - (кн) чыгыш
easy - жеңил, оңой
eat (verb) - же, тамактан;
(eat + drink) тамак ич
eau-de-Cologne - атыр

eavesdrop (verb) - тынша
economy - экономика, чарба
economist - экономист
edge - чет, кыр
educate (verb) - тарбияла
educated - билимдүү
educational institution - окуу жайы
education - тарбия
educator (trainer) - тарбиячы
efficient - тын
effort - аракет, эффектидүү
egg - жумуртка
eight - сегиз
eighth - сегизинчи
eighty - сексен
elbow - чыканак
elder - улуу, чоң
elect (verb) - шайлоо
election - шайлоо
electric - электр
electricity - электр ток, электр electric
elevator - лифт
emergency (adj.) - чукул, капыскы
emigrate - көчүп кет
eminent - көрүнүктүү
employee - кызматкер
empty - (adj) бош; (verb) бошотуу
end - аягы
endeavor (noun) - аракет
ending - мүчө
endless - бүтпөгөн, чексиз
engine - машина, кыймылдаткыч
engineer - инженер
English - англис; (in English) англисче
enlarge (verb) - чоңойтуу
enough - жетиштүү
enterprise - ишкана; ишкердүүлүк
entertain (verb) - конок тосуу
entertainment - конок тосуу, кабыл алуу, сыйлоо
entrance - 1. кире бериш, кирүү, 2. кызматка киришүү
entrance hall - далис, кире бериш
entreat (verb) - жалынуу
entrust to (verb) - табышта, тапшыруу
entry - кире бериш
envelope - конверт
environment - айлана-чөйрө, айлана
epoch - заман, доор
equal - тең
equally - барабар
era - эпоха, доор

erase (verb) - өчүр
eraser - өчүргүч
err (verb) - жаңылуу
error - жаңылыштык
especially - өзгөчө, атайын
essential - маңызы, негизи
establish (verb) - орнотуу
estimate (verb) - баала
eternal - түбөлүк, туруктуу
eternally - түбөлүк
evaluate (verb) - баа бер
evening - кеч, кече; (adj.) кечки
event - окуя
every - ар бир, ар, сайын
every day - күн сайын, күндө
every month - ай сайын
every week - жума сайын
every year - жыл сайын, жылда
everybody - баары, бардыгы, ар бир
everything - баары, бардыгы
exact (adj.) - так
exactly - дал, нак, куду
exactly right - туптуура
examination - сыноо, экзамен
examine - экзамен ал
example - мисал
excellent - мыкты, сонун
exchange (verb) - алмаштыр, айырбашта
exchange (with each other) (verb) - алмаш
exchange (noun) - алмаштыруу
excuse (noun) - кечиримдүү себеп, шылтоо
excuse (verb) - бошот, (forgive) кечир
Excuse me - Кечиресиз
exemplary - үлгүлүү, өрнөктүү
exercise (in a book) - көнүгүү
exit - (verb) чык; (noun) чыгыш, чыгуу
expensive - баалуу, кымбат
expert - билгич; билерман
explain - айтып бер, түшүндүр
extend (verb) - узарт
exterior - тышкы
external - сырткы, тышкы extinguish (verb) - өчүр
extra - ашык extraordinary (adj.) - чукул
extremely - өтө, абдан
eye - көз
eyebrow - каш
eyelash - кирпик
F
fabric - кездеме
face (noun) - жүз, бет

face and hands - бети-колу
factory - завод
faculty - факультет
fade (color) (verb) - соолуу
fairy-tale - жомок
faith - ишеним
fall (verb) - түшүү
fall (autumn) - күз
familiar (adj.) - жакын тааныш
family - үй-бүлө
famous - белгилүү
fancy (noun) - кыял, элес
fantasy - кыял
far - алыс, ыраак
fare - жол кире
farm (noun) - ферма, чарба
farmer - дыйкан
farming - айыл чарба
fasten (verb) - тирке
fat (adj.) - семиз, ток
fat (noun) - май
fatty - майлуу
father - ата
fault - жанылыштык, айып, күнөө
favorite - сүйүктүү
fear - (verb) корк; (noun) коркунуч
feast - (verb) тойло; (noun) майрам, той
feat - эрдик
February - февраль
feed (on) (verb) - тамактандыруу
feel (verb) - сезүү
feel cold (verb) - үшүү
feel sick - көңүл айны
feeling (noun) - сезим
fellow (guy) - киши
felt (noun) - кийиз
fence - кашаа
festival - салтана
festive - салтанаттуу
fifth - бешинчи
fifty - элүү
figure (noun) - келбет, турпат
fill (verb) - толтуруу
final - акыркы, аяк
finally - акыры, аягында
find (verb) - тап
find out (verb) - тактоо, билүү
fine fellow - азамат, жигит
finger - бармак, манжа
finish (verb) - түгөт, бүт, бүтүр
fire - от
firm (adj.) - туруктуу, бек

firm (noun) - фирма
first - алгачкы; биринчи
first of all - баарынан мурда, эң алды
first-born - туң
firstly - биринчиден
fish - (verb) балык уулоо; (noun) - балык
fisherman - балыкчы
fit (verb) - чак бол, туура келүү
fitter - темир уста
five - беш
fix (verb) - оңдоо
flame - (noun) жалын; (verb) жалында
flat (adj.) - тегиз, жалпак
flat (apartment) - батир, квартира
flight - каттам, рейс
fling (verb) - ыргыт
float (verb) - сүзүү
floor - кабат
flour - ун
flourish (verb) - гүлдөө
flower - (noun) гүл
fly - (verb) уч; (noun) чымын
foal - кулуу
fog - туман
folk (adj.) - элдик
follow - ээрчи
following (adj) - төмөнкү, кийинки
fondle (verb) - эркеле(т)
food - тамак-аш, аш, тамак
food store - азык-түлүк (дүкөнү)
food-stuffs - азык-түлүк
foot (of mountain) - этек, аягы, түбү
foot - бут, аяк
footwear - бут кийим
footprint - буттун изи
for - үчүн, карата
for a long time - көптөн бери, илгери, узак
forever - түбөлүк
for example, for instance - маселен, мисалы
for nothing - бекер
for now - азырынча
for some reason - эмнегедир
force (noun) - куч
forefinger - сөөмөй
forehead - чеке
foreign - чет
foreign language - чет тил
foreign affairs - тышкы иштер
foreman - жектеөөчү жумушчу
forest - токой
forget (verb) - унут
forgetful (adj.) - унутчаак

forgive (verb) - кечир
 Forgive me - Кечирип коюңуз
 forgiveness - кечирим
 fork (in a road) - жол айрылыш
 fork - вилка, айры, аш айры
 form (verb) - түз
 form - бланк; класс; түр, турпат
 former - мурдагы, мурунку
 formerly - мурда, мурун
 forty - кырк
 forward (verb) - жибер, жөнөт
 foundation - негиз, пайдубал
 fountain - фонтан
 four - төрт
 fourth - төртүнчү
 fox - түлкү
 fragment (noun) - сынык, бөлүк
 fragrance - жыпар жыт
 free - бекер; бош; эркин
 free time - бош убакыт
 freedom - эрк, эркиндик
 freely - эркин
 freeze (verb) - тондуруу
 freight - жүк ташуу
 Friday - жума (кун), бешинчи күн
 fridge - муздаткыч
 friend - жолдош, дос
 friendly - ынтымактуу
 friendship - достук
 from morning until evening - эртеден кечке чейин
 from time to time - анда-санда, мезгил мезгили менен
 from where, from whence - каерден, каяктан
 frost - аяз; бубак, кыроо
 frown (verb) - бүркөл, кабак бүркө
 fruit - жемиш, мөмө
 fry (verb) - кууру
 fulfil(l) (verb) - орундат, аткар
 full - ток
 fun - оюн-зоок, көңүл ачуу, тамаша
 funny - күлкүлүү
 fur - тери
 fur coat - тон
 fur hat with ear-flaps - тумак
 furniture - эмерек
 further - андан ары
 future (adj.) - болочок, эмдиги
 Future Tense - келер чак

G

gaiety (noun) - шаттуулук
 gain (verb) - утуу, табуу, ээ болуу
 game - оюн
 garden - бак, бакча
 garlic - сарымсак
 gas - газ
 gas(oline) - май
 gather (verb) - жыйна, тер
 gather together (verb) - чогулуу, биригүү
 gathering (noun) - чогулуш
 general (adj) - жалпы
 genial - кичипейил, ак көңүл
 German - германиялык
 get a job - жайгаш, орнош
 get accustomed (to) - кен
 get acquainted with - тааныш
 get back - кайтарып ал; кайра кел
 get better (health) - айык
 get clear (weather) - ачыл
 get (feel) cold - ушу
 get cold(er) - музда
 get cured - айык
 get fixed - орнош
 get hot - ысы
 get in/on (a car, etc.) - мин, түш, отур
 get longer - узар
 get married - (re: a man Y man + woman) үйлөн, (re: a woman) турмушка чык
 get off Y on (transport) - туш
 get out - чык
 get ready - даярдык көр, даярдан
 get rich - байы
 get settled - орнош
 get shorter - кыскара
 get sunburned - күнгө күй
 get to know - тааныш
 get up - тур
 get used (to) - кен
 get warm - жылы, ысы
 get warm(er) - жылы
 giddiness - баш айлануу
 gift - белек
 girl - кыз
 give (verb) - бер
 give a grade (mark) - баа кой
 give advice - кеңеш бер
 give an exam - экзамен ал
 give back (verb) - кайтар
 give birth (verb) - туу, төрө
 give s.o. a task to do - тапшыр
 glad (adj.) - кубанычтуу

gladden (verb) - кубандыр, сүйүнт
gladness - кубаныч, сүйүнүч
glass - айнек; (drinking) стакан
glorious - шандуу, данктуу, салтанаттуу
glory - данк, салтанат
gnat - чиркейг
go - бар, жур
go away - кет
go down - ылдыйла, төмөндө
go for a walk - сейилде
go on (with) - улант
go out - чык (соус)
go to bed - жат
goat - эчки
God - Кудай
gold - алтын
good - жакшы
good example - өрнөк
Good-bye - Саламатта бол, Жакшы бар,
Саламатта кал, Кош, Көрүшкөнчө,
Жакшы кал
good-looking - сулуу
goodness - жакшылык
gorge - капчыгай
government - өкмөт
governmental - өкмөттүк
grace - ырайым
graceful - көрктүү, келбети келишкен
gracious - ырайымдуу
grade - (form) класс; (evaluation, mark) баа
gradually - бара-бара
grain - дан
grandchild - небере
grandeur - шан
grandfather (father's father) - чон ата;
(mother's father) - таята grandmother
(father's mother) - чоң эне;
(mother's mother) - таена
grape(s) - жүзүм
grass - чөп
grateful - ыраазы
gratification - ыраазычылык
gratitude - рахмат, ыраазычылык, ыракат
gravy - чык
grease - (noun) май; (verb) майла
greasy - майлуу
great - улуу, чоң
great-grandchild - чебере
green - жашыл, көк
greet - салам айт
greeting - салам
grief - кайгы

grieve (verb) - кайгыр
grocery store - азык-түлүк (дүкөнү)
ground - жер
group - группа, топ
group (grade at school) - класс
grow - өс, чоной
grow rich - байы
grow up (verb) - чоной, бой жет
grown up - эр
growth (noun) - өсүү
grudge (verb) - кек, нааразычылык
guard (verb) - кайтар
guess smth. (verb) - тап
guest - конок, мейман
guilt - айып, күнөө
guilty - айыптуу, күнөөлүү
gulchetai (Kyrgyz national dish) - гүлчөтөй
guy (fellow, young man) - жигит
H
habit - адат, салт
habitually - адатта
hair - (human) чач; (animal) жүн
half - жарым
half...half... - бирде... бирде...
hall - далис, киребериш, зал
hammer - балка
hand - кол, манжа
hand in (verb) - тапшыр, бер
handicraft - кол өнөрчүлүк
handle (noun) - сап, тутка
handle (verb) - карма, тут
handsome - сулуу, чырайлуу
hang (up) (verb) - ас, ил
happen: it happens - боло берет
happening - окуя
happiness - таалай, ырыс
happy - бактылуу, таалайлуу
Happy Journey! - Жолуңуз шыдыр болсун!
hard - (difficult) кыйын; (wood, etc.) катуу
hardly - араң
harm - (verb) зыян келтир; (noun) зыян
harmful - зыяндуу
harmony - ынтымак
harmonious - ынтымактуу
harvest (noun) - түшүм
hasty (adj.) - шашма
hat - баш кийим; калпак
have (verb) - ээ бол
Have a pleasant trip! - Жолуңуз шыдыр болсун!
have a rest - дем алуу

have contact with - катышта, байланышта болуу
have dinner (lunch) - түштөн
have enough time - жетиш
have patience - чыдоо
have time (for) - үлгүрүү
hay - чөп
he - ал
head - баш, башкаруучу, башчы, чон
head for (verb) - бет алуу
head scarf - жоолук
headgear - баш кийим
health - ден-соолук, саламат, саламаттык, саламатчылык
healthy - алдуу, соо, сак-саламат
hear (verb) - угуу; hearer - угуучу heart - жүрөк
heat - (verb) жылытуу, ысытуу; (noun) ысык
heating (heat) - от
heavy - оор
height - бийиктик; (re: person) бой
Hello (when talking on the phone) - алло
Hello - Саламатсызбы? Саламатчылык
help (noun) - жардам, көмөк
help (verb) - жардамдаш, көмөктөш
help s.o. across (street, etc.) (verb) - өткөр
helper - жардамчы, көмөкчү
hem (of garment) - этек
hen - тоок
her - анын
herald - кабарчы
herb - чөп
here (e.g., Look) - мына
here - бери, биер (бул жер), мында
here and there - анда-санда, ар кайсы жерде
herself - өзү
hide (verb) - жашынуу, катуу
hide and seek - жашымак
high - бийик, жогорку
high shoe - батинке, ботинка
high spirits (to be in) - көңүлдүү бол
high(er) education - жогорку билим
highly-educated - жогорку билимдүү
higher educational institution - жогорку окуу жайы
higher - жогорку, жогорураак
highly - абдан, жогору
hill - дөң
himself - өзү
his - анын
historian - тарыхчы

historical - тарыхый
history - тарых
hit (verb) - сок, ур
hog - чочко
hold (verb) - карма
hold on (verb) - кармануу
hole - тешик
holiday - майрам, отпускаи
holidays - каникул
holy - ыйык
home - үй
homework - үй тапшырма
honest - ак ниет, ак, туура
honey - бал
honor (verb) - урматта
honored (adj.) - урматтуу
honor (noun) - салтанат, сый, урмат
hope - (noun) умут; (verb) үмүттөн
horse - ат, жылкы
horse sausage - чучук
hospitable - меймандос
hospital - оорукана
hospitality - меймандостук
hot - ысык; (spicy) ачуу
hotel - мейманкана
hour - саат
house - үй, там
how - кандай, кандайча, кантип
How do you do? - Саламатсызбы?
how many, how much - канча
human - адам, киши
humid - ным
hundred - жүз
hungry - ач, ачка
hunt - (verb) уула; (noun) мерген
hunter - анчы, мерген, мергенчи
hunting (as a job or skill) - мергенчилик
hunting - анчылык, мерген, уу, уучулук
hurry (verb) - шашуу, иштешүү
hurt (verb) - ооруу
husband - күйөө, эр
J
j - мен
I am sorry - Кечирип коюнуз
ice - муз
ice cream - бал муздак
idea - ой, түшүнүк
identical - бирдей
if - эгер(де)
if God wills - Кудай буюрса
ill - ооруу
illness - оорулуу

- imitate (verb) - туура
 immigrate - көчүп кел
 impending - келерки
 important - зарыл, маанилүү
 impression - таасир
 improve (verb) - оңолуу
 in a bad mood - көңүлсүз
 in accordance with - карата
 in addition to - тышкары
 in an orderly way - ырааттуу
 in any case - баары бир, кандай болсо да
 in autumn - күзүндө
 in connection with - карата
 in front (of) - алдында
 in general - жалпы жонунан, жалпы
 in good condition - жакшы абалда
 in good humour, in high spirits (adj.) -
 көңүлдүү
 in low spirits - көңүлсүз
 in my opinion - менимче
 in order - катар
 in peace and harmony - ынтымактуу
 in short - кыскасы
 in (the) spring - жазында
 in (the) summer - жайында
 in the capacity of - болуп, катары
 in the daytime - күндүз
 in the evening - кечинде
 in the fall - күзүндө
 in the first place - биринчиден
 in the morning - эрте менен
 in the morning and in the evening - эртели-
 кеч
 in the second place - экинчиден
 in time - убагында
 in vain - бекер
 in (the) winter - кышында
 incident - окуя
 incomprehensible - түшүнүксүз
 inconvenient - ыңгайсыз
 increase (verb) - чоңоюу, чоңойтуу
 increase (noun) - өсүү
 index finger - сөөмө?
 indispensable - зарыл
 industry - өнөр-жай
 inference - тыянак
 influence - таасир
 information - кабар, маалымат
 injection - укол
 injury (noun) - жарат, зыян
 inner - ички
 innocent - айыпсыз, ак, күнөөсүз
 inside - ич, ички
 inside out - тетири
 install (verb) - орнотуу
 instead of (doing something) - кепе
 institute - институт
 intact - бутун, ошо бойдон
 intellect - акыл, эс
 intelligent - акылдуу
 intelligible - түшүнүктүү
 intend (verb) - де, атоо
 intense - күчтүү
 intention - ниет, санаа, тилек
 intentionally - атайы(н)
 interesting (adj.) - кызык, кызыктуу
 interfere (verb) - аралашуу
 intermission - тыныгуу
 internal - ички
 interpret (verb) - которуу
 interpreter - котормочу, тилмеч
 interrogative (adj) - сурама
 introduce (verb) - тааныштыруу
 inverted commas - тырмакча
 investigate (verb) - текшерүү
 invitation - чакыруу кат
 invite (verb) - чакыруу
 iron - темир
 it - ал
 it's all the same - баары бир
 its - анын
 itself - өзү
 J
 jacket - күрмө
 January - үчтүн айы, январь
 Japanese - жапон, япон
 job - кесип, иш, кызмат, орун
 joiner - жыгач уста
 journal - журнал
 journey - сапар, саякат
 joy - кубаныч, суйунуч, шат, шаттык
 joyful (adj.) - кубанычтуу, шандуу
 juice - шире
 juicy - ширелүү
 July - июль
 jump (verb) - секир
 June - кулжа, июн
 just - (adj.) адил; (adv.) дал, эле, так, туура
 juvenile - тестиер, өспүрүм
 K
 kalpak (Kyrgyz national hat) - калпак
 Kazak - казак
 keep (verb) - карма, сакта
 keep in mind - эске түй

kettle - чайнек
key - ачкыч
kick (verb) - теп
kid (baby goat) - улак
kidney - 1. бөйрөк. 2. мүнөз
kilogram(me) - килограмм
kind (adj.) - кичи пейил, боорукер,
ырайымдуу
kindergarten - бала бакча
kindness - кичи пейилдик, боорукерлик
kitchen - ашкана
kitchen-garden - огород
knee - тизе
knife - бычак
knit (verb) - түй
knit one's brows - кабак бүркө
knot - түйүн
know (be acquainted with) (verb) - тааны
know (verb) - бил
knowledge - билим
knowledgeable - билимдүү
known - белгилүү
komuz (national music instrument) - комуз
koumiss-skin (leather bag for koumiss) -
чанач
Kyrgyz - кыргыз (citizenship)
кыргызстандык (in Kyrgyz) кыргызча
Kyrgyz national carpet - шырдак
Kyrgyz national cup - чыны
Kyrgyz national pipe - чоор
Kyrgyzstan - Кыргызстан
L
labor (noun) - эмгек;
(verb) - эмгектен
lad - жигит
ladder - тепкич, шаты
lagman (Kyrgyz national dish) - лагман
lake - көл
lamp - шам, чырак
land (verb) - кон
land (noun) - жер, өлкө
language - тил
large - чоң
large box - сандык
last (verb) - жет; созул
last (adj) - акыркы, соңку, өткөн
last name - фамилия
last year - былтыр
late - кеч
later (in a short time) - кийинчерээк
later - кийин
laugh (verb) - күл

laughter - күлкү
laundry soap - кир самын
law - мыйзам
lay (verb) - жаюу
layer - кабат
lazy - жалкоо
lazy-bones - эринчээк
lead (verb) - жетекте, башкар
leader - жетекчи, башкаруучу, башчы
leaf - жалбырак
learn (verb) - үйрөн
learn by heart (verb) - жатта
learned (educated) - билимдүү
leather - булгаары
leave (verb) - калтыр, кет
leave (noun) - отпуска
lecture - лекция
left - сол
leg - бут, аяк
legend - уламыш
lemon - лимон
length - узундук
lesson - сабак
let down (verb) - түшүр
letter - кат
liberate (verb) - бошот
liberty - эркиндик
librarian - китепканачы
library - китепкана
life - жашоо, турмуш, өмүр
lift (verb) - көтөрүү, тургуз
lift (noun) - лифт
light (adj. & noun) - жарык
light (color) - ачык
light (weight) - жеңил
light a fire - от жак
likable - жакшынакай, жылдыздуу,
сүйкүмдүү
like (adj.) - окшош, сыяктуу
like (verb) - жактыр, жакшы кер
like that - андай
line (noun) - кезек, тизмек, сап
linguist - тилчи
lip - эрин
list (noun) - тизме, тизмек
listen (verb) - кулак сал, ук
listen attentively (verb) - тынша
listener - угуучу
literary - адабий
literature - адабият
little (adj.) - кичине, кичинескей
little by little - бара-бара, акырындан

little child - наристе
little finger - чыпалак
little Oust a little) - анча-мынча
live (verb) - жат, жаша, тур
live (on) (verb) - тамактан; жан сакта
liver - боор
living - тирүү, турмуш
living-room - төркү үй, зал
load (noun) - жүк
local - жергиликтүү
local (person) - биедик
lock (up) (verb) - бекит
locked - бек, кулпулоо
locksmith - темир уста
lonely - жалгыз
long (length) - узун
long (time) - узак
long ago - эбак
long for (verb) - сагын
long since - көптөн бери
look (noun) - көз караш, тур
look (verb) - көрүү
look after - бак, көз сал
look at - кара
look for - изде
look like - окшо, окшош
lose (verb) - жогот, утул; (competition)
жеңил
loud(ly) - катуу
love - (noun) сүйүү! (verb) сүй
lovely - сулуу, чырайлуу
low - жапыз
lower (verb) - түшүр
lower (adj.) - ылдыйкы
lower part Y side (of smth.) - асты
lubricant - май
lubricate (verb) - майла
lunch - түшкү тамак
lung(s) - өпкө
М
machine - машина
magazine - журнал
magnificent - шандуу, укмуштуу
majestic - шандуу
make (verb) - жаса
make (be) late - кечиктир
make (s.o.) see (smth.) - керсет
make (smth. or s.o.) fly - учур
make (tea, coffee) - демде
make a mistake - жаныл, ката кетир
make cold(er) - муздат
make fun (of) - шылдында

make glad - кубандыр, сүйүнт
make haste - шаш, шашыл
make mention (of) - эскер
make more exact - такта
make the acquaintance of - тааныш
make up (verb) - түз
make way - жол бер
male - эркек
man - адам, киши, эр, эркек mandarin -
мандалин
mankind - адамзат
manner - ыкма, манера
manty (Kyrgyz national dish) - манты
many - бир топ, көп
multi-storeyed - көп кабаттуу
map - карта
March - март
mark (verb) - белгиле
mark (noun) - баа, белги, марка
market - базар
marry (re: women) (verb) - тий, турмушка
(күйөөгө) чык
master - (owner) ээ; (skilled worker) чебер
mastery - чеберчилик
match (used to light a fire) - ширенке
material - материал
mathematics - математика
matter - иш
may - май (айы)
maybe - балким, мүмкүн
meadow - шалба
meal - тамак; (flour) ун
mean (numerical) - орточо
means (to do Y of doing something) -
каражат
measure (verb) - өлчө, чене
measure (noun) - өлчөм, чара
meat - эт; (lean meat) кара кесек
meat dumpling (national dish) - чүчпара
meddle (verb) - аралаш
medicine - дары
meet (verb) - көрүш, тос
meet (by chance) (verb) - кезик
meet (with) - жолугуш, жолук
meet together (verb) - чогул
meeting (by chance) - кезигишүү
meeting - жолугушуу, чогулуш
melon - коон
melt (verb) - эри
member - мүчө
membership - мүчөлүк
memory - эс

memorize - эске тут
mention (verb) - айт, белгиле
mercy - кайрым; ырайым
merciful - ырайымдуу, кайрымдуу
message - кабар, сөз
method - ыкма, усул
microregion - кичирайон
midday - (adj.) түшкү; (noun) түш
middle (according to age) (adj.) - ортончу
middle (noun) - орто
middle (place) (adj.) - ортонку
middling - орто
migrate (verb) - көчүү
milk (noun) - сүт
mill - тегирмен
miller - тегирменчи
millet - таруу
million - миллион
mind (noun) - акыл, эс
minute - мүнөт
mirror (noun) - күзгү
miser - сараң
misfortune - кырсык
miss (verb) - сагын, калтыр
mist - туман
mistake (noun) - жанылыштык, ката
mix (verb) - аралаш, аралаштыр
mixed (adj.) - аралаш
mock (verb) - шылдында
mockery - шылдың
mode - турмуш
mode! (example) - үлгү, үлгүлүү, марка, өрнөк
moist - ным
molly-coddle - эрке
moment - учур
Monday - биринчи күн, дүйшөмбү
money - акча, тыйын
monkey - маймыл
month - ай
monthly - ай сайын
monument - эстелик
mood - көңүл
moon - ай
more than (used with numbers) - ашык
morning (adj.) - эрте мененки
mosquito - чиркей
mostly - көбүнчө
mother - ана, эне
mother tongue - эне тил
mount (a horse) (verb) - мин
mountain(s) - тоо

mourn (verb) - кайгыр
mouth - ооз
movie-house, movie theater - кино(театр)
much - бир топ, анча эмес, көп
museum - музей
music - музыка
musician - музыкант
must - керек
muzzle (noun) - тумшук
my - менин
myself - өзүм
N
nail (noun) - мык; (finger-, claw) тырмак
name (verb) - ат кой, ата
name (noun) - ат, ысым, (full name) аты-жөнү
named (verb) - атал
narrative - баян
narrow - тар, кууш
nation - улут, эл
national - улуттук, элдик
nationality - улут
native language - эне тил
natural calamity - табигый кырсык
nature - жаратылыш, табийгат, табият
near - жакын, чукул, берки
nearest - бери
neat - тыкан, иреттүү
necessary - зарыл, керектүү
neck - моюн
nectar - шире
need - (verb) керек; (noun) керекчилик
needle - ийне
negative - терс
neighbor - кошуна
nestling - балапан
new - жаңы
New Year - жаңы жыл
news - кабар
newspaper - гезит, газета
next - кийинки, эмдиги, эмки
next to - жанында, түбүндө
next year - эмки жылы
nice - жакшынакай, сүйкүмдүү,
татайкай
niggard - саран
night - (noun) түн; (adj.) түнкү
nine - тогуз
ninety - токсон
no - жок, эч
no one - эч ким
noon (noun) - түш мезгили

Nooruz (Kyrgyz New Year) - нооруз
north - түндүк
nose - мурун
not - жок, эмес
not bad(ly) - акырындан, алынча
not busy - бош
notebook - дептер
nothing - эч нерсе, эчтеке
notice (verb) - байка
noticeable - көрүнө
notion - түшүнүк
noun - зат атооч
November - ноябрь
now - азыр, эми
now and then - анда-санда
nowhere - эч жак
number - сан, номер
numbering (noun) - санак
numeral (gramm.) - сан атооч
nurse (verb) - бак; (a baby) эмиз
nut - жаңгак
O
oats - сулу
obey - тил ал
object (noun) - нерсе
oblong - сүйрү
observe (verb) - байка
obstinate - кек
occasionally - кокусунан
occupy - ээле
ocean - океан
October - октябрь
odd (adj.) - кызык, башкача
of - тууралуу
of course - албетте, арийне
of plenty (adj.) - берекелүү
offend (verb) - таарынт
offer (noun) - сунуш
office (room) - кабинет
official trip - командировка
oil (noun) - май
vegetable oil - суу май, өсүмдүктүн май(-ы)
oil (verb) - майла
OK - макул, жарайт; it's OK - боло берет
OK (I agree) - болуптур, болптур
OK (I do not mind) - мейли
old - байыркы, зеки
old man - абышка, карыя, чал
old woman - кемпир older - улуу
older brother - аба, ага, байке
older sister - эже

oldest person - аксакал
omen - белги
on foot - жөө
on purpose - атайы(н)
on the contrary - тескерисинче, тетири,
терс, тескери,
on the outside - тышта
on the roadside - жолдун боюнда
on time - убагында
once upon a time - илгери-илгери
one's entire life - өмүр бою
one (of) - бирөө
one - бир
one and a half - бир жарым
one who trains s.o. else - тарбиячы
onion - пияз
only - жалгыз, гана, эле
open(ly) - ачык
open (verb) - ач
open by itself (verb) - ачыл
opinion - ой
opposite (preposition) - маңдайында
order (noun) - буйрук, ирет, тартип
ordinal - иреттик
ordinary - жөнөкөй, кадимки, жупуну,
кадыресе
organization - уюм
original - алгачкы
originality - өзгөчөлүк
other - башка, белек, өзгө
ourselves - өзүбүз
out of - тышкары
out-patient clinic - бейтапкана
outside - сырт, тыш, тышкары
outward - сырткы, тышкы
over - үстүндө, үстүнө
over again - кайра, кайрадан
over there - тигине
owl - үкү
own (verb) - ээ бол, ээле
P
package - посылка, тангак
page (noun) - китептин бети
pail - чак, челек
paint - бонк, сыр
painter - сырдоочу; (art) сүрөтчү
pants (trousers) - шым
paper - кагаз
pardon (noun) - кечирим
parenthesis - кашаа
parents - ата-эне, эне-ата
park - парк, сейилбак

parrot – тоту куш
 participate (in) (verb) - катыш
 participant - катышуучу
 particle (gramm.) – бөлүкчө
 particular(ly) - айрыкча, өзгөчө
 party (entertainment) – кече
 pass (verb) – өт, өткөрүп жибер
 passenger – жүргүнчү
 passport – паспорт
 past - өткөн
 Past Tense of Surprise - калыскы өткөн чак
 patient - (noun) оору, оорулуу,(adj.) сабырдуу
 patience – сабырдуулук
 pattern - үлгү
 pavement – тротуар
 pay (verb) - төлө
 pay attention – көңүл бур, көңүл бөл,
 көңүл кой, назар сал
 peaceful(ly) - тынч
 peach - шабдаалы
 pear, pear-tree - алмурут, ашпурт
 peas - буурчак
 peculiarity – өзгөчөлүк
 pedestrian - жөө жүргүнчү
 peel (noun) - кабык
 pen - калем
 pencil - карандаш
 pension - пенсия
 pensioner - пенсионер
 people - эл
 people's (adj.) - элдик
 pepper - калемпир
 perfume - атыр
 perhaps - балким, мүмкүн
 period - (of time) ара; (punctuation) чекит
 permission - уруксат, улуксат
 persistently - тынбай
 person - адам, киши
 personal – өздүк
 pet (verb) - сыла, эркелет
 petrol – күйүүчү май
 pharmacy - дарыкана
 philharmonic - филармония
 phone (verb) - чал
 photographer – сүрөтчү
 phrasebook – сүйлөшмө
 physics - физика
 picture – сүрөт
 piece (torn from smth.) - үзүм
 piece of paper - барак
 pig - чочко

pilaff (Kyrgyz national dish) - паллоо
 pilot (noun) - учкуч
 pin (verb) - так
 pink - кулгун
 pitchfork - айры
 pitiful – өкүнүчтүү
 pitiless - ырайымсыз
 pity (verb) - боор оору, ап
 place (noun) - жер, жай, орун
 place (verb) - тургуз
 place of honor (in a Kyrgyz house it is the
 place opposite the door) - тер plain (adj.) -
 жалпак, жөнөкөй
 plank – тактай
 plant (noun) – өсүмдүк
 plant (verb) - отургуз
 plant (factory) - завод
 plate - табак
 play (verb) - ойно
 play - (stringed instrument) черт, (wind-
 instrument) тарт playground – аянтча
 plaything (toy) – оюнчук
 pleasant - жагымдуу, жылдыздуу,
 сүйкүмдүү, ширин
 pleasure - рахат, ыракат
 plenty - кеп, молдук
 plough (verb) – айда
 pluck (verb) – уз
 plural – көптүк сан
 pocket – чөнтөк
 poet - акын
 point (noun) - (dot) чекит
 poison (noun) - уу
 polite - сылык
 politeness - сылыктык
 political - саясий
 politician - саясатчы
 politics - саясат
 polyclinic - бейтапкана
 pomegranate - анар
 ponder (over) - ойлон
 poor - жарды, жакыр, кедей
 poor man - кедей
 pop/drop in - кайрыл
 poplar tree - терек
 positive - он
 possess (verb) - ээ бол
 possessive suffix - таандык мүчө
 possibly - балким, мүмкүн
 post office - почта
 postposition - жандооч
 pot - казан, мискей

potato(es) - картошка, картөшко
pour (verb) - куй, төк
poverty - жакырчылык, кедейлик
power - күч
powerful - күчтүү
praise - (noun) алкыш, даназа, мактоо
(verb) алкышта, даназала, макта
pray (verb) - сыйын
prayer - сыйынуу
prepare - даярдык көр, даярда;
(food) жаса
preparation, preparedness - даярдык
prescription - рецепт
present - (noun) белек, сыйлык,
тартуу; (verb) тартуула, сыйла
Present Continuous - нагыз учур чак
Present Simple - учур чак
president - президент
pretty - жакшынакай, сүйкүмдүү, сулуу,
татына, татынакай
pretty well - кадыресе
previous - мурдагы, мурунку
previously - мурда, мурун
price - баа
primary - алгачкы
print (noun) - чыт
prize (noun) - сыйлык, байге
problem - маселе
proceed (with) (verb) - улант
profession - кесип
professional (noun) - кесипкер
professor - профессор
profit (noun) - пайда
profitable - пайдалуу
program(me) - программа
prohibition - тыюу
prolong (verb) - узарт
prominent - көрүнүктүү
promise - (noun) убада; (verb) убада бер
prompt - шамдагай, тың
proportionate - чак
proposal - сунуш
protect (verb) - колдо, сакта
provisions (food) - азык-түлүк, тамак-аш
public garden - гүлбак, сквер
publish (verb) - чыгар
pull out (verb) - жул
punishment - жаза
pupil - окуучу, шакирт
puppy - кучук
pure - ак, тунук
purpose (noun) - максат

put (verb) - тургуз
put (into) (verb) - сал
put in order (verb) - иретте
put (on) (verb) - кой, кий, кийин
put on (head scarf) - салын
put out (verb) - чыгар
Q
qualitative - сапаттуу
quality (noun) - сапат
quantity - сан
quarter - чейрек
question - (noun) суроо, маселе; (verb)
сура, суроо бер; (adj.) сурама, суроолуу
queue (noun) - кезек
quick - шамдагай, тын, элпек
quickly - тез, ылдам
quiet - токтоо
quiet(ly) - тынч
quite good - түзүк
quite right - тунтуура
quotation mark(s) - тырмакча
R
radio - радио
radio program(me) - радиоуктуруу
radish - чамгыр, шагам
rag - чүпүрөк
railway - темир жол
railway carriage - вагон
rain (noun) - жаан, жамгыр, жаан-чачын;
it rains - жаан жаайт, кун жаайт
rainy - жаанчыл
raise (verb) - көтөр, тургуз; (a child)
чонойт
raisin(s) - мейиз
rare - сейрек
rarely - анда-санда, сейрек, чанда
rate of exchange - курс
rather - кадыресе
reach (verb) - жет
read - оку
reader (person) - окурман
readiness - даярдык
real - анык, кадимки, нагыз, накта,
чыныгы
realize (verb) - түшүн
rear (bring up s.o.) (verb) - тарбияла
reason (noun) - акыл; себеп
reasonable - акылдуу, жөнү бар, жөндүү
rebellious - ээнбаш
recall (verb) - эсте
receive - тос
receive an education (verb) - билим ал

recess (noun) - таналис
recipe - рецепт
recognize (verb) - тааны
recollect (verb) - эсте
recover (get well) - айык
red - кызыл
reference - справка
reflect on (verb) - ойлон
reform (verb) - онол
refrigerator - муздаткыч
regime (set of rules) - тартип
region - район
regret - (verb) өкүн; (noun) өкүнүч
regretful - өкүнүчтүү
regularly - үзгүлтүксүз, такай
rejoice (verb) - кубан, сүйүн
relative - тууган
relax (verb) - эс ал
release (verb) - бошот
remaining (adj.) - калган
remember - эске түй, эске тут, эсте
remind (of) (verb) - эскерт
reminiscence - эстелик
remote - (adj.) ыраакы
repair (verb) - ондо
repeat (verb) - кайтала
repentance - тобо кылуу
replace (verb) - алмаштыр
replacement - алмаштыруу
reporter - кабарчы
representative - өкүл
request - (verb) суран;
(noun) сураныч, өтүнүч
request (urgently) (verb) - өтүн
research (verb) - изилде
resemble (verb) - окшо
resourceful - эптүү
respect (noun) - урмат, сый
respect (verb) - сыйла, урматта
respected (adj.) - урматтуу
rest (verb) - эс ал
rest (noun) - дем алыш, эс алуу, тыныгуу
rest day(s) - дем алыш күн(дөр)ү
restaurant - ресторан
result - жыйынтык, тыянак
retired person - пенсионер
return (verb) - кайтар
revolve (verb) - айлан, айландыр
reward - (verb) сыйла; (noun) сый
rich - бай; (food) майлуу
riches - байлык
riddle - табышмак

ride (verb) - мин
ridiculous - күлкүлүү
right (adj.) - туура
right (opposite of left) - он
right away - дароо
rind - кабык
ring (noun) - шакек
risk (noun) - коркунуч
risk (one's life) - жанын коркунучка кой
river - дарыя, дайра
road - жол
roadside - бой, жээк
rob (verb) - уурда
robber - ууру
roe (deer) - элик
roof - чатыр
room - бөлмө; орун
roomy - кенен
rooster - короз
root - түп
rot (verb) - чире
rotate (verb) - айлан, тегерен, айландыр
rough - тегиз эмес
round (like a ball) - тоголок
round off (verb) - түгөт
route - каттам, маршрут
row (noun) - тизмек
rule (noun) - эреже
ruler (for measuring) - сызгыч
run (verb) - жугур, чурка
run away (verb) - кач, качып кет
run out (be depleted) - түгөн
rural (adj.) - айылдык
Russian - орус; (in Russian) орусча
ruthless - ырайымсыз
rye - кара буудай
S
sacred - ыйык
saddle (noun) - ээр
sail (verb) - сүзүү
salesman, saleswoman - дүкөнчү, сатуучу
salt - туз
salty - туздуу
sanatorium - санаторий
sand - кум
satisfaction - ыраазычылык
satisfied - ыраазы; (hunger) ток
satisfy one's hunger (verb) - той
Saturday - ишемби (аттынчы күн)
sauce (noun) - чык
saucerpan - мискей
save - сакта

saw (noun) - араа
say (verb) - де, айт
say good-bye (verb) - коштош
say hello - салам айт
scar (noun) - так
scent - жыт, ис
school - мектеп
science - илим
scientific - илимий
scientist - илимпоз, окумуштуу
scratch (verb) - тырма
scratch all over (verb) - тыт
sculptor - бедизчи, скульптор
sculpture - бедиз, скульптура
sea - деңиз
search (verb) - издөө
season - жыл мезгили, мезгил
second (of time) - секунд
second (2nd) - экинчи
secondly - экинчиден
secondary (school, etc.) - орто деңгээл
secret - сыр
section - бөлүм
see - көрүү
See you later - көрүшкөнчө
seed - данек
seek (verb) - издөө
seem: it seems - көрүнүп кетүү
seldom - чанда
sell (verb) - сатуу
seminar - семинар
send (verb) - жиберүү, жөнөтүү
sense - (noun) сезим; (verb) сезүү
sentence - сүйлөм
September - аяк оона, сентябрь
serious - оор
servant - кызматчы
serve (verb) - кызмат кылуу, тейлөө
serve a guest (verb) - конок тосуу
service - кызмат кылуу
session - сессия
set (verb) - тургузуу, кыймылы жок
set fire to (light a fire) - от жагуу
set free (verb) - бошотуу
set off (depart) - жөнөө, жолго түшүү
settle - жайгашуу
settle down (verb) - орношуу
seven - жети
seventy - жетимиш
shadow - көлөкө
shallow - тайыз
shape - тур, форма, келбет

share (verb) - бөлүү
sharp - курч, утуу
shawl (noun) - жоолук
she - ал кыз
shed (verb) - жоготуу
sheep - кой
shelf - текче
shine (verb) - жаркыроо
shirt - көйнөк
shoemaker - өтүкчү
shoes - бут кийим, туфли
shore - бой, жээк
short - жапыз, кыска, (person) кыска бойлуу
shortly - чыдамсыз
shortly before daybreak - танга маал
shot (vaccination) - укол
shoulder - желке
shout (verb) - кыйкыруу
show (verb) - көрсөтүү
show attention - көңүл болуу
shun (verb) - качуу
sibling - бир тууган
sick - оорулуу
sick person - оору, оорулуу
sickness - оору
side - жак, тарап
sideboard (table) - буфет
sidewalk - тротуар
sieve (noun) - элек
sign - (noun) белги, из; (verb) кол коюу
signal (noun) - белги
silver - күмүш
similar (adj.) - окшош, сыяктуу
simple - жөнөкөй
sin - (noun) күнөө; (verb) күнөө кылуу
sinful - күнөөлүү
sinner - күнөөкөр
sing (verb) - ырдоо
singer - ырчы
single - жалгыз, жалгыз бой
sister (younger) (with reference to an older sister) - синди
sister (younger) (with reference to her brother)-карындаш
sister-in-law (elder) - жеңе
sister-in-law (younger) - келин
sisters (younger & older) - эже-синди
sit (down) (verb) - отуруу
sitting-room - төркү үй, зал
situated - жайгашкан
situation - жагдай

six – алты
sixth – алтынчы
sixty – алтымыш
size – өлчөм
skate (verb) - коньки теп
skates - коньки
ski - (verb) лыжа тебүү; (noun) лыжа
skill - шык, өнөр
skilled craftsman - чебер
skilled workman - уста
skin (noun) - тери
skin (of sausage, etc.) - кабык
skirt – этек, юбка
skull-cap - топу
sky-blue – көгүлтүр
sleep - (noun) уйку; (verb) уктоо
sleeve (noun) – жең
slender - ичке, келишимдүү
slippery - жылма, тайгалак
slippery place – жылгаяк
slovenly – ыппас
slowly - акырын, акырындан
slowly but surely - бара-бара
small (adj.) - кичине, кичинекей, майда,
тап, чакан
smart - (clever) акылдуу;
(appearance) - жакшы кийинген
smell (noun) - жыт
smell (have an odor) (verb) - жыттан
smell (use one's sense of smell) (verb) -
жытта
smile - (verb) күл, жылмай; (noun) күлкү,
жылмакуу
snack bar - буфет
snake - жылан
sneer at (verb) – шылдында
sneer(ing) – шылдың
sneeze (verb) – чүчкүр
snow - (noun) кар
it snows - кар жаайт
so (like that) - тигиндей, ошентип,
ошондой, мындай
so - демек, андай, ушундай
so many - анча, ошончо, ушунча
so many/so much (like this) – мынча
so so - эштеп-септеп
soap (noun) - самын, (household soap) кир
самын
soap (verb) – самында
sofa - диван soft - жумшак
softly - акырын solitary – жалгыз

solve (smth.) (verb) - тап som (Kyrgyz
national currency) - сом some (things) -
аркы-берки (нерселер)
somebody - кимдир бирөө
sometimes - анда-санда, кээ бирде, кээде
sometimes...sometimes... - бирде... бирде...
son - уул
son-in-law – күйөө бала
song - ыр
soon (adv.) – жакында
sore (noun) – жара
sorrow - кайгы
soul (noun) – жан
sound (linguistic) - тыбыш
sound - үн, добуш
soup - сорпо, шорпо
sour - кычкыл
sour cherry – чие
source – булак
south – түштүк
space - аба, орун; мейкиндик
spacious - кенен
spare (verb) - аeo
spare time – бош убакыт
sparkle (verb) - жаркыра
speak – сүйлө
speak to – сүйлөш
special - өзгөчө
specialist - адис
speciality – өзгөчөлүк
specific - анык, белгилүү, өзгөчө, так
specify (verb) - такта, аныкта
speech - сөз
spend (time) – убакыт өткөр
sphere - чөйрө
spill (verb) – төгүү
splendid - сонун
splinter (noun) - сынык
spoon - кашык
sport - спорт
sportsman - спортсмен
spot (noun) - так
spouse - жолдош
spread (verb) - жай; тара; тарат
spring (adj.) - жазгы
spring (season) - жаз
spring (source, e.g., of water) - булак
square - (place) аянт
stable (adj.) - бек, бекем, туруктуу
stadium - стадион
stain (noun) - так
staircase - тепкич

stairs - шаты
stamp (postage) - марка
stand (verb) - тур
stand up (verb) - тур
standard (adj.) - туруктуу
star - жылдыз
starry - жылдыздуу
start (verb) - башта
start (begin) going - жөнө, башта
state (noun) - (country) мамлекет
station (noun) - бекет
stature - бой
stay (verb) - калуу, туруу
stay overnight (verb) - конуу, түнөө
steal (verb) - уурда
steam (noun) - буу
steel - болот, темир
step (noun) - баскыч, кадам, тепкич
step (verb) - бас
stew (verb) - демдөө
stick (cane) - таяк
stick to (verb) - кармоо, саюу
sting (verb) - тиште, чагуу
stomach - аш казан, курсак, ич
stone (pit, seed) - данек, таш
stoop (verb) - энкей
stop (verb) - басыл, токто
stop and catch ones breath - дем ал
story (floor, level) - кабат
story (account, tale) - аңгеме, баян, окуя
straddle (verb) - мин
straight - түз
strange (adj.) - кызык, түшүнүксүз
straw - саман
strawberry - бүлдүркөн, кулпунай,
кызылгат
street - көчө
strength - ал, күч
strike (verb) - сок, (bell) как
stroll (verb) - кыдыр, сейилде
strong (having strength) - алдуу
strong - бек, күчтүү, катуу, тын, чын
strongly катуу
structure - түзүлүш
student - студент
studies - окуу
study (obtain knowledge) - билим ал
study - (office) кабинет; (verb) оку
subject (noun) - тема
substitute (verb) - алмаштыр
substitution - алмаштыруу
success - ийгилик

successively - ырааттуу, ирети менен
such - андай, ошондой, мындай,
тигиндей, ушундай
suck (verb) - сор, эм
suddenly - капысынан
suffer (verb) - кыйнал
suffice (verb) - жет
suffix - мүчө
sugar - кум шекер, кант, шекер
suit (verb) - жараш
suitable - ылайыктуу, жарашыктуу
sum - жыйынтык
summer - (noun) жай; (adj.) жайкы
summer weekend cottage - дача
summer pasture - жайлоо
sun - күн; the sun shines - күн тиет
Sunday - жекшемби, базар күн
sunflower - күн карама; (seed) чемичке
sunrise - күн чыгыш
superior - жогорку, чоң
supper - кечки тамак
support (verb) - колдо
supreme - жогорку
surface (noun) - бет
surge (verb) - толкунда
surname - фамилия
surplus - ашык
surround (verb) - тегеректе
suspicion - шек саноо
swallow (verb) - жут, уурта
sweat - (noun) тер; (verb) терде
sweep (verb) - шыпыр
sweet (adj.) - таттуу, ширелүү, ширин
swim (verb) - сүз, чабак ур
swine - чочко
swing (noun) - селкинчек
Swiss - швейцариялык
Switzerland - Швейцария
symbol - белги
sympathetic - боорукер
sympathy - боорукерлик
syringe - шприц
syrup - шире
T
table - устөл, стол, стөл
tablecloth - дасторкон
take (verb) - ал
take (sit) an examination - экзамен бер
take a (short) rest - тын
take advantage (of) - пайдалан
take back (verb) - кайтар
take leave (verb) - коштош

take off (verb) - чеч; (depart) чыгып кет
take offence at - таарын
take out (verb) - чыгар
take part (in) (verb) - катыш
tale - жомок
talk over with (verb) - кенеш
talk with (verb) - сүйлөш
tall - бийик, бойлуу
tandyr (Kyrgyz national stove for baking bread) - тандыр
tangerine - мандарин
tart (adj.) - кычкыл
task - максат, тапшырма
taste - (noun) даам; (verb) даам тат, жеп көр, ооз тий
taste like (verb) - даамдан
tasteless - даамы жок, даамсыз, сунсак
tasty - даамдуу, ширелүү
tax (noun) - салык
taxi - такси
taxi driver - айдоочу
tea - чай
tea-house - чайкана
teapot - чайнек
teach - үйрөт, окут
teacher - окутуучу, мугалим
teacher (used to address male teachers) - агай
teacher (used to address female teachers) - эжей
teaching - окуу
tear (verb) - айры, айыр, тыт
technical school - техникум
teenager - тестиер, өспүрүм
teeter-totter (noun) - селкинчек
telegram(me) - телеграмма
telegraph - телеграф
telephone - (verb) чал; (noun) телефон
television - телекөрсөтүү, телевизор
tell (verb) - айт, айтып бер
temper - кыял, мүнөз
temporarily, temporary - убактылуу
ten - он
tennis - теннис
tense (grammar) - чак
tent (noun) - чатыр
test - (noun) сын; (verb) сына
testament - келишим
text - текст
Thank God - Кудайга шугур
Thank you - Рахмат, Ыракмат
thankful - ыраазы

thankfulness - ыраазычылык
that - ошо(л), тетиги(л), тиги, тээтиги(л), ал, а
That's OK - Эч нерсе эмес, Эчтеке эмес
that is why - ошол үчүн, ошондуктан
that means - демек
the ...est (used to form the superlative) - эн
the following - кийинки, төмөнкү
the most... - эн
the next one - аркы
the one after that one - аркы
the rest (of) (adj.) - калган
the same - бирдей
the whole - бүт
the whole day - эртеден кечке чейин.
эртили-кеч
the wrong way around - тескери
the year before last - мурдагы жылы
theater - театр
theme - тема
themselves - өзү, өздөрү
then - анда, анан, кийин
there - анда, тигине, тээтиги(л)
there is, there are - бар
there it is - мынакэй
therefore - ошол үчүн, ошондуктан
these - бул(ар), ушул(ар)
thick - жоон, калын
thief - ууру
thigh - жамбаш
thin - (person)арык; (thing) ичке
thing - буюм, зат, нерсе
think - ойло
think over - ойлон
third - үчүнчү
thirst (noun) - суусун
thirty - отуз
this - бу, бул, мынабу, ушу
this place - биер (бул жер)
this year - быйыл
those - тетиги(л), тиги
thought - ой, санаа
thousand - миң
three - үч
throat - кекиртек, тамак
throne (noun) - так
through - аркылуу
throw (verb) - ыргыт
throw away (verb) - ташта
thumb - бармак
Thursday - бейшемби, төртүнчү күн
thus - ошентип

ticket - билет
tidy - таза, так, тыкан
tie (verb) - байла, тая
tight - тар, тыгыз
till - чейин
time - заман, кез, маал, мезгил, убакыт,
убак, учур, чак
time (turn) for something (noun) - кезек
tip (of smth.) (noun) - уч
tiyin (1Y100th part of a som) - тыйын
to - үчүн, чейин
tobacco - тамеки
today - бүгүн
toe - бармак, байпак
together - бирге, кошо, чогуу
toilet soap - атыр самын
tolerate (verb) - чыда
tomato - помидор
tomorrow - эртең
tongue - тил
tonight - кечке маал
too - да, дагы, ото
tooth (teeth) - тиш
top (location) - үстү, төбө
total (noun) - жыйынтык
touch (verb) - тий
touchy - таарынчак
tour (noun) - саякат
tourist - саякатчы, турист(т)
towards - карай, көздөй
towel - сүлгү
town - шаар
townsman - шаардык
toy - оюнчук
trace (noun) - эмдиги
track (noun) - ыр, трек
trade (noun) - соода, өнөр
tradition - салт
traditional - салттуу
train (verb) - үйрөт, тарбияла
train (noun) - поезд
training (noun) - тарбия
translate (verb) - көчөр
translator - котормочу, тилмеч
transparent - түнүк
transport (noun) - унаа, транспорт, ташуу
transport (verb) - ташы
trapper - аңчы
traveler - саякатчы; (in general) жолоочу
treat (verb) - сакайтуу
tree - дарак, бак, жыгач
trial (noun) - сурак; сыноо

trip (noun) - каттам, сапар, саякат
trolleybus - троллейбус
trousers - шым
true - чын, чыныгы
truly - чын
trunk - (box) сандык; тумшук
truth - чындык
try (verb) - аракет кыл, аракеттен
try on (verb) - чене
Tuesday - шейшемби
Turk, Turkish - турк
turn (to do smth.) (noun) - кезек
turn (verb) - айлан, бурул, кайрыл
turn (smth. or s.o.) (verb) - айландыр
turn off (verb) - өчүр
turn on (verb) - (light) күйгүз; (TV) кой;
(water) ач turn(ing) (noun) - бурулуш
turnip - шалгам
tutor (noun) - тарбиячы
TV program(me) - көрсөтүү
twenty - жыйырма
twentieth - жыйырманчы
twinkle (verb) - жаркыра
twin (noun) - эгиз
two - эки
type (verb) - бас
U
Uyгур - уйгур
umbrella - кол чатыр
unbind (verb) - чеч
uncle - ага, байке, жезде
uncomfortable - ыңгайсыз
under (3rd pers. form) - астында
undersized - кыска бойлуу
understand - түшүн
understandable - түшүнүктүү
undertaking - (enterprise) ишкана; (task)
иш
underwear - ич кийим
undisciplined - тартипсиз
undoubtedly - сөзсүз, шексиз
undress oneself (verb) - чечин
unexpected - капыскы
unexpectedly - күтпөгөн жерден
unfortunately - тилекке каршы
unharmеd - соо
unhealthy - зыяндуу
uninhabited (adj.) - ээн
uni - whi
union - бирикме
unit, unity - бирдик
unmarried - бойдок

unmerciful – ырайымсыз
unpalatable – даамы жок
unprofitable – пайдасыз
unquestionable – анык
unripe – кек
untidy – иретсиз, ирети жок
untie (verb) – чеч
until – чейин
up(hill) – өйдө
up to – чейин
upbringing (noun) – тарбия
upper part – үстү
upward(s) – өйдө
urban – шаардык
urgent – зарыл, шашылыш, чукул
use (verb) – колдон, пайдалан
use (noun) – пайда
useful – пайдалуу
useless – пайдасыз
usually – адатта, көбүнчө
Uzbek – өзбек
V
vacation – эс алуу, каникул, отпуска
vacation house – пансионат
value (noun) – баа; баалуулук
value (verb) – баа бер, баала
valuable – баалуу
vapor – буу
various (things) – аркы-берки (нерселер)
various – ар кандай, ар түрдүү
vegetable-garden – огород
vegetables – жашылча
venture (enterprise) – ишкана
verb – этиш
very – абдан, өтө
very good – мыкты, кыйын
very quickly – тез-тез
via – аркылуу
vice versa – тескерисинче
victory – жеңиш
vigorous – сергек
village – айыл, кыштак
village (adj.) – айылдык
visible – көрүнө
vocabulary – сөздүк
voice – ун
voiced (consonant) – жумшак (үнсүз тыбыш)
voiceless (consonant) – каткалан (үнсүз)
volleyball – волейбол
voyage – каттам, сапар
W

wait (for) (verb) – күтүү
wait on – тейлө
wake someone else up (verb) – ойгот
wake up (verb) – ойгон
walk (verb) – бас
wall – дубал
walnut – жангак
wander (verb) – кыдыр
wardrobe – шкафа
warm (verb) – жылыт
warm (adj.) – жылуу
warm oneself (verb) – жылын
warm up (verb) – ысыт, жылыт
wash (verb) – жуу
wash (oneself) – жуун
wash-basin – чылапчын
watch – (noun) саат; (verb) байка, кара
water – (noun) суу; (verb) сугар
waterfall – шаркыратма
watermelon – дарбыз
wave – (noun) толкун; (verb) кол булгау
way – жол; ыкма
way of life – турмуш
way out (exit) – чыгыш, чыгуу, чыгабериш
we – биз
wealth – байлык
wear (verb) – кий
weather – аба-ырайы, күн
weave (verb) – тигүү
wedding (noun) – той
Wednesday – шаршемби
weed (verb) – отоо, тазалоо
week – жума
weekend – дем алыш күн(дөр)ү
weekly – жума сайын
weep (verb) – ыйла
weigh (verb) – тарт, өлчө
weight (noun) – жук, салмак, өлчөм
Welcome – Кош келиниз(дер)
well (adverb) – жакшы, жакшылап
Well done! – Азамат
well-known – белгилүү
well then – демек
west – батыш
what – эмне
what (kind of) – кандай
wheat – буудай
when – качан
where – каерге, каерде, кайда, каякка, каякта
where from (re: citizenship) – каерлик
which – кайсы

which (one) - канчанчы
 which direction - каякка
 whirl (verb) - тегерен
 whisper - (verb) шыбыра; (noun) шыбыр
 white - ак
 who - ким
 why - эмне? Эмнеге?
 wide - жазы, кенен
 width - туурасы, кенендик, жазылык;
 (of cloth, fabric) эн
 wife - аял
 will (noun) - эрк
 win (verb) - жеңүү, утуу
 wind (a)round (verb) - оро wind (noun) - шамал
 window - терезе
 wine - шарап
 winged (adj.) - канаттуу winter (noun) - кыш
 winter, wintry (adj.) кышкы
 wish (verb) - каалоо
 wish (noun) - каалоо, ниет, тилек with - менен
 with difficulty - аран, эптеп, эптеп-септеп
 with great difficulty - арандан-зорго
 with reference to - карата
 without stopping - токтоосуз,
 (continuously) тынбай wolf - карышкыр
 woman - аял
 wood - жыгач, отун wool - жүн
 word - сөз
 work (verb) - иштөө
 work (noun) - жумуш, иш, кызмат, эмгек,
 чыгарма worker - жумушчу, кызматчы
 workplace - иштеген жер worship - (verb)
 ибадат кыл, табын;
 (noun) ибадат, табынуу wound (noun) -
 жара, жарат wgar up (verb) - оро write -
 жаз writer - жазуучу
 Y
 yard - короо
 year (period of time) - жыл
 year (re: age) - жаш
 year (class, grade at school) - курс
 yearly - жыл сайын, жылда
 yellow - сары
 yes - ооба
 yesterday - кечээ
 yet - дагы
 yogurt - айран
 You're welcome - Эч нерсе эмес, Эчтеке
 эмес

you (singular) - сен, сиз
 young - жаш
 youngest - кенже
 youг - сенин, сиздин
 yours - сеники, сиздики
 yourself - өзүн, өзүнүз
 yourselves - өзүнөр, өзүнүздөр
 youth - тестиер, улан, жаштык

Кыргызча-англисче

A

a - and (in questions) a - he, she, it (see also:
 an [2])
 a- that (see also: ал [3])
 аба - air;
 older brother
 аба-ырайы - weather
 абдан - very
 абышка - old man
 август - August (see also: баш оона)
 автобекет - bus station
 автобус - bus
 ага - older brother; uncle (father's younger
 brother)
 ага-ини - brothers (older + younger)
 агай - teacher (used to address male
 teachers)
 адабий - literary
 адабият - literature
 адам - human; person; man
 адамзат - mankind
 адат - habit; custom
 адатта - habitually; usually
 адаттагыдай - as usual
 адис - specialist
 аз - a little
 аз-маз - a bit; a little (just a little)
 азамат - fine fellow;(compliment, praise)
 Well done!
 азык-түлүк - provisions; food-stuffs азык-
 түлүк (дүкөнү) - food shop, grocery store
 азыр - now; at the moment
 азырынча - at the moment; for now
 ай - moon; month
 ай сайын - every month, monthly
 айда (verb) - drive; plough
 айдоочу - driver
 айкын - clear(ly); concrete(ly)
 айлан (verb) - revolve, rotate, turn
 айлана - circle; circumference; environment
 айлана-чөйрө - environment

айландыр (verb) - revolve (smth. or smb.);
 turn (smth. or smb.); rotate (smth. or smb.)
 аймак - area; region; territory
 айны (verb) - change one's mind
 айран - yogurt
 айры - pitchfork; fork (see also: аш айры)
 айры (verb) - tear
 айрыкча - particular(ly)
 айт (verb) - say; tell
 айтып бер - explain; tell (as a story)
 айык (verb) - get better, get cured, recover
 айыктыр (verb) - cure
 айыл - (large) village
 айылдык (adj.) - rural, village
 айыл чарба - agriculture
 айып - fault; guilt айыптуу - guilty
 айыр (verb) - tear
 айырбашта (verb) - barter; exchange
 ак - white; pure; honest; innocent
 ак ниет - (adj.) honest; (noun) good
 intention(s)
 аксакал - most honored (oldest) person
 акча - money
 акшак - cereal(s)
 акыл - intellect, mind, reason
 акылдуу - clever, intelligent; reasonable
 акын - poet
 акыркы - last, final
 акыры - finally
 акырын - softly; slowly
 акырындан - slowly, little by little; not
 bad(ly)
 ал [1] - strength ал [2] - he; she; it ал [3] -
 that
 ал эми - and, but
 ал (verb) - take; buy; can (be able to)
 аларман - customer
 албетте - of course, certainly
 алгачкы - original, primary, (very) first
 алдуу - strong; healthy
 алдыда - ahead, before, in front (of)
 алдында - in front (of)
 Алейкум ассалом - Hello (greeting, answer
 to Ассалом алейкум) алло - Hello (when
 conversing by telephone)
 алма - apple
 алмаш (verb) - change; exchange
 алмаштыр (verb) - change;
 replace; exchange; substitute
 алмаштыруу - exchange;
 replacement; substitution

алмаштыруу жайы - currency exchange
 office
 алмурут - pear; pear tree
 алты - six
 алтымыш - sixty
 алтын - gold
 алтынчы - sixth
 алча - a kind of plum (tree); (sour) cherry
 (tree)
 алым-сабак - dialogue
 алынча - not bad(ly); as much (as well) as
 can be expected
 америкалык - American
 анализ - analysis
 анан - then, afterwards
 анар - pomegranate
 англис - English
 англисче - (in) English
 анда - there; then, at that time
 анда-санда - rarely; sometimes, now and
 then, from time to time; here and there
 андай - so, such, like that
 анткени - because
 анча - so many, so much
 анча эмес - not so (many, much, good)
 анча-мынча - (just) a little
 анык - clear; real; unquestionable
 аныкта (verb) - define; determine
 анын - his, her, its ангеме - story
 аңчы - hunter, trapper
 аңчылык - hunting ана - mother
 апрель - April (see also: чын куран)
 ар - every
 ар башка - different (not the same)
 ар бир - every, everyone ар
 дайым - always
 ар кандай - different, diverse, various
 ар турдуу, ар түрдүү - iverse, various
 ара - (time) period, space
 араа (noun) - saw
 аракет - action; effort, endeavor
 аракет кыл (verb) - try; do one's best
 аракеттен (verb) - try; do one's best
 аралаш (adj.) - mixed
 аралаш (verb) - mix, blend; interfere,
 meddle
 аралаштыр (verb) - mix (up)
 араң - with difficulty
 арандан-зорпо - with great difficulty
 арзан - cheap
 арийне - certainly, of course
 арка - back (position); spine

аркы - the next one; the one after that
 аркы-берки (нерселер) - some (things); various (things) (literally these & those)
 аркылуу - by, through, via
 арт - back (position)
 артында - behind (3rd pers. form)
 ары - further
 арык - thin, scraggy (person or animal)
 арык - channel
 Ассалом алейкум - Hello (greeting, used only by men)
 асты - lower part Y side (of smth.)
 астында - under (3rd pers. form)
 ат - name; horse
 ат кой (verb) - name; call
 ат (verb) - shoot (at)
 ата - father
 ата (verb) - call; name
 атайы(н) - intentionally, on purpose
 атал (verb) - be called; be named
 ата-эне - parents
 аткар (verb) - carry out; fulfill
 аты-жөн(ү) - (full) name
 атыр - perfume, eau-de-Cologne
 атыр-самын - toilet soap
 ач (verb) - open: turn on (water)
 ач - hungry
 ачка - hungry
 ачкыч - key
 ачуу (adj.) - bitter; burning; hot (spicy)
 ачуу (noun) - anger
 ачык - open(ly); clear; light (color)
 ачыл (verb) - be opened; open by itself; become clear
 аш - food
 аш айры - fork
 аш казан - stomach
 аш үй - kitchen
 ашкана - dining-room; cafeteria; kitchen
 алмурут - pear, pear-tree
 ашык - extra; surplus;
 more than (used with numbers)
 аэропорт - airport
 аюу (noun) - bear
 ая (verb) - pity; feel sorry (for); spare
 аягында - in the end, finally
 аяз - frost
 аяк - end; final; foot, leg; cup
 аял - woman; wife
 аялда (verb) - delay
 аялдама - bus stop

аянт - (location) square; area
 аянтча - playground; ground
 Б
 баа - price; value; mark, grade (received at school, etc.)
 баа бер (verb) - appreciate; value; evaluate
 баа кой - give a grade (mark)
 баала (verb) - appreciate; value; estimate
 баалан (verb) - be valued (at)
 баалуу - expensive, valuable
 баары - all, everybody, everything
 баары бир - it's all the same; in any case
 баарыдан мурда - first of all
 базар - bazaar; market
 базар күн - Sunday
 бай - rich
 байка (verb) - notice; observe
 байке - older brother; uncle
 байлык - riches, wealth
 байы - get rich, grow rich
 байыркы - ancient, old
 бак - garden; tree
 бак (verb) - look (after); nurse
 бакча - (small) garden
 бал - honey
 бал муздак - ice cream
 бала, (plural балдар) - child, kid
 бала бакча - kindergarten
 балдар бакчасы - kindergarten
 бала-бакыра - children (collective)
 бала кез - childhood
 бала чак - childhood
 бала-чака - children (collective)
 балалык - childhood
 балапан - nestling
 балка - hammer
 балким - maybe, perhaps, possibly
 балык (noun) - fish
 балыкчы - fisherman
 банк - Dank
 баруу (verb) - go
 бар - (be) present; there is Y there are;
 have (after possessive)
 бар - bar; snack bar
 барабар - equally
 бара: бара-бара - gradually, little by little,
 slowly but surely
 барак - piece (sheet) of paper
 бардыгы - all, everybody, everything
 бармак - finger; thumb; toe; big toe
 барыш: барыш жондомо - Dative case Sac
 (verb) - step: walk; type бrea 3y the way,

баскетбол – basketball
 баскыч -ladder; stairway; step
 басыл (verb) - cease, stop б&тинке - ocot;
 high shoe
 батир - apartment, flat
 батыш – west
 баш - head; beginning
 баш айкалат - s.o. feels dizzy
 баш айлануу - dizziness, giddiness
 баш кийим - hat; head-dress; headgear
 баш оона – August
 башка - other
 башкар (verb) - lead; be (at) the head of
 башкаруучу - chief, head, boss, leader
 башта (verb) - begin, start
 баштык - bag
 башчы - chief, head, boss, leader
 башында - at the beginning
 баян - story; narrative
 бедиз – sculpture
 бедизчи - sculptor
 бейтапкана - out-patient clinic; polyclinic
 бейшемби - Thursday (төртүнчү күн)
 бек - firm; locked; strong
 бекер - in vain; for nothing; free, gratis
 бекет - station
 беки(я) (verb) - be locked
 бекит (verb) - lock (up)
 белги - sign, signal; token; symbol; mark;
 omen
 белгиле (verb) - celebrate; mark; mention
 белгилүү- known; well-known,
 famous;certain
 белек - gift, present
 билет - ticket, card
 бер (verb) - give; broad cast
 береке - plenty; blessing; grace
 берекелүү (adj.) - beneficial; of plenty
 бери - nearer; here
 бери кел - Come here
 берил (verb) - be broadcast (radio, TV)
 берки - near (adj.) бет - face; page; surface
 бет ал (verb) - head for (a place)
 бети-колу - face and hands
 беш - five
 бештин айы - December
 бешбармак - beshbarmak(Kyrgyz national
 dish)
 бешинчи - fifth бешинчи күн - Friday
 биер (бул жер) - here, this place
 биердик - iocal (person)
 биз - we

бизнес - business
 бизнесмен - businessman, businesswoman
 бий (noun) - dance
 бийик - high (up); tall
 бийиктик - height
 бийле (verb) - dance; rule
 бийлик - authority
 бийчи - dancer
 бил (verb) - know; find out
 билгич, билерман - expert, connoisseur
 билим - knowledge
 билим ал (verb) - study (obtain
 knowledge);receive an education
 билимдүү - educated, learned,
 knowledgeable
 билин (verb) - be (become) known;be
 (become) visible
 бир - one
 бир аз - a little, a bit
 бир жарым - one and a half
 бир топ - a lot, many, much
 бир тууган - brother or sister, sibling
 бирге - together
 бирде... бирде... -
 sometimes...sometimes...;half...half...
 бирдей - identical, the same
 бирдик - unit; unity
 бирикме – union
 биринчи - first
 биринчиден - firstly, in the first place
 бирок - but
 бирөө - one (of)
 бишкектик - (citizen) of Bishkek
 бланк (noun) - form (to fill in)
 бонк (noun) - paint; dye
 бой - height; stature; roadside; shore
 бой жет - become an adult (grown up)
 бойдок - unmarried, bachelor
 бойлуу - tall
 бол (verb) - be; become
 боло берет - it happens; it's OK
 болот (verb) - may (helping verb), be OK
 болот - steel
 болонок - future (adj.)
 болуптур - OK (I agree)
 болсо - and (when contrasting)
 болуп - as; in the capacity of
 болуптур - OK (I agree)
 болушунча - as much as possible
 боор - liver
 боор оору (verb) - pity; feel sorry for
 боорукер - kind; sympathetic

боорукерлик - kindness; sympathy
бор - chalk
борбор - center, centre; capital
борбордук - central
ботинка - boot; high shoe
бото - baby camel
бош - empty; free, not busy
бош убакыт - free time, spare time
бошот (verb) - set free, release, liberate;
excuse
боюнда: жолдун боюнда - on the
roadside; on the shore
боюнда бар (adj.) - pregnant
боюнча - by; according to
бөбөк - baby (human)
бөйрөк - kidney
бөл (verb) - divide
бөлүш (verb) - share; confide
бөлмө - room
бөлмөлүү - having room(s)
бөлө - cousin
бөлөк - part, piece; other
бөлүкчө - particle (grammar)
бөлүм - department; section
бөлүштүр (verb) - divide; distribute
бөтөлкө (noun) - bottle
бугу - deer
буйрук - command, order
бу, бул - this, these
булак - spring (water); source
булгаары - leather
бульвар - boulevard
бурул (verb) - turn
бурулуш (noun) - turn(ing); bend
бурч - angle; corner
бут - foot; leg
бут кийим - footwear; boots & shoes
бутылка (noun) - bottle
буу - steam, vapor
буудай - (noun) wheat; (adj.) wheaten
буурчак - pea(s)
буфет - snack bar; cupboard; sideboard
буюм - thing
буюр (verb) - command
(Кудай) буюрса - if God wills
бүгүн - today
бүлдүркөн - blackberry, bramble;
strawberry
бүркө - see кабак
бүркөк: асман (күн) бүркөк - the sky is
overcast
бүркөл (verb) - frown

бүрсүгүнү - the day after tomorrow
бүт - all; the whole
бүт (verb) - finish
бүтпөгөн - endless
бүтүр (verb) - finish
быйыл - this year
былтыр - last year
бычак - knife
быштак - curds; cottage cheese
бышыр (verb) - cook (boil)
В
вагон - railway car
велосипед - bicycle, bike; cycle
вилка - fork; electric plug
волейбол - volleyball
врач - doctor (see also дарыгер)
Г
газета - newspaper
гана - only
гезит - newspaper
германиялык - German
группа - group (see also топ)
гүл - flower; blossom
гүлбак - public garden
гүлдө (verb) - bloom, blossom; flourish
гүлдесте - bouquet
гүлзар - flower garden
гүлчамбар - wreath
гүлчөтөй - gulchetai (Kyrgyz national dish)
Д
да - also, too даам (noun) - taste
даам тат (verb) - taste
даамы жок - tasteless, unpalatable
даамдан (verb) - have the taste of, taste like
даамдуу - delicious, tasty
даамсыз - tasteless
дагы - also, too; again; yet
дайра - river дайым(a) - always
дал - exactly; just
далис - (entrance) hall, anteroom,
antechamber
дан - cereal(s); grain
данек - seed, stone, pit
дарак - tree дарбыз - watermelon
дарек - address
дарыя - river
лароо - at once, right away
даре - lecture
дары - medicine, drug
дарыгер - doctor
дарыкана - drugstore, chemist's shop,
pharmacy

дарыканачы - pharmacist, chemist, druggist
дасторкон - table-cloth
дача - dacha, suburban cottage,
summer/weekend cottage
даярда (verb) - prepare
даярдан (verb) - get ready
даярдык - preparedness,
preparation; readiness; eagerness
даярдык кер - get ready; prepare
де (verb) - say; think; consider; intend
декабрь - December (see also: бештин айы)
декан - dean
дем (noun) - breath
дем ал (verb) - breathe; have a rest; stop and
catch one's breath
дем алыш - breathing-space; rest
дем алыш күн(дөр)ү - day(s) off; rest
day(s); weekend
демде (verb) - brew, make (tea, coffee);
stew
демек - so; well then; that means
ден соолук - health
дениз - sea
дептер - notebook
диалог - dialogue
диван - sofa
диплом - diploma
дипломат - diplomat; brief-case
добуш - sound
доллар - dollar
дос - friend
достук - friendship
дубал - wall
дүйшөмбү (биринчи күн) - Monday
дүкөн - shop, store
дүкөнчү - salesman, saleswoman; shop
assistant, shop employee
дүрдүкөн (дүр-дүнүйө дүкөнү) -
department store
дыйсан - farmer
Ж
жаа (verb):
жаан жаайт - it rains
кар жаайт - it snows
күн жаайт - it rains; it snows
жаак - cheek
жаан (noun) - rain
жаан-чачын (noun) - rain
жаанчыл - rainy
жабык (adj.) - closed
жагдай - situation; condition
жагымдуу - pleasant

жаз (noun) - spring (season)
жаз (verb) - write
жаза - punishment
жазгы (adj.) - spring
жазуучу - writer
жазуучулук - writing (job of a writer)
жазы - broad; wide
жазында - in (the) spring
жай - slow(ly)
жай (noun) - summer; place
жай (verb) - spread; lay
жайгаш (verb) - settle; get a job
жайгашкан - (be) located, (be) situated
жайкы (adj.) - summer
жайлоо - summer pasture
жайы-кышы - in (the) summer and (the)
winter; all year long
жайында - in (the) summer
жайында: баары жайында -
alright; everything is alright
жак (verb) - be pleased
жак: от жак - light a fire, set fire to
жак (noun) - side
жака (noun) - collar
жактыр (verb) - like
жакшы - good, well
жакшы бар - Good-bye (lit. Go well)
жакшы кал - Good-bye (lit. Stay well)
жакшы кер - like, love
жакшылап (adverb) - well
жакшылык - goodness
жакшынакай - likable; nice; pretty
жакын - near; close
жакында (verb) - approach, draw near
жакында (adv.) - soon; recently
жакыр - poor; жакырчылык - poverty
жалбырак - leaf
жалгыз - lonely; solitary; only; single
жалгыз бой - single
жалкоо - lazy
жалпак - flat (adj.); plane (adj.)
жалпы - common; general, in general
жалпы жонунан - in general
жалын (noun) - flame, blaze
жалын (verb) - beseech, entreat
жалында (verb) - burn brightly; flame
жаман - bad(ly)
жаман кер (verb) - dislike
жамгыр (noun) - rain
жан (noun) - soul
жан (verb) - catch fire; burn
жана - and

жандооч - postposition	жен (noun) - sleeve
жаныбар - animal	жене - elder sister-in-law; aunt
жанында - beside, close by	жеңил - easy; light (weight)
жангак - nut	жеңил (verb) - lose (competition, fight)
жаны - new	жеңиш - victory
жаны жыл - New Year	жел кер (verb) - taste
жанылуу (verb) - make a mistake, err, be mistaken	жер - earth; ground; land; place
жанылыштык - error, mistake; fault	жердик - citizenship
жап (verb) - close; cover	жергиликтүү - local
жапон - Japanese	жет (verb) - be enough, suffice; achieve; reach
жапыз - low; short	жетекте (verb) - lead; direct
жара (noun) - sore; wound	жетекчи - leader; chief
жара (verb) - be suitable; be of use; be all right, be OK	жети - seven
жарайт - (it's) OK	жетимиш - seventy
жарат (noun) - injury; wound	жетиш (verb) - be in time; have enough time
жарат (verb) - create; approve; consider as fit (suitable)	жетиштүү - enough, sufficient
жаратуучу - creator (also God)	жибер (verb) - send, dispatch; forward
жаратылыш - nature; creation	жигит - lad, guy; fine fellow
жараш (verb) - suit, become	жогорку - high; higher; superior; supreme
жараша - accordingly; according to	жогорку билим - high(er) education
жардам (noun) - aid, assistance, help	жогорку билимдүү - highly-educated, having a high(er) education
жардамдаш (verb) - assist, help	жогорку окуу жайы - higher educational institution
жардамчы - assistant, helper	жогору - highly; higher
жарды - poor	жогот (verb) - lose
жаркыра (verb) - shine; sparkle, twinkle	жок - no; not
жарык (noun) - light; crack	жол - road; way
жарык (adj.) - light, lightly; cracked	жол айрылыш - fork (of a road)
жарым - half	жол бер - make way; admit; allow
жарыя - announcement; advertisement	жол кесилиш - intersection; crossroads
жаса (verb) - make; prepare (food)	жол кире - fare
жасал (verb) - be made	жолго түш - set off (on a trip)
жат (verb) - go to bed; lie down; live; helping verb for continuous tenses	жолдош - companion, friend; spouse
жатта (verb) - learn by heart, memorize	жолоочу - traveler
жаш - young	жолу - time (one time, two times, etc.)
жаш - year (of age)	жолугуш (verb) - meet (with)
жаша (verb) - live	жолугушуу - meeting
жашоо - life	жолук (verb) - meet (with)
жашыл - green	жомок - tale, fairy-tale; legend
жашылча - vegetables	жоолук (noun) - (head)scarf; shawl
жашын (verb) - hide	жоон - thick
жашымпак, жашынбак - hide and seek	жооп (noun) - answer
же - eat	жооп бер (verb) - answer
жез - copper	жул (verb) - extract, pull out
жезде - elder brother-in-law; uncle	жума - week; Friday (also: бешинчи күн)
жекшемби - Sunday (see also: базар күн)	жум - ире
жел - breeze	жума күн - Friday
жемиш - fruit	жума сайын - every week, weekly
жен (verb) - win	жумуртка - egg
	жумуш - work

жумушчу - worker
жумшак - soft; voiced (consonant)
жул сан - even number
жупуну - common, ordinary
журнал - magazine, journal
жут (verb) - swallow
жуу (verb) - wash; brush (teeth)
жуун (verb) - wash (oneself)
жуур (verb) - knead
жөжө - chick; duckling
жөнө (verb) - set off, start (begin) going
жөнөкөй - ordinary; simple
жөнөт (verb) - send, dispatch; forward
жөнүндө - about
жөө - (go) on foot
жөө жүргүнчү - pedestrian
жоргөлө (verb) - crawl; creep
жөтөл (noun and verb) - cough
жүгөрү - com
жүгүр (verb) - run
жүз - hundred
жүз (noun) - face
жүзүм - grape(s)
жүк - cargo, freight; burden, load; weight
жүктө (verb) - load
жүн - wool; hair
жүр (verb) - go; come on; helping verb for Present Continuous
жүргүнчү - passenger
жүрөк - heart
жүрөк айланат - s.o. feels sick Y has nausea
жылгач - wood; tree
жыгач уста - carpenter, joiner
жыгыл (verb) - trip; fall down
жыйна (verb) - clean up; gather
жыйнак - collection (works of an author)
жыйнал - gather; be gathered
жыйналыш - meeting
жыйынтык - sum, total; result
жыйырма - twenty
жыйырманчы - twentieth
жык - knock down; cause to fall
жыл - (noun) year (as a period of time); (verb) move
жыл мезгили - season
жыл сайын - yearly, every year
жылан - snake
жылгаяк - slippery place (such as a skating rink)
жылда - yearly, every year
жылдыз - star
жылдыздуу - starry; likable, pleasant

жылкы - horse
жылнаама - calendar; chronicle
жылуу (adj.) - warm
жылы (verb) - get warm, become warm(er)
жылын (verb) - warm oneself; be warmed up
Y heated
жылыт (verb) - heat, warm up
жымжырт - complete stillness, silence
жыпар (noun) - fragrance
жыпар жыттуу - fragrant
жыт (noun) - smell
жытта (verb) - smell (use one's sense of smell)
жыттан (verb) - smell (have an odor)
жыттуу - having a (strong) odor Y smell, fragrant (see: жыпар жыттуу)
жээк - shore; roadside
3
завод - factory, plant; mill
зал - hall; living room, sitting-room
заман - era, epoch; time
зарыл - necessary, indispensable, essential; important; urgent
зат - substance; thing
зат атооч - noun
зерик - be bored
зыян (noun) - harm, injury; damage
зыяндуу - harmful, bad; unhealthy
зор - very big, huge
И
из - track; footprint; trace; scent; sign
изде (verb) - look (for); search, seek
изилде (verb) - research
ийгилик - success
ийгиликтүү - successful
ий - (cause to) bend, curve; bow
ийил (verb) - bend
ийин - shoulder; den (hole)
ийне - needle; quill
ийри - curved
ил (verb) - hang (up)
илгери - for a long time, for ages
илгери-илгери - once upon a time
илгич - dress-hanger; coat-hook; coat rack;
belt
илим - science
илимий - scientific
илимпоз - scientist
имарат - building
инженер - engineer
институт - institute
ирет (noun) - order

иретсиз - untidy
иретте (verb) - put in order
иреттик - ordinal
иреттүү - orderly, in order
ири - huge, very big
ит - dog
ич - (prep) inside; (noun) stomach (verb) - drink
ичке - thin (stick, branch, etc.); narrow (ribbon, path, etc.)
ички - inside, inner; internal
ич кийим - underwear
ички үй - bedroom
иш - work, job; business; affair, matter
ишемби (алтынчы күн) - Saturday
ишен (verb) - believe
ишеним - faith; belief
ишенич - belief
ишкана - enterprise, undertaking, venture
иште (verb) - work
иштеген жер - place of work
июл, теке (айы) - July
июн, кулжа (айы) - June
К
каала (verb) - wish, desire
каалоо (noun) - wish, desire
кабак: кабак бүркө - knit one's brows; frown
кабар - news; information
кабарчы - herald; reporter, correspondent
кабат - floor, story; layer
кабаттуу - multi-story
кабатыр бол (verb) - worry
кабинет - office (room); study; (political) cabinet
кабык - peel, rind; skin (of sausage, etc.)
кабыл ал - accept; receive
кабылда - accept; receive
кабылдама - reception room
кагаз - paper
кадам - (walking) step
кадимки - ordinary; real
кадимкидей - as usual
кадыресе - ordinary; rather, pretty well
каерге - where, to which place (direction)
каерде - where, at which place (location)
каерден - from where
каерлик - where from (re: citizenship)
каз - (noun) goose; (verb) dig
каза: каза бол (verb) - die (re: people)
казак - Kazak казан - pot
кайгы - grief, sorrow

кайгыр (verb) - grieve, be sad, mourn
кайда - where (to)
каймак - cream
кайна (verb) - boil (to be boiling)
кайнат (verb) - boil (to boil something)
кайра - again; over again; back
кайрадан - anew, over again
кайрыл (verb) - turn; drop in, pop in; address; appeal to
кайсы(л) - which
кайта - again; back
кайтала (verb) - repeat
кайтар (verb) - guard; give back, return; bring/ take back
кайтарып ал (verb) - get back
кайыр (noun) - alms
кайыр (verb) - turn (back)
кайыр-сагара (noun) - alms
как (verb) - strike (bell); beat (heart)
кал (verb) - stay
калган (adj.) - the rest (of); remaining
калем - pen
калемпир - pepper
календарь - calendar
калпак - kalpak (Kyrgyz national hat); hat
калтыр (verb) - leave; abandon; miss (lesson, etc.)
камчы (noun) - whip
камьн - get ready
камыр - dough; paste
кан - blood
канадалык - Canadian
канаттуу - (adj.) winged; (noun) bird
кандай - what (kind of); how
кандайча - how; in which way
каникул - holidays; vacation
кант - sugar
кантип - how; in which way
канча - how much, how many
канчанчы - which (one/ number)
капчыгай - gorge; canyon
капыскы - unexpected
капыскы өткөн чак - Past Tense of Surprise
капысынан - suddenly; accidentally
кар (noun) - snow
кара - black
кара (verb) - look (at)
кара буудай - rye
кара кесек - lean meat (without fat)
Караганда - as compared with, compared to
карагат - currant(s)

каражат - means (to do I of doing something)
 карай - towards
 кардар - client; customer
 карандаш - pencil
 карата - in connection with; with reference to; in accordance with; for
 карма (verb) - hold; keep; catch
 карман (verb) - hold on; stick to, adhere to
 карта - map; card
 картошка, картошке - potato(es)
 кары - old (age)
 карындаш - younger sister(with reference to her brother)
 карышкыр - wolf
 карыя - old man
 касса - booking office; cash desk; box office
 кат (verb) - hide
 кат (noun) - letter; layer
 ката (noun) - mistake
 ката кетир - make a mistake
 катар (noun) - column, row
 катары - as, in the capacity of
 каттам - itinerary; route; trip, voyage; flight
 катуу - strong(ly); loud(ly)
 катыш (noun) - contact; relationship
 катыш (verb) - take part (in), participate (in); associate
 катышуучу - participant
 кач (verb) - run away; shun
 качан - when
 качкын - refugee
 каш - eyebrow
 кашаа - fence; bracket; parenthesis
 кашык - spoon
 каякка - where (to), which direction
 каякта - where, at which location
 каяктан - from where
 квартира - apartment, flat
 кебез - cotton wool
 кедей - poor; poor man
 кедейлик - poverty
 кез - time
 кездеме - cloth, fabric
 кезек (noun) - turn; line, queue; time (for something)
 кезигишуу - meeting (by chance)
 кезик (verb) - meet (by chance)
 кекиртектен - throat
 кел (verb) - come
 келбет (noun) - figure
 келер: келер чак - Future Tense

келерки - coming, impending
 келин - daughter-in-law; younger sister-in-law
 келиш - agree, make an agreement
 келишим - agreement, covenant, testament
 келипир - old woman
 кенеш - roomy, spacious; wide
 кенже - youngest
 кенеш (noun) - advice; counsel; council
 кенеш бер - give advice
 кенеш (verb) - ask advice, consult; talk over with
 кенеш бер - give advice
 керебет - bed
 керек - must; need, (it is) necessary
 керектүү - necessary
 кес (verb) - cut
 кесе - big cup (see чоң чыны)
 кесек - large (piece of something)
 кесек - see
 кара кесек кесилиш - intersection; crossroads
 кесип - profession; job
 кесипкер (noun) - professional
 кесиптеш - colleague
 кет (verb) - go away, leave
 кетир - make s.o. go away
 кеч (noun) - evening
 кеч - late
 кечке маал - tonight
 кече - evening; party
 кечик (verb) - be late
 кечиктир (verb) - make (cause to be) late
 кечинде - in the evening
 кечир (verb) - excuse; forgive
 кечиресиз - Excuse me
 кечирип коюу - Forgive me; I am sorry
 кечирим - forgiveness; pardon
 кечки (adj.) - evening
 кечки тамак - supper
 кечээ - yesterday
 кий (verb) - put on; wear
 кийиз - felt; a kind of Kyrgyz national carpet (made of felt)
 кийим - clothes
 кийим илгич - clothes hanger
 кийин (verb) - dress (oneself), put on clothes
 кийин - after; later; then
 кийинки - next, the following
 кийинчерээк - later (in a short time)
 кила - kilogram(me)

килем - carpet
 килемчи - carpet-maker
 килограмм - kilogram(me)
 ким - who
 кимдир: кимдир бирөө - anybody,
 somebody
 кино - cinema, movie
 кинотеатр - cinema, movie theater
 кир - (adj.) dirty; (noun) dirt;
 laundry;(verb) enter
 кир жуу - do laundry
 кир саман - laundry soap, household soap
 кире: жол кире - fare
 киребериш - (entrance) hall, anteroom,
 antechamber; entrance, entry
 кирпич - eyelash
 китеп - book
 китепкана - library
 китепканачы - librarian
 кичи: кичи пейил (adj.) - courteous; kind
 кичи пейилдик - courtesy; kindness
 кичине (adj.) - little, small
 кичине (adv.) - a little, a bit
 кичинекей - little, small
 кичирайон - microregion
 киши - person
 класс - form, grade; classroom; group (at
 school)
 кодик - baby donkey
 кой - sheep
 кой (verb) - put (on); turn on (TV, radio,
 etc.)
 кокусунан - accidentally;
 suddenly; unexpectedly
 кол - arm; hand
 кол чатыр - umbrella
 колдо (verb) - protect; support
 колдон (verb) - use
 коллеж - college
 командировка - business trip; official
 journey
 комуз - komuz (national musical
 instrument)
 компьютер - compute.
 кон (verb) - land; stay (put up) for the night
 конверт - envelope
 кондитердик (adj.) - confectioner's
 конок - guest
 конокто (verb) - serve (entertain) a guest
 коньки - skates
 коньки теп (verb) - skate
 конгуроо - bell

кооз - beautiful (about things); colorful
 кооздук - beauty
 коом - society, group koooh - melon
 корк (verb) - be afraid, fear
 коркок - coward; cowardly
 коркунуч - danger; fear; risk
 коркунучтуу - dangerous
 короз - cock, rooster
 короо - (court)yard; farmstead
 котор (verb) - interpret, translate
 котормочу - translator, interpreter
 кофе - coffee
 кош (verb) - add
 кош - good-bye
 Кош келиниз(дер), Кош келипсиз(дер)-
 Welcome кошо - together
 коштош (verb) - say good-bye, take leave
 кошуна - neighbor
 көбүнчө - mostly; usually
 көгүлтүр - light blue, sky-blue
 көз - eye
 көз сал - look after
 көздөй - to, toward
 көйнөк - dress; shirt
 көк - blue; (sometimes) green; unripe;
 obstinate; stubborn кел - lake
 көлөкө - shade, shadow
 көмөк (noun) - help
 көмөктөш (verb) - assist, help
 көмөкчү - assistant, helper
 кен (verb) - get accustomed (to), get used
 (to)
 көнүгүү (noun) - (written) exercise
 көнүмүш - habitual
 көңүл - mood, frame of mind; high spirits,
 attention
 көңүл айны - (to) feel sick; have nausea
 көңүл бөл - pay attention
 көңүл бур - pay attention (to), give much
 attention (to)
 көңүл кой - show attention, pay
 attention; be very attentive
 көңүлдүү (adj.) - in high spirits, in a good
 mood
 көңүлсүз - in a bad mood, in low spirits
 көр - (verb) see; (adj.) blind; (noun) grave
 көрк - beauty; appearance
 көркөм (adj.) - art, artistic; beautiful
 көркөм өнөр - art
 көрө - instead of (doing something)
 көрсөт (verb) - show (s.o. something)
 көрсөтүү - TV program(me)

көрүн (verb) - appear, be visible; look like
көрүнө - noticeable, visible
көрүнөт - it seems
көрүнүктүү - eminent, prominent
көрүш (verb) - meet; see each other
Көрүшкөнчө - Good-bye; See you later
көп - many, much
көп кабаттуу - multi-story
көптөн бери - for a long time; long since
көптүк: көптүк сан - plural
көтөр (verb) - lift; raise; pick up; bear
(difficulties)
көч (verb) - move; migrate
көчүп кел - immigrate
көчүп кет - emigrate
көчө - street
кубан (verb) - be glad, be pleased, rejoice
кубан дыр (verb) - gladden, make glad
кубаныч - gladness, joy
кубанычтуу (adj.) - glad, joyful
Кудай - God
күй (verb) - pour
кулак - ear
кулак сал (verb) - listen
кулактандыруу - announcement
advertisement (see also жарыя)
кулжа - June
куллунай, бүлдүркөн - strawberry
кулун - foal кум - sand
кум шекер - granulated sugar
кумурска - ant
кунт: кунт коюп - listen (attentively)
кур (verb) - build
кур (noun) - belt
курга (verb) - dry
кургак (adj.) - dry
курс - course; year (of study); exchange rate
(of money)
курсак - stomach; abdomen
курсташ: курсташ бол - be in the same
grade (form) as s.o. else
курулуш - building site; construction
куруучу - builder
кут - happiness
кутукта (verb) - congratulate
куур (verb) - fry
кууш - narrow (space)
куш - bird (used for bigger ones)
күз - autumn, fall
күзгү (noun) - mirror
күзгү (adj.) - autumn, autumnal
күзүндө - in autumn, in the fall

күй (verb) - burn
күнгө күй - get a suntan
күйгүз (verb) - light (fire); turn on (light)
күйөө - husband
күйөө бала - son-in-law; younger brother-
in-law
күл (verb) - laugh; smile
күлгүн - pink
күлкү - laughter; smile
күлкүлүү - comical, funny, ridiculous
күмүш - silver
күн - day; sun; weather
күн карама - sunflower
күн жаайт - it snows; it rains
күн тиет - the sun shines
күн чыгыш - sunrise; east
күнгө күй - (see күй)
күндүз - in the daytime
күндүзгү (adj.) - day, daily
күндө (adv.) - daily, every day, күнөө -
guilt, fault; sin күнөөлүү - guilty; sinful
күнөөкор, күнөөкор - sinner; culprit
күрмө - jacket
күрөң - brown
кут (verb) - wait (for)
күтпөгөн жерден - (quite) unexpectedly,
against all expectations
күч - strength; force; power
күчтүү - strong, powerful; intense
күчүк - puppy
кыдыр (verb) - stroll, wander
кыз - girl, daughter
кызмат - service; work, job
кызматкер - employee
кызматчы - servant; worker
кызыл - red
кызык (adj.) - strange, odd; interesting
кызык(verb) - be interested (in)
кызыктуу - interesting
кызылча - beet, beetroot
кыргыз - Kyrgyz
кыйкыр (verb) - shout; cry out
кыйнал (verb) - have a difficult time; suffer
кыйын - difficult, hard; very good (skilled)
кыл (verb) - do
кымбат - expensive, costly, dear
кымбаттуу - Dear (listener, reader, etc.)
кыргыз - Kyrgyz (national, ethnic term)
Кыргызстан - Kyrgyzstan
кыргызстандык - citizen of Kyrgyzstan,
Kyrgyz (citizenship)
кыргызча - (in) Kyrgyz кырк - forty

кырк (verb) - cut (hair, wool, etc.)
кырсык - misfortune; calamity,
disaster; accident
кыска - short; shortly
кыска бойлуу - short (height), undersized
кыскаp (verb) - become shorter
кыскасы - in short; in a nutshell
кычкыл - sour, tart
кыш (noun) - winter
кышкы (adj.) - winter, wintry
кыштак - (small) village
кышында - in (the) winter
кыял (noun) - fancy, fantasy; dream;
temper
кыялдан (verb) - dream
кээ бирде - sometimes, at times
кээде - sometimes, at times
Д
лагман - lagman (Kyrgyz national dish)
лимон - lemon
лифт - elevator, lift
лыжа (noun) - ski
лыжа теп (verb) - (to) ski
М
маал - time (бир маал - one time, once)
маалымат - information
май - butter; oil; fat; grease; lubricant; gas,
petrol
май, бугу (айы) - May
майда - small
майла (verb) - grease; oil; lubricate
майлуу - fatty, greasy, oily; rich (food)
маймыл - monkey
майрам - holiday; feast
майрамда (verb) - celebrate
максат - aim, purpose; task
макул - OK (expression of consent); agree
макул бол - agree
макулдаш - agree, make an agreement
макулдук - agreement
мал - cattle
мамлекет - country, state
мандарин - mandarin, tangerine
манжа - finger; hand
мандайында - opposite (preposition)
манту - mantu, manty (Kyrgyz national dish)
марка - (postage) stamp; mark; model
март, жалган куран - March март (adj.) -
generous
маршрут - route; itinerary
маселе - problem; question
маселен - for example, for instance

математика - mathematics
материал - material
машина - car; machine; engine
машине - car
мезгил - season; time
мезгил мезгили менен - from time to time
мейиз - raisins
мейли - OK (I don't mind)
мейман - guest
меймандос - hospitable
меймандостук - hospitality
мейманкана - hotel
мектеп - school
мен - I
менен - with; by
менин - my
менимче - in my opinion, as I see it
мерген - hunting, hunt; hunter
мергенчи - hunter
мергенчилик - hunting (as a job or skill)
миллиард - billion
миллион - million
мин (verb) - mount (a horse); get in (a car,
etc); ride
мин - thousand
мисал - example
мисалы - for example, for instance
мискей - pot, saucer
момпосуй - candy, sweet
моюн - neck
меме - berry; fruit
мендур (noun) - hail
мугалим - teacher
муз - ice
музда (verb) - become cold(er) муздак -
cold (water)
муздат - make cold(er)
муздаткыч - fridge, refrigerator
музей - museum
музоо - calf
музыка - music
музыкант - musician
муктаж: муктаж бол - be in need (of)
мурда - before, formerly; earlier, previously
мурдагуну - the day before yesterday
мурдагы - former, previous; before last
мурдагы жылы - the year before last
мурун - nose
мурун - before, formerly; earlier, previously
мурунку - former, previous мухит - ocean
мүмкүн - perhaps, possibly, maybe; it's
possible

мүмкүн болушунча - as as possible
 мүнөт - minute
 мүчө - member; ending; suffix мүчөлүк -
 membership мыйзам - law
 мыкты - excellent, very good мына - here
 (e.g., Look, here it is.) мынабу(л) - this
 мынакей - Here it is. (Here you are.) мында
 - here
 мындай - so (like this); such мынча - so
 many (like this), so much мышык - cat
 Н
 нагыз - real
 нагыз учур чак - Present Continuous
 назар - attention
 назар сал - pay attention
 накта - real
 нан - bread
 наристе - little child
 небере - grandchild
 нерсе - thing
 ниет - intention; wish
 номер, номур - number
 нооруз - Nooruz (Kyrgyz New Year)
 ноябрь, жетинин айы - November
 ным - damp, moist, humid
 О
 огород - kitchen garden; vegetable-garden
 ой - idea; opinion; thought
 ойго (adj) - awake
 ойгон (verb) - awake, wake up (oneself)
 ойгот (verb) - awake, wake someone else up
 ойло (verb) - think
 ойлон (verb) - ponder (over), think
 about/over, reflect on
 ойно (verb) - play
 океан - ocean
 октябрь, тогуздун айы - October оку -
 read; study
 окумуштуу - scientist
 окурман - reader (person)
 окут (verb) - teach
 окутуучу - teacher
 окуу - studies; teaching; doctrine
 окуу жайы - educational institution, place
 of education
 окуучу - pupil; disciple
 окуя - story; event, happening, incident
 окшо (verb) - be like, become like; look
 like; resemble
 окшош (adj.) - similar
 окшош (verb) - be like, become like; look
 like

он - ten
 он - right (opposite of left); positive; in good
 condition, in order
 ондо (verb) - fix, repair; correct
 оной - easy; easily
 онол (verb) - improve; reform
 Ооба - Yes
 ооз - mouth
 ооз тий (verb) - (sample) taste
 оор - heavy; difficult; serious
 оору - illness, sickness; disease; sick person,
 patient
 оору (verb) - be ill (sick); ache, hurt
 оорукана - hospital
 оорулуу - sick, ill; sick person, patient
 орно (verb) - be established; be installed
 орнот (verb) - establish; install
 орнош (verb) - settle down, get settled; get
 fixed; get a job орпо (verb) - wind (a)round;
 wrap up орто (noun) - middle; center
 орто - middling (not good, not bad),
 average; central; secondary (school, etc.)
 Орто Азия - Central Asia
 ортоңку (adj.) - middle (location, place)
 ортоңчу (adj.) - average; middle (according
 to age)
 орточо - average; mean
 орун - place, room; post, job; seat
 орундат (verb) - fulfill
 орус - Russian
 орусча - (in) Russian
 от - fire; heating (heat)
 ото (verb) - weed
 отпуск(а) - holiday, vacation; leave
 отуз - thirty
 отун - wood; fuel
 отур (verb) - sit; sit down
 отургуз (verb) - seat, ask to sit down; plant
 ошентип - so (like that); thus
 ошо(л) - that
 ошол учун, ошон учун - therefore; that is
 why
 ошондой - such, so (like that)
 ошондуктан - therefore, that is why
 ошончо - so many, so much
 оюн - game; play; amusement
 оюнчук - toy
 Ө
 өз - own
 өзү - himself, herself, itself өзбек - Uzbek
 өзгөр (verb) - change (oneself)
 өзгөрөт (verb) - change (sth. or s.o.)

өзгө - other; different from
өзгөчө - particular, special; particularly,
especially
өзгөчөлүк - peculiarity, originality,
specialness
өздөрү - themselves
өздүк - personal
өзүбүз - ourselves
өзүлөрү - themselves
өзүм - myself
өзүн - yourself (familiar)
өзүнөр - yourselves (familiar)
өзүнүз - yourself (polite)
өзүнүздөр - yourselves (polite)
өйдө - up, upward(s)
өкмөт - government
өкмөттүк - governmental
өкүл - representative
өкүн (verb) - be sorry; regret
өкүнүч (noun) - repentance; regret
өкүнүчтүү - regretful; pitiful
өл (verb) - die
өлкү - country, land
өлчө (verb) - measure; weigh
өлчөм - measure; size; doze; weight
өмүр - life
өмү баан - biography
өмүр бою - lifetime, one's entire life
өнөр - art; handicraft; skill; trade
өнөр-жай - industry
өя - color
өп (verb) - kiss
өпкө - lung(s)
өрдөк (noun) - duck
өрнөк - good example; model
өрнөктүү - exemplary
өрүк - apricot
өс - grow
өсүү - growth; increase
өспүрүм - teenager
өсүмдүк (noun) - plant
өсүдүктүн май(-ы) - (vegetable) oil
өт (verb) - pass; cross (over)
өткөр (verb) - spend (time); help s.o. across
(street, etc.)
өткөөл - crossing
өткөн - last; past
өтө - extremely; very; too
өтүк - boot
өтүкчү - shoemaker
өтүн (verb) - request (urgently); (strongly)
ask for smth

өтүнүч (noun) - request
өчүр (verb) - erase; extinguish; turn off
өчүргүч - eraser

П
пайда (noun) - use; benefit; profit
пайдалан (verb) - use; take advantage (of)
пайдалуу - useful; profitable
пайдасыз - useless; unprofitable
палоо - pilaff (Kyrgyz national dish)
пансионат - vacation house
парда - curtain
парта - desk
паспорт - passport
пахта - cotton
пенсионер - pensioner, retired person
пенсия - pension
пияз - onion
поезд - train
помидор - tomato
посылка - package
почта (почто) - post office
почточу - mailman, postman
президент - president
программа - program(me)
проспект - avenue
профессор - professor

Р
радио - radio
радиоуктуруу - radio program(me)
район - district; region
рахат - bliss, delight, pleasure
рахмат - Thank you; gratitude
рейс - flight; route; trip
ресторан - restaurant
рецепт - prescription; recipe

С
саат - clock, watch; hour
сабак - lesson
сабиз - carrot
сабыр - patience
сабырдуу (adj.) - patient
сабырдуулук - patience (virtue)
сагыз - chewing gum
сагын (verb) - long for, miss
сайын - every (postposition)
ай сайын - every month, monthly
күн сайын - every day, daily
сакта - keep; protect; save
сал (verb) - build; put (into)
салам - greeting(s)
салам айт - greet; say hello
саламат - health

саламатсызбы? - How do you do?
 саламатта бол - Good-bye (lit. Be well)
 саламатта кал - Good-bye (lit. Stay well)
 саламаттык - health
 саламатчылык - health
 салкын - cool; coolness
 салмак - weight
 салт - custom, tradition; habit
 салттуу - traditional
 салтанат - celebration, festival; glory;
 honour
 салтанаттуу - solemn; ceremonial; festive
 салык (noun) - tax
 салын - put on (head scarf)
 салыштыр (verb) - compare (with)
 салыштырма - comparative
 салыштыруу - comparison
 самын (noun) - soap
 атыр самын - toilet soap
 кир самын - laundry soap, household soap
 самында (verb) - soap
 сан - number; quantity; thigh
 сан атооч - numeral (gramm.)
 сана (verb) - count
 санаа - intention; thought
 санак (noun) - counting, numbering
 санаторий, санатория - sanatorium
 сандык - chest; trunk; large box can -
 handle; line (of text)
 сапар - journey, trip, voyage
 сапат (noun) - quality
 сапатсыз - (having) poor quality
 сапаттуу - qualitative, (having) good
 quality
 саран - miser, niggard
 саргай (verb) - become yellow
 сары - yellow
 сарымсак - garlic cat (verb) - sell
 сатып ал (verb) - buy
 сатып алуучу - buyer, customer
 сатуучу - salesman, saleswoman; shop
 assistant
 саябак - boulevard (see бульвар) саябан:
 саябан бак (the same as бульвар)
 саякат - journey, trip; tour
 саякатчы - traveller; tourist
 саясат - politics
 саясатчы - politician
 саясий - political
 себеби - because
 себеп (noun) - cause; reason
 сегиз - eight

сегизинчи - eighth
 сез (verb) - feel; have a sensation (of)
 сезим - feeling; sense
 сейилбак - park (see парк)
 сейилде (verb) - stroll; go for a walk
 сейрек - rare; rarely
 секир (verb) - jump
 сексен - eighty
 секунд - second
 селкинчек (noun) - swing; teeter-totter
 семиз (adj.) - fat, plump
 семинар - seminar
 сен - you (singular, familiar)
 сеники - yours (singular, familiar)
 сенин - your (singular, familiar)
 сентябр - September (see аяк оона)
 сеп - (noun) dowry; (verb) sow (seeds);
 sprinkle (water)
 сергек - active; vigorous
 сессия - session
 сиз - you (singular, polite)
 сиздики - yours (singular, polite)
 сиздин - your (singular, polite)
 сичди - younger sister (as related to an older
 sister)
 сквер - public garden
 скульптура - sculpture
 скульптор - sculptor
 сойло (verb) - crawl (used for snakes, etc.)
 сок (verb) - bind; hit, strike; weave
 сол - left
 солу (verb) - fade (color); dry up (plant)
 сом - som (Kyrgyz national currency)
 сонун - excellent; splendid
 сооку (adj.) - last
 соо - healthy; intact; unharmed
 соода (noun) - trade
 сор (verb) - suck
 сорпо - bouillon; soup, clear soup
 сөз - word; speech
 сөздүк - dictionary; vocabulary
 сөзсүз - for sure; undoubtedly
 сөйкө - earring(s)
 сөөмөй - forefinger, index finger
 спорт - sport
 спортсмен - athlete, sportsman
 справка - certificate; reference
 стадион - stadium
 стакан - (drinking) glass
 стол (стел) - desk; table
 студент - student суурап (verb) - water
 суктан (verb) - admire

сулу - oats
сулуу - beautiful, lovely, pretty;
handsome; good-looking
сулуулук - beauty
сумка - bag
сун (verb) - offer (hand, etc.)
сунуш - proposal; offer
супсак - tasteless
сура (verb) - ask
сурама (adj.) - interrogative, question
суран (verb) - request; ask for permission to
leave
сураныч (noun) - request
суроо (noun) - question
суу (noun) - water
суу май - (vegetable) oil
сууга түш - bathe oneself
суук - cold
суулук - towel
сууса (verb) - be thirsty, become thirsty
суусун (noun) - thirst; drink
суусундук (noun) - drink
сүз (verb) - float, sail; swim; butt, bang into
сүй (verb) - love
сүйкүмдүү - likable; nice; pleasant; pretty
сүйлө (verb) - speak
сүйлөм (noun) - sentence
сүйлөш (verb) - speak to, talk with
сүйлөшмө - phrasebook
сүйрү - oblong
сүйүктүү - beloved; favorite
сүйүн (verb) - be glad, be pleased
сүйүнт (verb) - gladden; make s.o. glad
сүйүнүч - gladness, joy
сүйүү (noun) - love
сүлгү - towel
сүрөт - picture
сүрүтчү - artist, painter, photographer
сүт - milk
сызгыч - ruler (for measuring)
сый (noun) - honor; respect
сыйкор - amiable; courteous; genial
сыйла (verb) - respect; prize; reward
сыйлык (noun) - present; prize; reward
сыйпа (verb) - spread (butter, etc.)
сыйын (verb) - pray; worship
сыйынуу - prayer; worship
сылык - delicate; polite
сылыктык - delicacy; politeness
сын (noun) - test; criticism
сын (verb) - break, be broken
сына (verb) - test; criticize

сынак - competition, contest
сындыр (verb) - break (smth.)
сыноо - examination
сынык (adj.) - broken
сынык (noun) - fragment; splinter
сыр (noun) - paint; secret
сырт - appearance; outside
сырткы - external; outward
сыртта - (to be) outside
сыяктуу - like, similar
Т
таалай - happiness
таалайлуу - happy
таандык (adj.) - belonging to
таандык мүчө - possessive suffix
тааны (verb) - be acquainted with,
know; recognize
тааныш (adj.) - familiar
тааныш (verb) - become acquainted with;
make the acquaintance of; get to know
тааныш (noun) - acquaintance
тааныштыр (verb) - introduce, make
acquainted with
таарын (verb) - take offence at
таарынт (verb) - offend
таасир - impression; influence
табак - dish, plate, bowl
табигый кырсык - natural calamity
табийгат - nature
табият - nature
табыш: табыш жөндөмө - Accusative
табышмак - riddle
табышта (verb) - entrust to
таене - grandmother (mother's mother)
таза - clean; tidy
тазала (verb) - clean
тайлак - baby camel
тайыз - shallow
так (adj.) - accurate, exact; tidy
так (noun) - throne; scar; spot, stain
так (verb) - fasten; pin
такай regularly
такай - baby donkey
такси - taxi
таксист - taxi driver
такта (noun) - board
такта (verb) - specify; make more
precise(ly)
тактай - plank
там - wall; house
тамак - food; throat
тамак ич (verb) - eat (eat + drink)

тамак-аш - food; provisions
тамактан (verb) - eat, feed (on), live (on)
тамеки - cigarette; tobacco
тамыр - root
таналис - break; recess
тандыр - tandyr (Kyrgyz national stove for baking bread)
тандыр нан - flat, round (national) bread
таң (noun) - dawn, daybreak
таң атат - it begins to get light out
танга маал - shortly before daybreak
тан (verb) - fasten; tie
таң: таң кал (verb) - be amazed; be surprised
тал (verb) - find; discover; guess (smth.); solve (smth.)
тапшыр (verb) - hand in; deliver; give s.o. a task to do
тапшырма - task; commission; message
үй тапшырма - homework тап - narrow, small, tight; покы
тара (verb) - comb; disperse; spread
тарак (noun) - comb
таран - comb one's hair
тарап (noun) - side; party (group)
тарбия - training; upbringing; education
тарбияла (verb) - educate; train; bring up (s.o.); rear (s.o.)
тарбиячы - educator; tutor; trainer
тармак - branch; offshoot
тарт (verb) - play (wind) instruments; draw; weigh
тартип - order, regime; discipline
тартипсиз - disorderly; undisciplined
тартыптуу - disciplined
таруу - millet
тарых - history
тарыхчы - historian
тарыхый - historical
татаал - complicated; compound; difficult
таттуу - sweet
татына - pretty, cute
татынакай - pretty, beautiful, cute; nice
таш - stone
ташта (verb) - throw away; abandon, desert
ташы - carry (across, out, over); transport; transfer; carry over to the next line (of type)
ташы мал (noun) - hyphen (punctuation)
таяк - cane, crook; stick
таята - grandfather (mother's father)
театр - theater, theatre

тегерек - circle
тегеректе (verb) - surround
тегерен (verb) - whirl; rotate
тегиз (adj.) - flat
тегирмен - mill
тегирменчи - miller
тез - quickly
тез-тез - very quickly
тейле (verb) - serve; wait on
текст - text
текче - shelf
текшер (verb) - check; investigate
телеграмма - telegram(me)
телеграф - telegraph
телекөрсөтүү - television
телефон - telephone
тема - theme, subject
темир - iron
темир жол - railroad, railway
темир уста - blacksmith; fitter; locksmith
теннис - tennis
тек - equal
теп (verb) - kick
лыжа теп (verb) - ski
коньки теп (verb) - skate
тепкич - ladder; staircase; step
тер (noun) - sweat
тер (verb) - collect; gather; pick up
терде (verb) - sweat
терезе - window
терек - poplar tree
терек - deer
тери - skin; fur
терс - on the contrary; negative
тескери - the wrong way round; on the contrary
тескерисинче - on the contrary; vice versa
тестиер - teenager; juvenile; youth
тейтири - inside out; on the contrary
тептиг(л) - that, those
техникум - technical school
тешик - hole тиги(л) - that, those
тигине - there, over there
тигиндей - such, so (like that)
тизе - knee
тизме - list
тизмек - line; list; row
тий (verb) - touch; marry (re: women); shine (sun, moon) күн тиет - the sun shines
тий (verb) - (sample) taste

тил - language; tongue эне тил - mother tongue; native language тил ал - obey
тилек - desire; intention; wish
тилекке каршы - unfortunately
тилмеч - interpreter; translator
тилчи - linguist
тирүү - alive, living
тиш - tooth (teeth)
тиште (verb) - bite; sting
тоғолок - round (like a ball)
тоғуз - nine
той (noun) - celebration; feast; wedding
той (verb) - satisfy one's hunger, become full (no longer hungry)
тойло (verb) - celebrate; feast
ток - full, satisfied (no longer hungry) ток:
электр ток - electric current
токой - forest
токоч - breadtokoch - ninety
токто (verb) - stop toktoo - quiet, calm tokto (verb) - bring to a halt, cause to stop
тол (verb) - be filled
толкун (noun) - wave
толкунда (verb) - surge; be rough
толкундан (verb) - be excited; be agitated
толтур (verb) - fill
толтура - plenty of
толук - complete; husky
тон - fur coat
тон (verb) - freeze
тоо - mountain(s)
took - chicken, hen
топ - ball; group
топу - skull-cap
топурак - ground; soil
топчу (noun) - button
топчула (verb) - button up
торопой - piglet (baby pig)
торюк - calf (animal)
тос (тоз) (verb) - meet; receive
тоту (тоту куш) - parrot
тебе - crown; top
тек - pour, spill
теле (verb) - pay
темен - down, downwards
төмөнкү (adj.) - (the) following
төө - camel
тор - place of honor (in a Kyrgyz house it is the place opposite the door) төркү:
төркү үй - living room; sitting-room
төрө (verb) - give birth төрөл (verb) - be born

төрт - four
төртүнчү - fourth
төртүнчү күн - Thursday
төшөк - bed, bedding
транспорт (noun) - transport
троллейбус - trolleybus
тратуар - pavement, sidewalk
туз (noun) - salt
тузда (verb) - salt; preserve in brine
туздуу - salty
тумак - fur hat with ear flaps
туман - fog; mist
тумшук - beak, bill; muzzle; snout; trunk (elephant)
тун - first-born
тунук - transparent; clean, pure
туптуура - exactly right; quite right
тур (verb) - stand, stand up; get up; be; cost; live; stay турак (adj.) - dwelling
турак (турак жай) - dwelling (house)
тургуз (verb) - place, put, set; build, construct; arouse; lift; raise
тургун - citizen
турис(т) - tourist
турмуш - (way of) life
турмушка (күйеер) -
чык - matry (used for girls)
турпат - appearance, look; form, shape; figure
туруктуу (adj.) - firm, stable; standard
тут - hold (on to)
тутка (noun) - handle
туу (verb) - give birth (animals); bear;
produce тууган (noun) - relative
туул (verb) - be born
туулган күн - birthday
туура (verb) - cut; chop up; slice; imitate
туура (adj.) - correct, right; honest; direct
тууралуу - about, of
туурасы - width
туфли - shoes
түбөлүк - eternal; eternally, forever
түбүндө - by, next to
түгөн (verb) - come to an end, be over; dry up; run out; be exhausted
түгөт (verb) - finish (smth.), complete; round off
түз - straight; graceful
түз (verb) - make up; compile, compose; draw up; form; work out
түзүк - quite good; decent түзүлүш - structure

түй (verb) – knit
 түйүн - knot; bundle
 түлкү - fox
 түн - night
 түн ичинде - at night
 түндө - at night
 түндүк - north; top (opening) of a yurt
 түнкү (adj.) - night
 түнкүсүн - at night
 түнүчүндө - at night
 түп - bottom; base, foundation; root
 түр (noun) - form; shape
 түрдүү - various
 түрк - Turk, Turkish
 түстүү - colored
 түш (noun) - dream; noon, midday
 түш (verb) – drop, fall; come down,
 descend; get on; get off (transport)
 жолго түш - set off (on a trip)
 түшкү (adj.) – midday
 түшкү тамак - dinner, lunch
 түштөн (verb) - have dinner (lunch)
 түштөн кийин - afternoon
 түштүк - south
 түшүм - harvest; crop
 түшүн (verb) - understand, comprehend;
 realize
 түшүндүр (verb) – explain
 түшүндүрмө- explanation
 түшүнүк - idea; notion
 түшүнүксүз - incomprehensible; strange
 түшүнүктүү - understandable; intelligible,
 clear
 түшүр (verb) - lower, let down; drop; shed
 тыбыш (noun) - sound (linguistic)
 тыгыз - compact, tight; close, closely
 тыйын - tiyin (1Y100th part of som); money
 тыкан - neat, tidy; accurate
 тын (verb) - take a (short) rest
 тынбай - constantly,
 continuously; persistently
 тыныгуу - rest; intermission; dinner-hour
 тынч - calm; peaceful(ly); quiet(ly)
 тын - strong; efficient, prompt, quick
 тынша (verb) - listen attentively; eavesdrop
 тырма (verb) – scratch
 тырмак - finger-nail; claw
 тырмакча - quotation mark(s), inverted
 commas
 тыт (noun) – mulberry
 тыт (verb) - tear; rend; scratch all over
 тыш - exterior; outside; appearance

тышта - on the outside
 тышта (verb) - bind; put a cover on a book
 тышкары - outside; out of; besides, in
 addition to, beyond
 тышкы - external, outward
 тыюу - ban, prohibition
 тыянак - conclusion; inference; result
 тээтиги(л) - (over) there, that
 У
 убагында - in time, on time
 убада (noun) - promise
 убада бер (verb) - promise
 убадалаш - promise each other
 убак - time (in general)
 убактылуу - temporary; temporarily
 убакыт - time
 убара - difficulty
 угуучу - hearer, listener
 узак - long (time); for a long time
 узар (verb) - become longer
 узарт (verb) - extend; prolong
 узат (verb) - accompany; see s.o. off
 узун - long (length)
 узундук - length
 уй - cow
 уйгур - Uygur
 уйку (noun) - sleep
 уйкулуу (adj.) - sleepy
 ук (verb) - hear; listen
 укол - injection, shot, vaccination
 укта (verb) - sleep
 улак - kid (baby goat)
 улан - youth; boy
 улан (verb) - continue; be in progress
 улант (verb) - continue; proceed (with); go
 on (with); carry on
 улуксат – permission
 улут - nation; nationality
 улуттук – national
 улуу - great; elder, older
 ун - flour; meal
 унаа (noun) – transport
 универмаг - department store
 унут (verb) – forget
 унутчаак (adj.) - forgetful; absent-minded
 ур (verb) - beat, hit чабак ур - swim
 урмат (noun) - honor; respect
 урматта (verb) - honor; respect
 урматтуу (adj.) - honored; respected
 уруксат - permission
 уста - skilled workman; foreman;
 blacksmith жыгач уста - carpenter, joiner

темир уста - blacksmith; fitter; locksmith ут
 (verb) - gain; win утул (verb) - lose уу
 (noun) - poison; hunting уул - son
 уула (verb) - hunt; fish; poison
 уулуу (adj.) - poisonous, venomous
 уурда (verb) - rob, steal
 уурта (verb) - swallow
 ууру - robber, thief
 уучулук (noun) - hunting
 уч (noun) - tip (point)
 уч (verb) - fly
 учак - airplane
 учкуч - pilot
 учур - time; moment
 учур (verb) - make (smth. or s.o.) fly
 учур чак - Present Tense
 ушул - this, these
 ушундай - so, such (like this)
 ушунча - so many, so much
 уюм - organization
 уял (verb) - be ashamed of
 Ү
 үз (verb) - pluck
 үзгүлтүк - interruption
 үзгүлтүксүз - continuously, regularly
 үзүм - piece (torn from smth.)
 үй - house, home
 үй тапшырма - homework
 үй-бүлө - family
 үйлөн (verb) - get married (about a man or a
 man & a girl/woman)
 үйрөн (verb) - learn
 үйрөт (verb) - teach; train
 үкү - owl, eagle-owl
 үлгү - example, model; pattern
 үлгүлүү (adj.) - exemplary, model
 үлгүр (verb) - have time (for); be in time
 (for)
 үмүт (noun) - hope
 үмүттөн (verb) - hope ун - sound, voice
 үрп-адат - custom
 үстү - top, upper part
 үстөл - desk; table
 үтүр - comma
 үч - three
 үчтүн айы - January
 үчүн - for; to
 үчүнчү - third
 ушу (verb) - feel cold; get cold
 Ф
 факультет - faculty; department (school)
 фамилия - last name, surname

февраль, бирдин айы - February ферма
 (noun) - farm
 физика - physics
 филармония - philharmonic
 фирма (noun) - company, firm
 фонтан - fountain
 Ц
 цирк - circus
 Ч
 чабак ур (verb) - swim
 чабан - shepherd
 чай - tea
 чайкана - teahouse, tearoom
 чайна - chew; ruminate
 чайнек - teapot; tea-kettle
 чак (noun) - (gramm.) tense; time бала чак
 - childhood
 чак (verb) - sting
 чак - fit; proportionate
 чака - bucket, pail
 чакан - small
 чакыр (verb) - call; invite
 чакыруу - invitation
 чал - old man
 чал (verb) - (tele)phone, call
 чамгыр - radish
 чана - sledge
 чанда - rarely, seldom
 чанач - koumiss-skin (leather bag for
 koumiss)
 чара - bowl, cup; measure; arrangement
 чарба - economy айыл чарба - agriculture,
 farming
 чарча (verb) - be tired, get tired
 чатыр - tent; roof кол чатыр - umbrella
 чач - hair
 чебер - skilled craftsman; master worker
 чеберчилик - craftsmanship; mastery
 чейин - to; up to, till, until; before
 чейрек - quarter
 чеке - forehead
 чекит - point, dot; period, full stop
 челек - pail; barrel
 чемичке - (sunflower) seed
 чене (verb) - measure; try on
 ченем - measurement; size
 черт (verb) - click; flick; play (stringed
 instrument)
 чет - edge, border; abroad; foreign
 чет тил - foreign language
 чеч (verb) - unbind, untie; take off; decide
 чечин (verb) - undress oneself

чис - sour cherry; knot
 чий (verb) - draw
 чирн (verb) - decay, rot
 чирнк - decayed, rotten
 чиркей - gnat, mosquito
 чогул (verb) - meet together, gather together
 чогулуш - gathering, meeting
 чогуу - together
 чоку (noun) - top; peak
 чоң - big, large; great; elder; chief, head;
 superior
 чоң ата - grandfather (father's father)
 чоң чыны - big cup
 чоң эне, чоң ана - grandmother (father's
 mother)
 чоңой (verb) - increase (oneself), grow;
 grow up
 чоңойт (verb) - increase (smth.);
 enlarge, bring up, raise (a child)
 чоор - Kyrgyz national pipe
 чочко - pig, hog, swine
 чебер - great-grandchild
 чейре - circle; sphere; environment
 чейчек - (small) cup
 чел - desert чөмүч (noun) - scoop
 чентек - pocket чөп - grass; hay; herb
 чукул (adj.) - near; urgent;
 emergency; extraordinary
 чурка (verb) - run
 чучук - horse sausage
 чүпүрөк - duster, dust cloth; rag
 чүчкүр (verb) - sneeze
 чүчпара - meat dumpling (national dish)
 чыгар (verb) - take out; put out; publish
 чыгарма - work; composition (art)
 чыгыш - exit, way out; east
 чыгыш (жөндөмө) - Ablative
 чыда (verb) - have patience; bear, stand;
 tolerate
 чык (noun) - gravy, sauce; dressing
 чык (verb) - go out, exit; get out; be
 published; appear; come out
 чыканак - elbow
 чылапчын - basin, wash-basin
 чымын (noun) - fly чын - true; truly
 чын куран - April
 чындык - truth
 чыны - Kyrgyz national cup
 чыныгы - real; true
 чын - robust, strong
 чыпалак - little finger, baby finger
 чырак - lamp

чырай - beauty (of a woman)
 чырайлуу - beautiful, lovely, handsome
 чыргоо - capricious
 чыт - (cotton) print, calico, chintz
 чычырканак - sea buckthorn (type of berry)
 Ш
 шаар - city, town
 шаардык - urban; urban dweller
 шабдаалы - peach
 шайла (verb) - elect; choose
 шайлоо - election
 шайыр - cheerful (person)
 шакек (noun) - ring
 шакирт - apprentice; disciple; pupil
 шалба - meadow
 шалгам - turnip
 шам - candle; lamp
 шамал (noun) - wind
 шамдагай - adroit; prompt, quick
 шан - grandeur; solemnity
 шандуу - majestic; magnificent;
 glorious; joyful
 шарап - wine
 шаркыратма - waterfall
 шарт (noun) - condition
 шарттуу - conditional
 шаршемби - Wednesday
 шат (noun) - cheerfulness, gaiety, joy
 шаттык - joy
 шаты - ladder
 шахмат - chess
 шаш (verb) - hurry, be in a hurry, make
 haste
 шашма (adj.) - hasty
 шашыл (verb) - hurry, make haste
 шашылыш - urgent
 Швейцария - Switzerland
 швейцариялык - Swiss
 шейшемби - Tuesday
 шейшеп - (bed)sheet
 шек - doubt; suspicion
 шекер - (granulated) sugar
 шексиз - certain; undoubtedly
 шире - juice, nectar; syrup
 ширелуу ' juicy; sweet, tasty
 ширенке - match (used to light a fire)
 ширин - sweet; pleasant
 шише (noun) - bottle
 шкаф - cupboard, wardrobe
 شورпо - soup
 шприц - syringe

шүкүрчүлүк, шүгүрчүлүк (noun) - thanks
 шугур: Кудайга шугур - Thank
 Godшугурчулук - give thanks
 шыбыр (noun) - whisper
 шыбыра (verb) - whisper
 шык - ability; skill
 шылдын - mockery, sneer(ing)
 шылдында (verb) - make fun (of), mock,
 sneer at
 шым - trousers, pants
 шыл - ceiling
 шыпыр (verb) - sweep
 шыпыргы - broom
 шыдыр: Жолунуз шыдыр болсун! -Bon
 voyage! Have a pleasant trip!
 шырдак - Kyrgyz national carpet
 Ы
 ыйла (verb) - cry, weep
 ыйлаак - cry-baby
 ыйык - holy, sacred
 ыкма - method, manner, way
 ылайык, ылайыктуу - suitable,
 corresponding
 ылайык - in accordance to (law)
 ылдам - quickly
 ылдый (adj.) - down, downwards
 ылдыйкы - lower
 ылдыйла (verb) - descend, drop, go down
 ынтаа: ынтаа коюп - diligently,
 assiduously; attentively
 ынтымак - agreement, harmony
 ынтымактуу - amicably, friendly,
 harmoniously, in peace and harmony
 ыңгайлуу - comfortable; convenient
 ыңгайсыз - uncomfortable, inconvenient
 ыплас - dirty
 ыр - song
 ыраазы - grateful, thankful; satisfied
 ыраазычылык - gratitude, thankfulness;
 satisfaction
 ыраак - distant, far, remote
 ыраакы (adj.) - distant, remote
 ырааттуу - successively, in an orderly way
 ырайым - grace; mercy
 ырайымдуу - gracious; merciful; kind
 ырайымсыз - unmerciful; pitiless, ruthless
 ыракат, ырахат - bliss, delight; pleasure
 ырахмат, ырахмат - gratitude; Thank you
 ыраста (verb) - confirm
 ыргыт - throw; fling; cast
 ырда (verb) - sing
 ырыс - happiness; blessing

ырчы - singer
 ысы (verb) - get warm; become hot ысык -
 hot, hotly; heat; cordial(ly) ысым (noun) -
 name ысыт (verb) - warm up, heat (smth.)
 Э
 эбак - long ago, a long time ago
 эге - Lord; owner
 эгедер - owner
 эгемендуу - independent; sovereign
 эгер(де) - if
 эгиз - twin
 эже - older sister; aunt
 эже-синди - sisters (younger & older)
 эжей - teacher (used to address female
 teachers)
 эк (verb) - sow экзамен - examination
 экзамен бер - take (sit) an examination
 экзамен ал - examine, give an exam
 ЭКИ - two
 экинчи - second
 экинчиден - secondly, in the second place
 экономика - economy
 экономист - economist
 эки - two (people)
 эл - people; nation
 элдик - people's; folk; national
 эле - just; only
 элек (noun) - sieve
 электр - electricity; electric
 элик ' buck, small deer
 элпек - adroit, agile; quick
 элуу - fifty
 эмгек - labor, work
 эмдиги - next; coming, future
 эмерек - furniture; belongings, things
 эмес - not
 эми - now
 эмки - next
 эмки жылы - next year эмне - what эмне
 үчүн - why эмнере - why
 эмнегедир - for some reason
 эн - width
 эне - mother
 чон эне - grandmother (father's mother)
 эне-ата - parents
 эн - very, the most..., the ...est
 (used to form the superlative)
 эн алды - first of all
 энкей (verb) - bend down, stoop
 эп - skill; way (of doing smth.) эптеп,
 эптеп-септеп - anyhow; so so;
 with difficulty

Шарттуу белгилер

- үй тапшырма.

- тил жатыктыруу

- сөздүк менен иштөө

- эрежелер

Шарттуу кыскартуу

- АКТ - Абылаева Н. Кыргыз тили
Б.С. - Б.Сарногоев
КТҮ - Кыргыз тилин үйрөнөбүз
М.К - Молдо Кылыч
С.К. - Саякбай Каралаев
СКЯ - Самоучитель кыргызского языка
ТБ 1 - Тил башат
ТБ2 - Тил башат

Пайдаланылган адабияттар

1. Абылаева Н., Ибрагимов С., Сарылбекова З. Кыргыз тили. Окутуу орус тилинде жүргүзүлгөн мектептердин 11-классы үчүн окуу китеби. Б.: "МОК" басма борбору, 2004. – 252 б.
2. Бакытбек Токубек уулу. Кыргыз тилин үйрөнүңүз. Эл жана маданият менен байланышта болуңуз окуу куралы. Б.: 2009. – 334 б.
3. Дербишева З., Досоева С., Мажитова З. Тил көпүрө. Кыргыз тили чет элдиктер үчүн окуу китеби. Б.: 2005. -115 б.
4. Дыйканова Ч.К., Сулайманова Л.С., Төлөкова Э.Т. Кыргыз тилин үйрөнөбүз. Мы изучаем кыргызский язык: Учебник. – Б.: Фонд "Сорос - Кыргызстан", 1997.-280 с.
5. Касымова Б.К., Токтонолиев К.Т., Карыбаев А.К. Изучаем кыргызский язык. – Ф.: 1990.
6. Нанаев К.Т. Кыргыз тили. Медик-студенттер жана медицина кызматкерлери үчүн окуу китеби. – Б.: "Шам", 1996. 288 б.
7. Орузбаева Б. О., Хван Р.П. Самоучитель кыргызского языка. –Б.: Гл.ред. Кырг.Энцикл., 1993. – 144 с.
8. Тил башат: Мугалимдер китеби. Түз.: фил.ил.канд. Т.Абдиев., Б.Сагынбаева., К.Кулалиева. – Б.: 2006.-136 б.
9. Тил башат: Көнүгүүлөр китеби. Түз.: фил.ил.канд. Т.Абдиев., Б.Сагынбаева., К.Кулалиева. – Б.: 2006.-148 б.
- 10.Тил башат: Көнүгүүлөр китеби: Башталгыч курс. Түз.: фил.ил.канд. Т.Абдиев., Б.Сагынбаева., К.Кулалиева. – Б.: 2006.-120 б.
- 11.Тексттер жыйнагы. Түзгөндөр: Абдуалиева Б., Секимова Б., Саттарова А. Ош, 1999.
12. Рысбаев С. Кыргыз тилинде сүйлөйбүз.-Б.: 2003.
13. Интернет булактары: Coogl.ru, Coogl.kg, kabarat. Kg
14. Англо-русский и русско-английский словарь. Санкт-Петербург, ЛР № 063276 от 10.02.94.

МАЗМУНУ

Теманын аталышы

	Бети
Баш сөз	4
I бөлүк	5
Кыргыз тилинин практикалык курсу дисциплинасы боюнча практикалык сабактардын мазмуну	8
II бөлүк	15
1-сабак. Саламдашуу. Алфавит. Үндүү тыбыштар	15
2-сабак. Алфавит. Созулма үндүүлөр. Учурашуу адеби	18
3-сабак. Суроолуу – бы мүчөсү. Таанышуу	20
4-сабак. Сурама ат атоочтор. Коштошуу	23
5-сабак. Үндөштүк мыйзамы. Күн, ай аталыштары	26
6-сабак. Жактама ат атоочтор. Үй-бүлө	30
7-сабак. Таандык мүчөлөр. Менин үй-бүлөм	33
8-сабак. Эсептик жана иреттик сан атоочтор	35
Өтүнүү, сураныч	39
9-сабак. Жөндөмө мүчөлөр. Убакыт. Менин күнүм	42
10-сабак. Көптүктүн берилиши. Ден соолук	45
11-сабак. Этиш. Ар бир кесип ардактуу	48
12-сабак. Кесипти уюштуруучу –чы мүчөсү. Кесиптер	50
13-сабак. Айкын өткөн чак. Эс алуу	53
14-сабак. Мезгил тактоочтор. Дасторкон үстүндөгү этикет	56
15-сабак. Орун тактоочтор. Менин үйүм	58
16-сабак. Сын атооч. Адамдын келбети жана мүнөзү	61
17-сабак. Сын атоочтун даржалары. Түстөр.	63
Мөмө-жемиштер	65
18-сабак. Жардамчы этиштер. Базарда	66
19-сабак. Жандоочтор. Транспортто	69
20-сабак. Модалдык сөздөр. Спорт	72
III бөлүк	72
Учурдагы текшерүүлөрдүн материалдары	80
Аралык текшерүүнүн тест-суроолору	88
Экзамендин билеттери	97
IV бөлүк	97
Студенттердин өз алдынча иши үчүн тексттер	116
Ырдайлы кыргыз ырларын	120
V бөлүк	120
Сөздүк. Англисче-кыргызча	146
Кыргызча-англисче	169
Шарттуу белгилер. Шарттуу кыскартуулар	170
Пайдаланылган адабияттар	171
Мазмуну	

995014